

Ontwikkelopgave Natura 2000

Jaarverslag 2020

Voorwoord

2020 is een jaar dat de wereldgeschiedenis in gaat. Corona heeft ons het afgelopen jaar heftig geraakt. Een pandemie die vele levens kostte en ons samen-leven door alle noodzakelijke maatregelen sterk heeft ingeperkt. En het raakt ons allemaal en overal. Ondanks de moeilijke omstandigheden hebben de Samen Werkt Beter partners zich ook dit jaar volop ingezet voor onze prachtige Natura 2000-gebieden. Soms onder lastige omstandigheden als gevolg van alle corona-maatregelen. Daarvoor heb ik veel waardering. De resultaten die we in 2020 hebben bereikt laten eens te meer zien wat voor sterke basis de Samen Werkt Beter partners gezamenlijk hebben gelegd voor Natura 2000.

We hebben elkaar maar heel beperkt in het veld kunnen ontmoeten en elkaar via zoom of teams spreken is al routine geworden. Met name de persoonlijke gesprekken met agrarische gezinnen aan de keukentafel heb ik als een gemis ervaren. En soms betekent dat luisteren naar persoonlijk leed. Want het doet pijn wanneer een agrariër vertelt dat hij zijn bedrijf moet beëindigen omdat er echt geen perspectief meer is. Of het verhaal te horen van een boerengezin dat moet verhuizen vanwege natuurherstel. Rationeel is er vaak wel begrip, maar emotioneel doet het veel om je vertrouwde omgeving te verlaten dat al generaties familiebezit is. Dit type gesprekken wil je niet voeren achter een scherm. Als vertegenwoordiger van de overheid wil je dan begrip en betrokkenheid tonen. En waar mogelijk onduidelijkheden wegnemen en meedenken in oplossingen.

Corona liet ook lichtpuntjes zien. Zoals de hulp en de solidariteit die mensen elkaar boden. Het besef hoe belangrijk we voor elkaar zijn, dat de mens in alles een sociaal wezen is. En voor ons belangrijke werk: de grote waardering voor de natuur dicht bij huis. Sinds de lockdown worden natuurgebieden massaal bezocht. Denk aan de volle parkeerplaatsen bij verschillende natuurgebieden. Mensen zien en waarderen meer dan daarvoor onze veelzijdige en bijzondere natuur. Ze komen er op adem. Het laat eens te meer zien hoe belangrijk natuur voor ons welzijn is. We hebben een opgave in het kader van het versterken van de biodiversiteit, van flora en fauna. Maar we 'versterken' ook de inwoners en bezoekers van onze mooie provincie.

In dit jaarverslag leest u wat we samen het afgelopen jaar bereikt hebben. Ik wil er een paar zaken uitlichten. We hebben vijf PIP's vastgesteld. Het betreft Dinkeldal Zuid, Engbertsdijksvenen (interne maatregelen), Buurserzand – Horsterveen, Vecht- en Beneden Reggebied (deelgebied Eerderhooilanden) en De Wieden. Verder zijn vier PIP's in procedure. Resultaten die we met de partners van Samen Werkt Beter samen behaald hebben. Een mooie prestatie.

In 2020 zijn ook besluiten genomen die van belang zijn voor de toekomst van het Natura 2000 programma en die in 2021 en daarna verder hun beslag krijgen. Rijk en provincies geven met het Programma Natuur een extra impuls aan het sterker en veerkrachtiger maken van onze natuur. In totaal is er landelijk voor de periode 2021-2030 2,85 miljard euro beschikbaar. Geld dat aanvullend is op de bestaande budgetten.

Met de bossenstrategie breiden we het bosareaal in Nederland met tien procent substantieel uit. Daarbinnen gaan we ook de - voor de biodiversiteit noodzakelijke - kap van bomen in Natura 2000-gebieden compenseren. En de provincie heeft eind 2020 besloten de eerste tranche van de vrijwillige 'Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden' uit te voeren. Daarmee zetten we concrete stappen om de stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden terug te dringen.

Samen Werkt Beter-partners, grondeigenaren, omwonenden en mensen die in de gebieden werken; ik hoop u verderop in 2021 weer persoonlijk te kunnen ontmoeten. Om inspirerende gesprekken te voeren, ideeën uit te wisselen en natuurlijk van dichtbij zien hoe we onze natuur versterken. Want Samen Werkt Beter.

Gert Harm ten Bolscher
Gedeputeerde Landbouw en Natuur
Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel	6
Ontwikkelopgave Natura 2000	6
Verbetervoorstellen	7
Samen werkt beter	8
Provinciaal natuurbeleid	9
De Resultaten	11
Vergelijking met 2019	11
Organisatie	11
Gebiedsprocessen	15
Ruimtelijke planvorming	17
(Herstel)maatregelen bestaande natuur	20
Beschikbaarheid gronden	22
Financiën	24
Communicatie	26
Maatregelen per gebied	29
Voortgang ontwikkelopgave	33
Gemeente Dinkelland	34
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	35
Bergvennen & Brecklenkampse Veld	38
Lemselermaten	41
Gemeente Haaksbergen	43
Buurserzand & Haaksbergerveen	44
Witte Veen	46
Gemeente Raalte	48
Boetelerveld	49
Landschap Overijssel	51
Aamsveen	53
Lonnekermeer	55
LTO Noord	57
Engbertsdijkvenen	58
Springendal & Dal van de Mosbeek	60
Natuurmonumenten	62
Natuur en Milieu Overijssel	63
Ijsseluiterwaarden	64

Overijssels Particulier Grondbezit	66
Provincie Overijssel	67
Landgoederen Oldenzaal	68
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	71
Wieden en Weerribben	74
Wierdense Veld	79
Staatsbosbeheer	81
Borkeld	82
Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen	84
Olde Maten & Veerslootslanden	86
Sallandse Heuvelrug	87
Waterschap Vechtstromen	89
Dinkelland: Dinkeldal	90
Vecht Beneden Regge	92
Rijkswaterstaat	95
Ketelmeer & Vossemeer	96
Veluwerandmeren	97
Zwarte Meer	98
Resultaten per verbetervoorstel	99
Barsbekerbinnenpolder	100
Beneden-Dinkel en Ottershagen (inclusief Wiemsel)	102
Cellemuiden	103
Deldenerbroek	104
De Ruiten	105
Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg	106
Kuiperberg	107
Landgoed Het Lankheet	108
Landgoed Schultenwolde	109
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden	110
Regge	111
Reutum	112
Stuwwal Oldenzaal	113
Bestuurlijke en juridische verplichtingen	114
Meer informatie	115
Colofon	116

Inleiding

Inleiding

Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel

In heel Europa wordt geïnvesteerd om bijzondere plant- en diersoorten en hun leefomgeving te behouden. De Europese Unie heeft hiervoor Natura 2000-gebieden aangewezen die bijzondere natuur bevatten. In Nederland zijn circa 160 van die bijzondere natuurgebieden aangewezen. Daarvan liggen er 24 in Overijssel.

De weg naar de Natura 2000 kent een lange voorgeschiedenis. Al in de jaren zeventig ontstond bewustzijn dat een landsgrens overstijgende aanpak nodig is om vogels te beschermen (de Vogelrichtlijn, 1979). Een kleine 15 jaar later werden ook de leefgebieden van bijzondere soorten vastgelegd die op internationale schaal bijzonder zijn (de Habitatrichtlijn, 1992). Alle lidstaten van de Europese Unie moeten maatregelen nemen om aantallen en soorten te beschermen. Ook is het belangrijk dat leefgebieden, broedgebieden en voedselgebieden beschermd worden. Hierdoor kan biologische diversiteit ontstaan.

In het dichtbevolkte Nederland kwam al snel het besef dat een belangrijke oplossing ligt in het verbinden van natuurgebieden. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is bedoeld als ruggengraat van de Nederlandse natuur; een verbinding van bijzondere gebieden met veel natuurwaarden. Hiermee voorkomen we het uitsterven van planten en dieren. Daarbij proberen we zo goed mogelijk de natuurdoelen te combineren met het versterken van de landbouw, regionale economie en duurzaam waterbeheer.

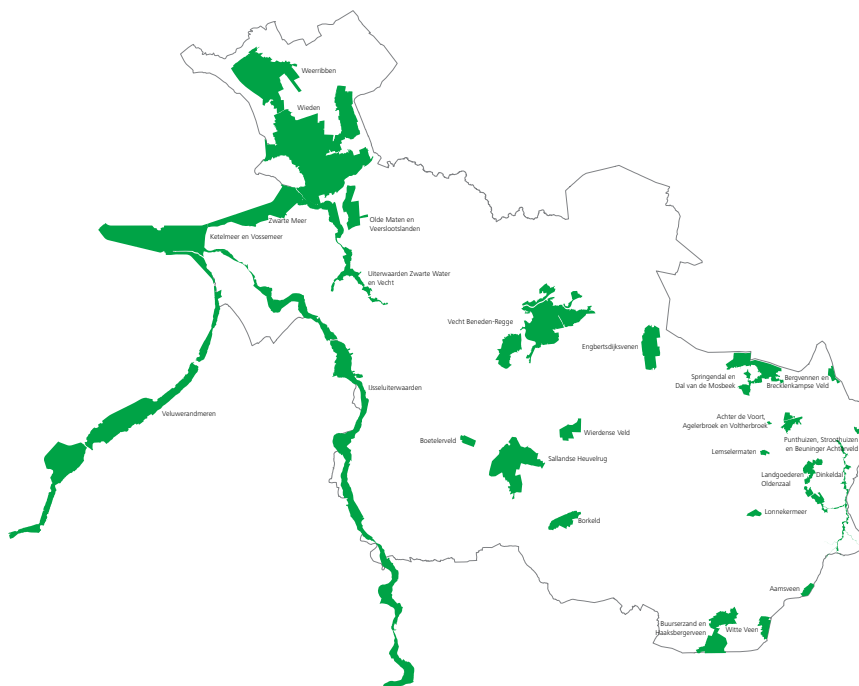
Na de eeuwwisseling ontstond steeds meer aandacht voor de impact van stikstof op de natuur. In Natura 2000-gebieden is er een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstofdioxide). Dit is schadelijk voor de natuur. Daarom nam het Rijk in 2015 samen met de provincies het initiatief om deze stikstofproblemen aan te pakken. In het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werkten overheden en maatschappelijke partners samen om de stikstofuitstoot te verminderen.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State uitgesproken dat het PAS niet voldoet aan de geldende natuurwetgeving en niet langer gebruikt mag worden voor toestemmingsverlening van projecten met stikstofeffecten op de natuur. Onderdeel van het PAS waren herstelmaatregelen op basis van gebiedsanalyses per Natura 2000-gebied. Ook met het vervallen van het PAS blijft de noodzaak bestaan deze herstelmaatregelen uit te voeren. De wettelijke bescherming van de gebieden geldt immers onverkort. Daarom is besloten om de uitvoering van de herstelmaatregelen voort te zetten.

Ontwikkelopgave Natura 2000

Voor het realiseren van de natuurherstelmaatregelen is de provincie eindverantwoordelijk. De Ontwikkelopgave, zoals die voortvloeit uit de gebiedsanalyses, is opgenomen op de NNN-kaart in de Omgevingsvisie (PS besluit 3 juli 2013). De gebieden met maatregelen buiten de bestaande natuurgebieden zijn met een gele kleur op de NNN-kaart opgenomen. Dit noemen we de externe maatregelen. Het betreft ongeveer 4.200 hectare, verspreid over de Natura 2000-gebieden. Daarnaast moeten ook tal van (herstel)maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande natuur, de zogenoemde interne maatregelen.

Op de kaart hieronder zijn de Overijsselse Natura 2000-gebieden met hun officiële begrenzing weergegeven.

Wij zullen de benodigde middelen en instrumenten inzetten om onze opgave te realiseren. Deze instrumenten zijn voornamelijk vrijwillig, maar wanneer er geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen ook dwingende instrumenten (gedoogplicht of onteigening) worden ingezet. Wij hanteren daarbij de vergoedings-systeem van de onteigeningswet of de regeling Nadeelcompensatie Natura 2000. De mate van impact van een maatregel bepaalt welke systematiek wordt gehanteerd waarbij altijd het uitgangspunt is dat een eigenaar, binnen de kaders van staatsteun, goed wordt gecompenseerd.

Verbetervoorstellen

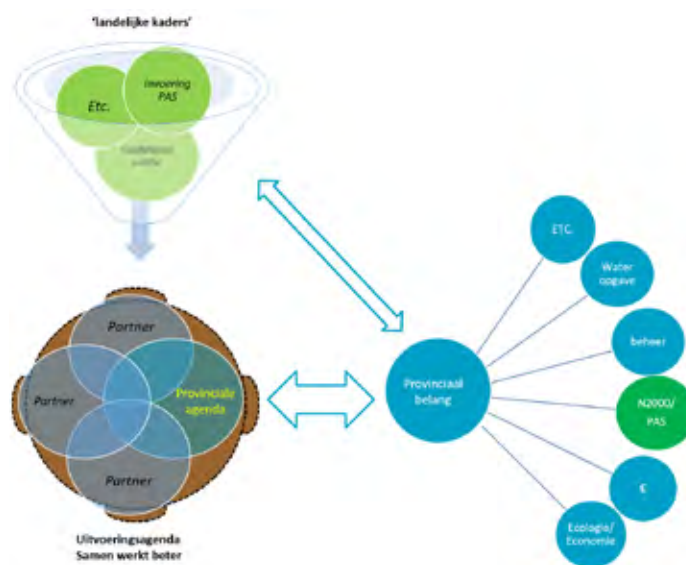
Naast het maatregelenpakket om de Natura 2000-doelen te realiseren, is bij de begrenzing van het NNN ook circa 500 hectare begrensd voor zogenaamde verbetervoorstellen (nieuwe natuur). Door realisatie van deze verbetervoorstellen wordt het NNN afgerond. De uitvoering van de verbetervoorstellen is vrijwillig en afhankelijk van de partners die ze hebben aangedragen. De financiering van de provincie is aanvullend op de financiële inzet van de Samen werkt beter-partners. Voor de verbetervoorstellen koopt de provincie aangeboden gronden alleen aan tegen marktwaarde.

Samen werkt beter

In 2013 is het akkoord Samen werkt beter gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich in om een balans te vinden op het terrein van economie en ecologie.

Dit bestuurlijke platform is van groot belang voor de realisering van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de partners van Samen werkt beter vertegenwoordigd: bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden, en deze voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk.

De partners van Samen werkt beter willen ondernemers, bewoners en belanghebbenden in gebieden uitdagen, de ruimte geven en faciliteren om de opgaven voor economie en ecologie voortvarend op te pakken en doorbraken te realiseren. Iedere organisatie draagt hieraan bij vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid en allen brengen hun eigen deskundigheid in. In het najaar van 2020 is er een bijeenkomst geweest met Provinciale Staten en de bestuurlijk vertegenwoordigers van Samen Werkt Beter. Tijdens dit digitale overleg is de samenwerking op basis van het in 2013 gesloten akkoord bevestigd. Eveneens is gesproken over een rol voor dit platform bij de gebiedsgerichte aanpak stikstof (GGA). Dit zal in 2021 verder worden uitgewerkt.

Provinciaal natuurbeleid

Provincies zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Sinds de decentralisatie gaven we prioriteit aan het op orde brengen van de basis van ons natuurbeleid. Deze basis bestaat uit de uitvoering van onze wettelijke taken en de afspraken die wij met het Rijk maakten in het Natuurpact. We hebben het Natuurnetwerk in Overijssel begrensd en hebben beheerplannen vastgesteld voor Natura 2000-gebieden. Provinciale Staten stelden de middelen beschikbaar die nodig zijn om het nog te ontwikkelen deel van het Natuurnetwerk te realiseren, de gebiedsmaatregelen uit te voeren en het natuurnetwerk te beheren.

Samen met onze partners van Samen werkt beter hebben we afspraken gemaakt over de uitvoering van dit beleid. Inmiddels werken de gezamenlijke partners daar aan in verschillende gebiedsprocessen. Met de realisatie van het Natuurnetwerk en het programma Ontwikkelopgave zorgen we ervoor dat we onze natuurdoelen realiseren en ruimte creëren voor economische ontwikkeling. Daarnaast geven we met onze partners invulling aan het agrarisch natuurbeheer en de uitvoering van onze wettelijke taken, zoals het verlenen van ontheffingen voor faunabeheer. Dankzij al deze inspanningen staat de basis van ons natuurbeleid nu stevig. Deze basis is opgenomen in onze Omgevingsvisie, die sinds 2016 eveneens de status heeft van provinciale natuurvisie.

Een aantal van deze belangrijke documenten zal in de komende jaren worden geactualiseerd. Het gaat onder andere om de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden, waarbij de focus op de komende zes jaar zal komen te liggen en om de Omgevingsvisie, waarbij ons natuurbeleid wordt geactualiseerd.

In het kader van het Programma Natuur maken Rijk en provincies afspraken over een aanvullende impuls voor natuurherstel, met een focus op stikstofgevoelige natuur. Dit sluit aan bij de eerder gemaakte keuzes voor systeemherstel. In de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof zal afstemming plaatsvinden en waar mogelijk integratie en optimalisatie van natuurherstel- en bronmaatregelen, en van deze maatregelen met andere gebiedsopgaven.

De resultaten

De Resultaten

Op programmaniveau zijn in 2020 resultaten geleverd ten aanzien van:

- Organisatie - [Ga naar deze pagina »](#)
- Gebiedsprocessen - [Ga naar deze pagina »](#)
- Beschikbaarheid gronden - [Ga naar deze pagina »](#)
- Financiën - [Ga naar deze pagina »](#)
- Communicatie - [Ga naar deze pagina »](#)

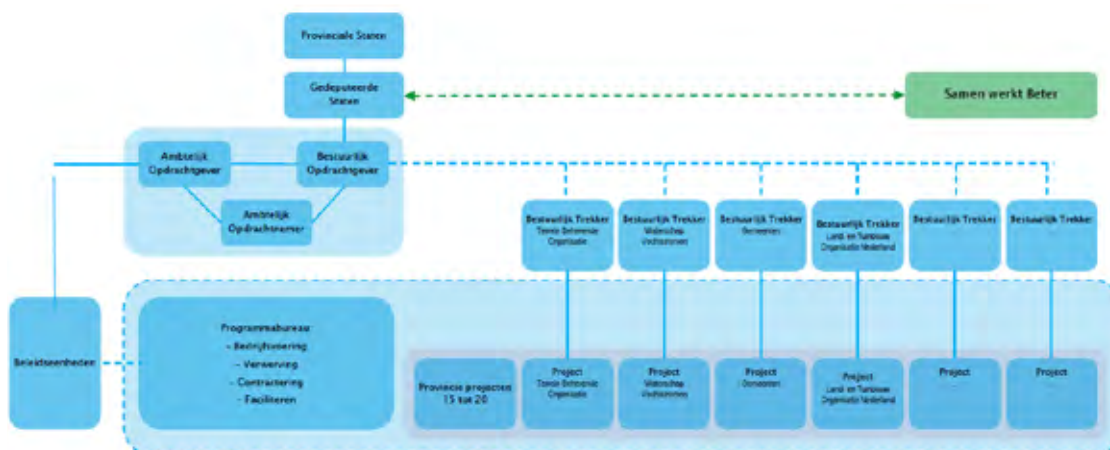
Vergelijking met 2019

De lijn van 2019 is doorgezet. Er is met volle inzet gewerkt aan de afronding van de planvorming en de uitvoering van de herstelmaatregelen. In 2020 zijn er door Provinciale Staten 5 Provinciale Inpassingsplannen vastgesteld. In 2019 waren dit er 4 en 1 bestemmingsplan door de gemeente Hardenberg. In 6 gebieden is in 2020 gewerkt aan de uitvoering van externe maatregelen in het veld. Dit was er 1 in 2019. De uitvoering van de interne maatregelen binnen de bestaande natuur is in 2020 in veel gebieden voortgezet. Per eind 2020 is er een overeenkomst afgesloten met circa 300 van de 750 eigenaren die door de Ontwikkelopgave worden geraakt. Eind 2019 waren dit er circa 260. In 2020 is er € 57 miljoen besteed in het programma Ontwikkelopgave incl. de verbetervoorstellen. In 2019 was dit € 33 miljoen.

Organisatie

Voor de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 is een programma opgesteld. Aan dit programma wordt gewerkt door medewerkers van de provincie Overijssel en de partnerorganisaties. De gedeputeerde voor Landbouw, Natuur en Facilitair is bestuurlijk opdrachtgever (BOG), het hoofd eenheid Natuur en Milieu is ambtelijk opdrachtgever (AOG). De besluitvorming die nodig is voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000 vindt plaats door Gedeputeerde Staten.

Provinciale Staten hebben de kaders voor de uitvoering vastgesteld (PS/2013/412 en PS/2014/62), bewaken de voortgang op hoofdlijnen en zijn toezichthouder. De ambtelijk opdrachtnemer (AON) is de programmamanager en vanuit die functie verantwoordelijk voor de verschillende gebiedsprocessen die worden doorlopen.

Eventuele kansen en knelpunten ten aanzien van de samenhang tussen natuur en economie worden besproken in Samen werkt beter. Samen werkt beter vormt een afstemmingsoverleg en klankbord voor Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van de opgave. De Provincie Overijssel opereert als één van de partners binnen Samen werkt beter en wordt hierin vertegenwoordigd door twee gedeputeerden met de portefeuilles Landbouw, Natuur en Facilitair en Energie, Milieu en Arbeidsmarkt.

De gebiedsprocessen bevinden zich deels in de planuitwerkingsfase en deels in de realisatiefase. Ieder gebiedsproces valt onder de verantwoordelijkheid van een bestuurlijk trekker. Voor de uitvoering van het gebiedsproces heeft deze trekker een projectleider aangesteld. De projectleider heeft een plan van aanpak opgesteld dat is goedgekeurd door de bestuurlijk trekker en de provincie Overijssel. Het plan van aanpak vormt de basis voor het toekennen van budget door middel van een subsidie (voor de partnerorganisaties) of door het vastleggen van het plan van aanpak als het proces wordt getrokken door de provincie zelf.

Binnen de provincie Overijssel is er een team Natuur en Milieu Projecten Uitvoering waarin medewerkers direct werkzaam zijn voor het programma Ontwikkelopgave Natura 2000. Daarnaast zijn deskundigen van andere beleidseenheden eveneens betrokken bij de gebiedsprocessen en wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van hun expertise. Ook de Samen werkt beter-partners hebben veel mensen ingezet op het programma. Niet alleen vanwege hun rol als bestuurlijk trekker van een gebiedsproces; ze leveren ook capaciteit en (gebieds)kennis voor de nadere uitwerking en voorbereiding van de maatregelen in de andere gebieden waar zij betrokken zijn.

Bestuurlijke trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Gemeente Dinkelland Ga naar pagina over Gemeente Dinkelland »	Benno Brand	AVAV	Planuitwerking
	Benno Brand	Bergvennen en Brecklenkampse Veld	Realisatie (voorbereiding)
	Benno Brand	Lemselermaten	Planuitwerking
Gemeente Haaksbergen Ga naar pagina over Gemeente Haaksbergen »	Jan Herman Scholten	Buurserzand-Haaksbergerveen	Realisatie (voorbereiding)
	Jan Herman Scholten	Witte Veen	Realisatie (voorbereiding)
Gemeente Raalte Ga naar pagina over Gemeente Raalte »	Wout Wagenmans	Boetelerveld	Uitvoering
Landschap Overijssel Ga naar pagina over Landschap Overijssel »	Eibert Jongma	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
	Eibert Jongma	Aamsveen	Planuitwerking
	Eibert Jongma	Lonnekermeer	Realisatie (uitvoering)
LTO Noord Ga naar pagina over LTO Noord »	Klaas de Lange	Engbertsdijkvenen	Planuitwerking
	Klaas de Lange	Springendal & Dal van de Mosbeek	Realisatie (voorbereiding)
Natuurmonumenten Ga naar pagina over Natuurmonumenten »	Marjet Korf	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Natuur en Milieu Overijssel Ga naar pagina over Natuur en Milieu Overijssel »	Matthijs Nijboer	Ijsseluitwaarden	Planuitwerking (voorbereiding)

* Voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

Bestuurlijke trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Overijssels Particulier Grondbezit Ga naar pagina over Overijssels Particulier Grondbezit »	Max van Rechten Limburg	Herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren	Planuitwerking
Provincie Overijssel Ga naar pagina over Provincie Overijssel »	Gert Harm ten Bolscher	Landgoederen Oldenzaal	Uitvoering
	Gert Harm ten Bolscher	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Realisatie (uitvoering)
	Gert Harm ten Bolscher	Wierden Weerribben	Planvorming en realisatie (voorbereiding en uitvoering)
	Gert Harm ten Bolscher	Wierdense Veld	Gebiedsproces gepauzeerd
Staatsbosbeheer Ga naar pagina over Staatsbosbeheer »	Herman Brink	Borkeld	Planuitwerking
	Herman Brink	Punthuizen-Stroothuizen	Realisatie (voorbereiding en uitvoering)
	Herman Brink	Olde maten en Veerslootlanden	Beheer
	Herman Brink	Sallandse Heuvelrug	Realisatie (uitvoering)
	Herman Brink	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Waterschap Vechtstromen Ga naar pagina over Waterschap Vechtstromen »	Nettie Aarnink	Dinkeldal	Planuitwerking
	Wim Stegeman	Vecht- en Beneden-Reggegebied: Benoorden de Vecht	Planuitwerking
	Nettie Aarnink	Vecht- en Beneden-Reggegebied: Reggedal	Planuitwerking
Rijkswaterstaat is bevoegd gezag Ga naar pagina over Rijkswaterstaat »		Ketelmeer & Vossemeer	
		Zwarte Meer	
		Veluwerandmeren	

* Voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

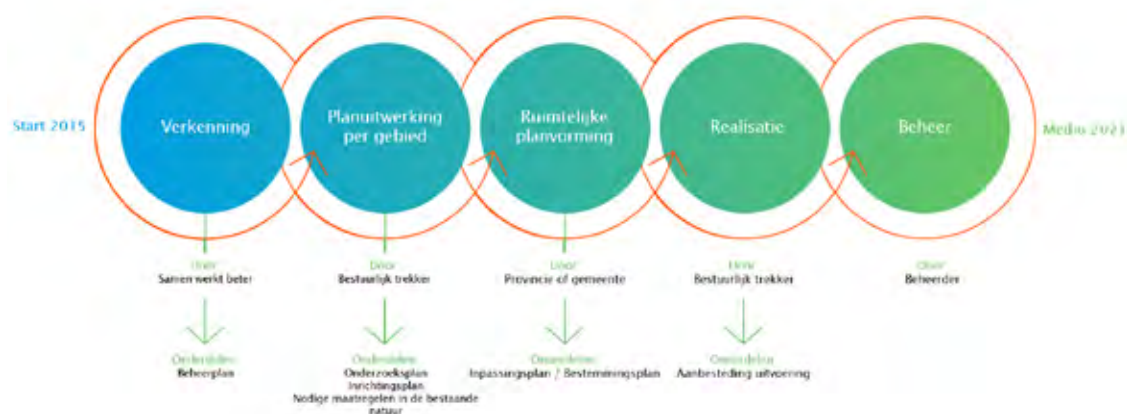
Gebiedsprocessen

Zoals opgenomen in het Akkoord 'Samen Werkt Beter', hebben de partners binnen Samen Werkt Beter in 2014 afspraken gemaakt over een gebiedsgerichte uitwerking van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

In de gebiedsprocessen worden de volgende fasen onderscheiden:

- Quick Scan
- Verkenning
- (Plan)uitwerking (voorbereiding ruimtelijke plannen, voorafgaand aan de realisatiefase)
- Realisatie (inclusief alle wettelijke procedures, vergunningen en dergelijke)
- Beheer

Fasering gebiedsprocessen

Quick Scan

De Quick Scan is eind 2013 uitgevoerd in opdracht van Samen Werkt Beter en heeft geleid tot een programmeringsvolgorde voor de verkenningen van de gebieden. Alle quick scans zijn afgerond.

Verkenning

De verkenningen vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de onafhankelijke voorzitter van Samen Werkt Beter. In 2014-2016 zijn bijna alle verkenningen vastgesteld. De verkenning van het Wierdense Veld is in 2017 als laatste afgerond.

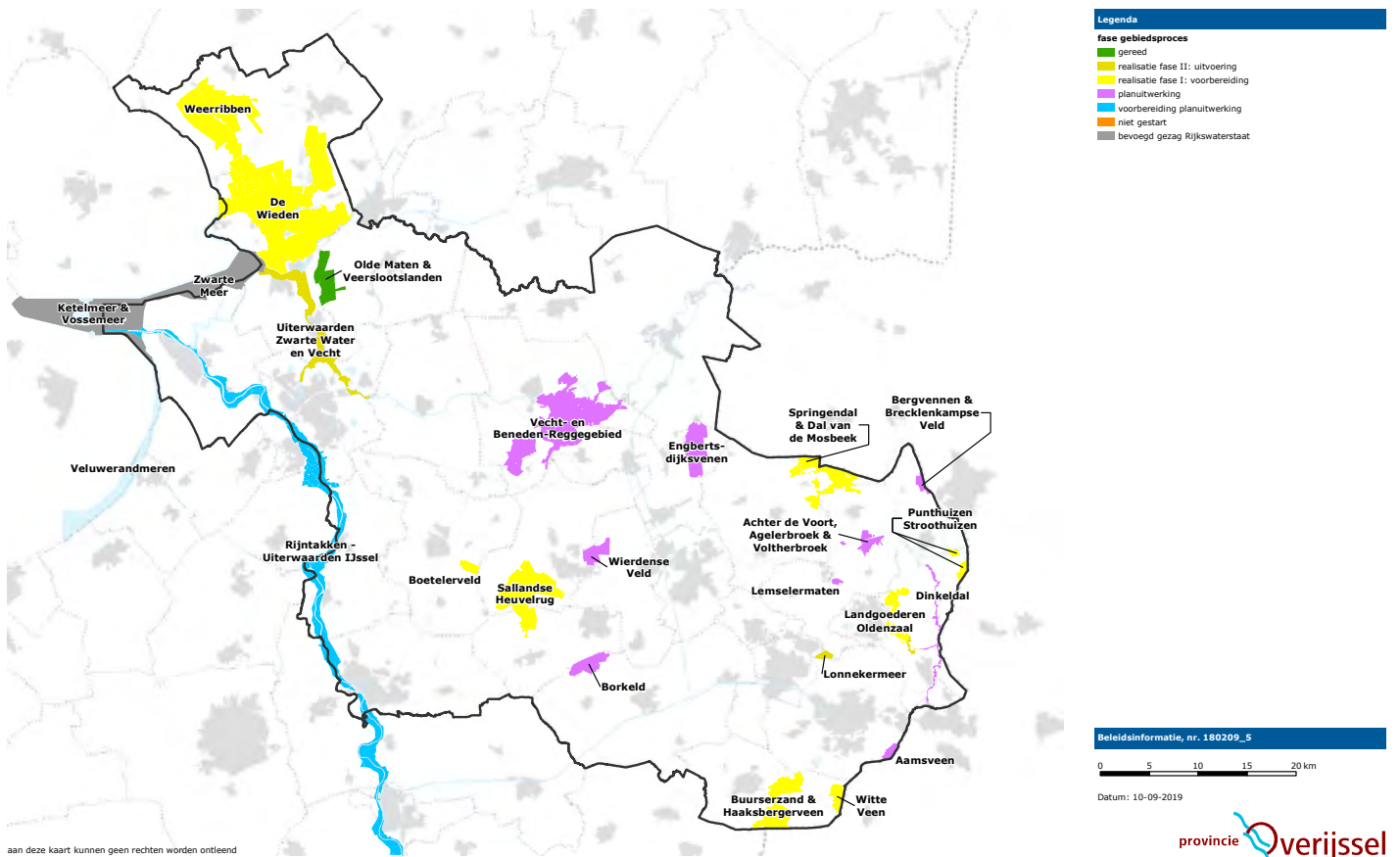
Planuitwerking

De planuitwerkingsfase volgt op de verkenning. De provincie is zelf verantwoordelijk voor een aantal gebieden en heeft voor veel gebieden een partner van Samen Werkt Beter gevraagd de verantwoordelijkheid voor deze fase op zich te nemen.

Uitgangspunt voor de planuitwerking per gebied zijn beheerplannen van het betreffende Natura 2000-gebied.

Voortgang ontwikkelopgave

Fase gebiedsproces

Realisatie (voorbereiding)

In de realisatiefase worden de benodigde procedures doorlopen en wordt het plan volgens het vastgestelde inrichtingsplan uitgevoerd. In 2020 hebben er uitvoeringswerkzaamheden plaatsgevonden in Boetelerveld, Landgoederen Oldenzaal, Lonnekermeer, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Zunasche Heide en Vecht- en Beneden Regge.

Beheer en monitoring

Na het uitvoeren van de nodige maatregelen is het van belang om de bereikte kwaliteiten en de behaalde resultaten blijvend te borgen. Er worden afspraken gemaakt over het beheer of het eindgebruik, de (financiële) exploitatie en de monitoring van de natuur in de gebieden.

Ruimtelijke planvorming

Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Percelen waar geen maatregelen getroffen worden of waar na uitvoering van de maatregelen de functie landbouw gehandhaafd kan blijven worden uit het NNN gehaald.

Op basis van de reacties van de gemeenten hebben Gedeputeerde Staten op 27 september 2016 besloten om in samenwerking met de betrokken gemeenten en bestuurlijk trekkers voor 16 Natura 2000-(deel)gebieden een PIP voor te bereiden. De gemeenten Ommen en Hardenberg (Vecht Beneden Regge) hebben destijds besloten om gemeentelijke bestemmingsplannen voor te bereiden. Voor de deelgebieden Karshoek-Stegeren en Rheezer maten aan de Vecht zijn deze inmiddels vastgesteld. Eind 2018 heeft de gemeente Ommen de provincie gevraagd om voor de andere gebieden bij de Regge toch Provinciale Inpassingsplannen voor te bereiden. Op 2 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten hiertoe besloten.

In een aantal situaties is daarnaast een Milieueffectrapport (MER) nodig. Een MER brengt de gevolgen voor het milieu in kaart, voordat er een besluit wordt genomen over de uitvoering van maatregelen of plannen. Afhankelijk van de omvang en het type maatregelen op de huidige gronden, moet een MER worden uitgevoerd. Voor de start van deze MER-procedure wordt een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. Een NRD beschrijft op welke wijze het uiteindelijke MER opgesteld zal worden. Waar geen MER opgesteld hoeft te worden, wordt wel een m.e.r. beoordeling opgesteld. Hierin worden eveneens de milieueffecten in beeld gebracht, maar minder gedetailleerd.

In 2020 heeft besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de volgende ruimtelijke plannen:

28 januari 2020: GS stemmen in met O PIP Buurserzand-Horsterveen

4 februari 2020: GS stemmen in met O PIP Dinkeldal zuid

19 mei 2020: GS stemmen in met O PIP Engbertsdijkvenen interne maatregelen en O PIP Regge-Eerderhooilanden

25 augustus 2020: GS stemmen in met VO PIP Bergvennen

23 september 2020: PS stelt de PIP Engbertsdijkvenen interne maatregelen en Dinkeldal Zuid vast

27 oktober: GS stemmen in met de NRD De Wieden fase 2

28 oktober: PS stellen de PIP's Buurserzand-Horsterveen en Regge-Eerderhooilanden vast

8 december: GS stemmen in met het O PIP Witte Veen

9 december: PS stellen het PIP De Wieden fase 1 vast

Gecoördineerde vergunningen

Voor de uitvoering van de beoogde maatregelen zijn naast de ruimtelijke plannen, vaak ook meerdere (overheids)besluiten, zoals vergunningen noodzakelijk. Elk van deze besluiten kent een eigen voorbereidingsprocedure en termijn(en). Om de beoogde maatregelen tijdig te kunnen nemen is het noodzakelijk om deze besluiten en bijbehorende procedures zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Op 9 november 2016 hebben Provinciale Staten een coördinatieverordening vastgesteld. Hierdoor is het mogelijk dat de bevoegde gezagen voorbereiding, behandeling en bekendmaking van deze besluiten coördineren op alle percelen waar deze maatregelen nodig zijn.

Bij een aantal PIP's hebben vergunningen gecoördineerd meegelopen in 2020. Het betreft hier: Buurserzand-Horsterveen, Wieden en Witte Veen.

Inrichtingsplan is leidend

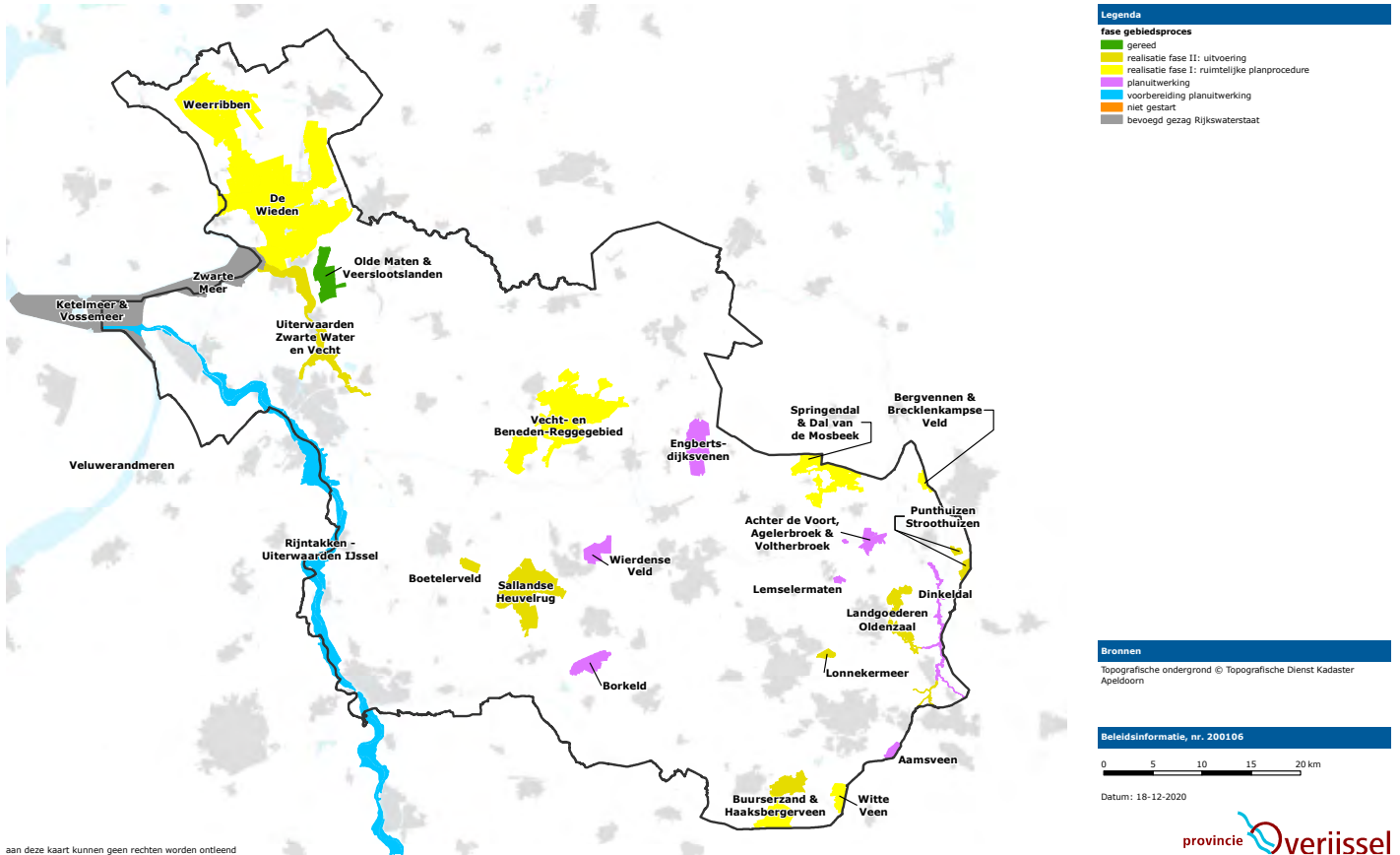
Voor de ruimtelijke plannen en vergunningen van de Ontwikkelopgave Natura 2000 geldt dat het inrichtingsplan leidend is. Dit inrichtingsplan is in lijn met de afspraken uit Samen Werkt Beter opgesteld door een bestuurlijk trekker. Het ruimtelijk plan is de juridisch planologische vertaling ervan. Dus concreet gaat het om het vastleggen van de bestemmingswijzigingen van gronden of de wijzigingen in functie.

Tijdens de planuitwerking heeft afstemming plaatsgevonden over de bestemming en functie van gronden met de betrokken gebiedspartners én de grondeigenaren en -gebruikers. In iedere fase van het ruimtelijk plan vindt een periode van terinzagelegging plaats. In deze periode zijn het (voor)ontwerp-PIP inclusief bijlagen of (ontwerp)-besluiten vergunningen beschikbaar en kan een inspraakreactie of zienswijze worden ingediend.

Omdat de gemeenteraden gewend zijn om ruimtelijke plannen, zoals de bestemmingsplannen, vast te stellen voor hun gemeente, zorgen we dat de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraden goed worden geïnformeerd over de voortgang van de gebiedsprocessen en de ruimtelijke plannen. Bij de terinzagelegging van een ontwerp-PIP heeft de provincie de wettelijke taak de gemeenteraden te horen. In deze fase kunnen de gemeenteraden besluiten wel of geen zienswijze in te dienen.

Voortgang ontwikkelopgave

Fase gebiedsproces

- Legenda**
- fase gebiedsproces**
- gereed
  - realisatie fase II: uitvoering
  - realisatie fase I: ruimtelijke planprocedure
  - planuitwerking
  - voorbereiding planuitwerking
  - niet gestart
  - bevoegd gezag Rijkswaterstaat

Bronnen
Topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster Apeldoorn

Beleidsinformatie, nr. 200106

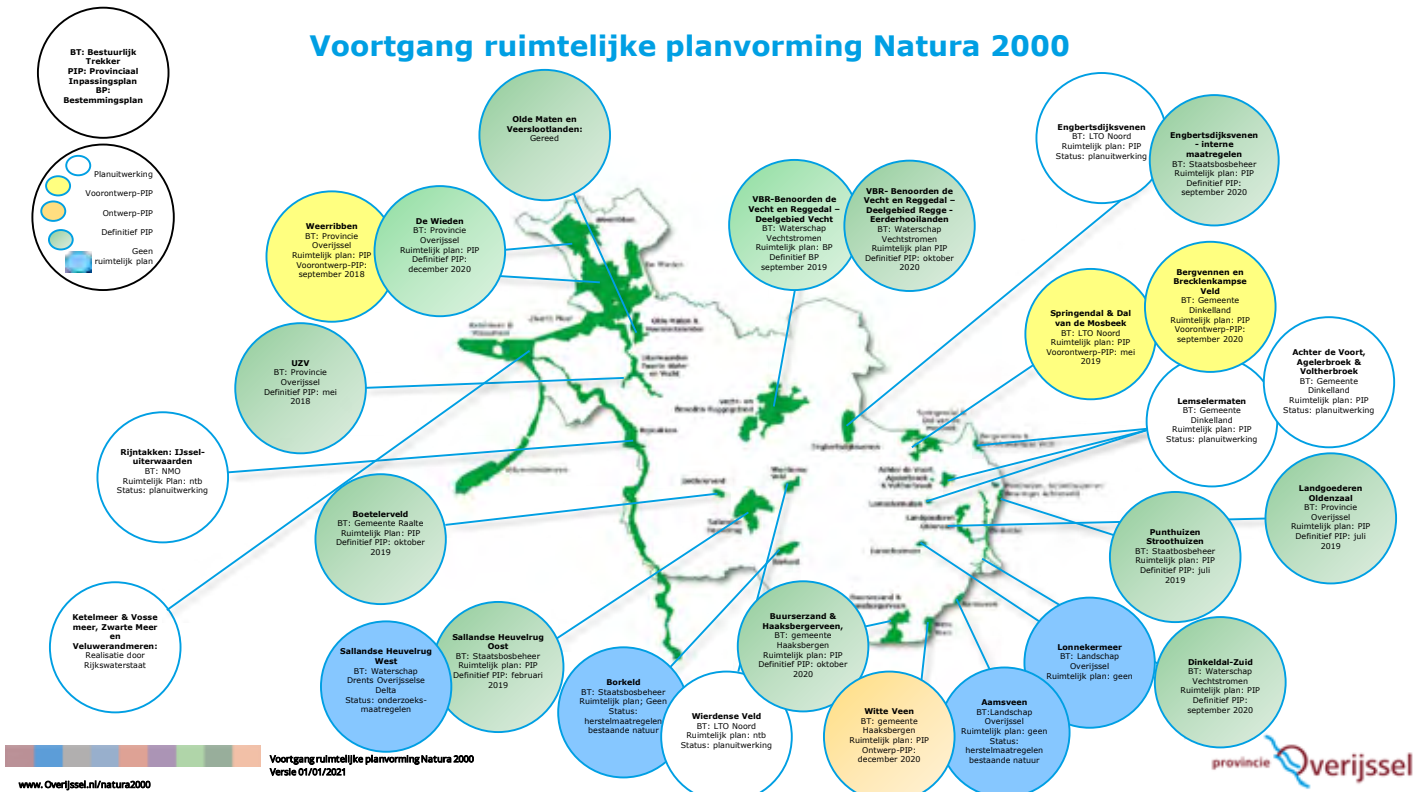
0 5 10 15 20 km

Datum: 18-12-2020

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Voortgang ruimtelijke planvorming Natura 2000

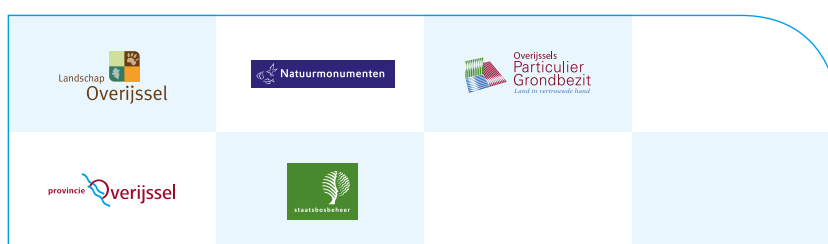
www.Overijssel.nl/natura2000

Voortgang ruimtelijke planvorming Natura 2000
Versie 01/01/2021

(Herstel)maatregelen bestaande natuur

(Herstel)maatregelen bestaande natuur moeten worden gerealiseerd binnen de Natura 2000-gebieden. De gebieden liggen verspreid door de provincie Overijssel en zijn voor het merendeel in eigendom van de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Natuurmonumenten. Voor de realisatie hebben deze partijen eind 2014 met de provincie een overeenkomst gesloten. Omdat een aantal maatregelen op gronden van particulieren liggen is het Overijssels Particulier Grondbezit gevraagd ook een rol te spelen.

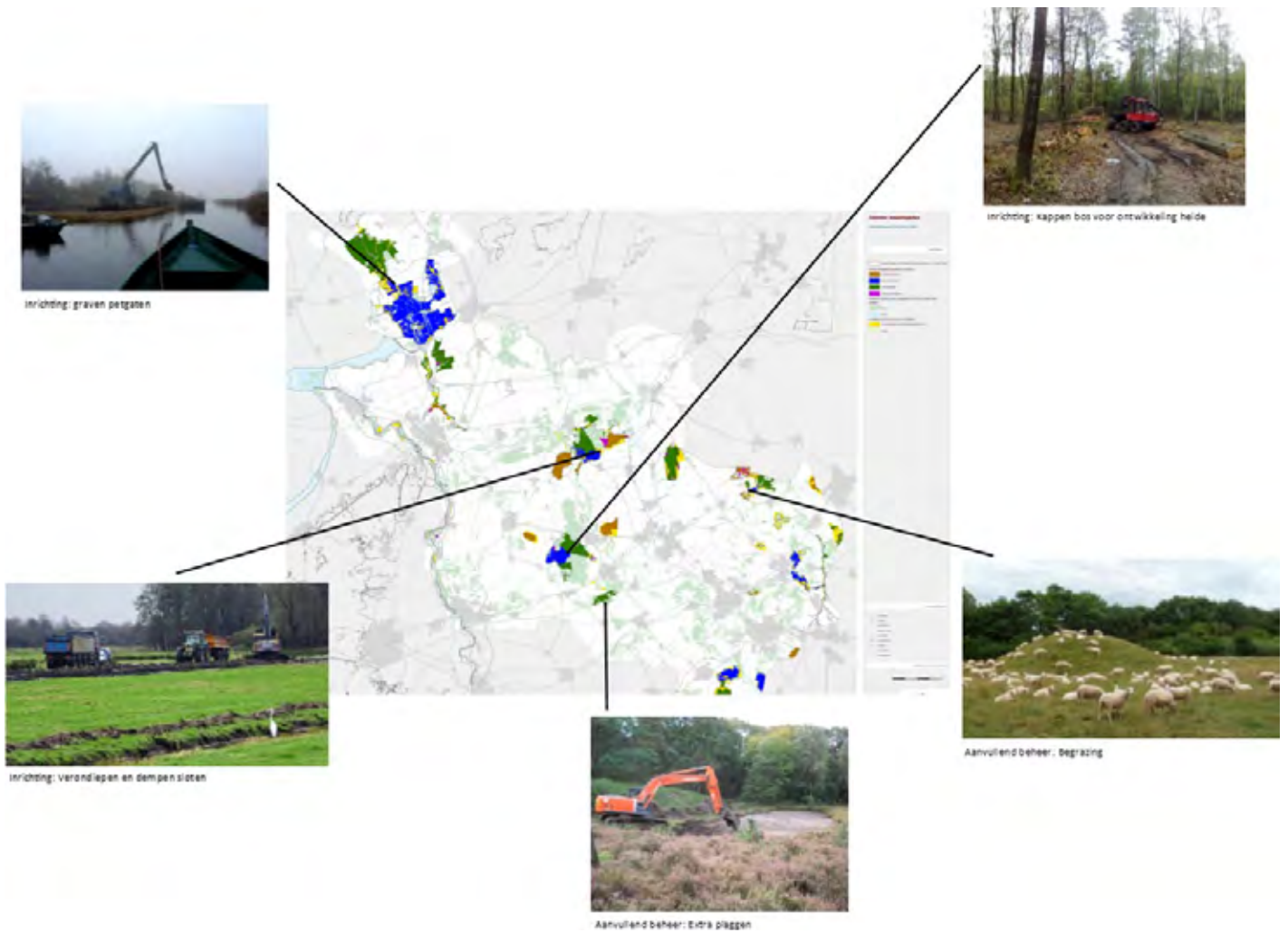

De (herstel)maatregelen bestaande natuur worden uitgevoerd in 22 Natura 2000-gebieden. Het betreft meer dan 300 maatregelen en worden conform de beheerplannen uitgevoerd. Veel maatregelen zijn in uitvoering of gerealiseerd. In een aantal Natura 2000-gebieden is er een koppeling met de externe maatregelen door de hydrologische afhankelijkheid. Dit bepaald mede de voortgang.

Daar waar mogelijk zijn de beheermaatregelen opgestart. Al deze maatregelen hebben als doel om de natuurgebieden beter tegen achteruitgang te beschermen. Door plaggen, maaien, kappen, herinrichting van beken, graven van petgaten of het verhogen van het waterpeil, enzovoort worden omstandigheden van planten en dieren verbeterd.

Door de boskap voor bijvoorbeeld de maatregel 'omvormen van bos naar heide' komen veel vragen bij de terreinbeherende organisaties en de provincie. Door het intensieve omgevingsmanagement over de boskap is de omgeving geïnformeerd. De meeste reacties komen op het moment dat de werkzaamheden uitgevoerd worden. In de communicatie wordt de afweging voor de boskap uitgelegd en de uitbreiding van het bosareaal vanuit de landelijke bossenstrategie toegelicht.

Het Overijssels Particulier Grondbezit heeft voor de meeste gebieden gesprekken gevoerd met de eigenaren. De eigenaren hebben vaak nog vragen maar zijn wel bereid mee te werken aan de opgave. Landgoed Junne is in 2018 van eigenaar gewisseld. Met de nieuwe eigenaar zijn afspraken gemaakt over de uitvoering van de maatregelen, deze worden najaar 2021 uitgevoerd.

De zandverstuiving De Sahara's heeft weer voldoende omvang om open te blijven en de natuurlijke processen zorgen voor de dynamiek die bij deze natuur hoort. De hydrologie voor het Hellingveen op de Sallandse Heuvelrug is verbeterd waardoor de grondwaterstromen de kwaliteit van de kwetsbare vegetatie kan verbeteren. In Eerde Achterbroek is gestart met het langjarig uitmijnen het fosfaat zodat langzaam de natte heide weer kan ontwikkelen.

Beschikbaarheid gronden

De (herstel)maatregelen Natura 2000 kunnen gevolgen hebben voor grondeigenaren binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied en in het 'Uitwerkingsgebied Ontwikkelopgave Natura 2000'. Provincie Overijssel zorgt dat eventuele schade aan gronden en gebouwen als gevolg van de inrichtingsmaatregelen wordt gecompenseerd door het betalen van een schadevergoeding. Er zijn veel grondeigenaren die door bijvoorbeeld vernatting of beperking van bemesting niet langer op dezelfde manier of op dezelfde locatie hun bedrijfsvoering kunnen uitoefenen. Met oplossingen op maat proberen we ook hen een toekomstperspectief te bieden.

Daarbij is het uitgangspunt dat de grond waar mogelijk in bezit blijft van de eigenaar. In de onderstaande interventieladder is dit schematisch weergegeven.

Van de bijna 750 eigenaren die betrokken zijn bij de ontwikkelopgave, zijn met ruim 500 eigenaren gesprekken gevoerd om te komen tot een minnelijke overeenkomst. Met de overige eigenaren is wel gesproken, maar dit gebeurde meestal door de project-leider of het deskundigenteam. In deze overleggen is met name gesproken over de uit te voeren maatregelen. Zodra dit duidelijk is, kan worden gesproken over de mogelijkheden om te komen tot een schadeloosstelling. Eind 2020 is met bijna 300 eigenaren overeenstemming bereikt over de schadeloosstelling.

Ruilen van gronden

Veel grondeigenaren hebben aangegeven dat ze willen meewerken aan de beschikbaarheid van gronden voor de Ontwikkelopgave Natura 2000, op voorwaarde dat zij vervangende grond krijgen ter compensatie van productieverlies. Hoewel het compenseren met ruilgrond geen primair doel is, kan het wel de sleutel zijn voor het bereiken van overeenstemming. In totaal heeft provincie Overijssel eind 2020 ruim 900 hectare ruilgrond aangekocht.

Het gaat hierbij om ruilgrond waarvan vooraf beoordeeld is dat deze goed inzetbaar is ter compensatie voor eigenaren met grond binnen de begrenzing. In Losser en in Haaksbergen is samengewerkt met een kavelruilcommissie. Via deze aanpak zijn goed inzetbare ruilgronden ter beschikking gekomen. Van de aangekochte oppervlakte ruilgrond is eind 2020 een oppervlakte van 200 hectare weer verkocht.

Actualisatie verwervingsplannen

Via de Provinciale Inpassingsplannen (PIP's) die ondertussen in procedure zijn gebracht en zijn vastgesteld is er steeds meer duidelijkheid gekomen over de te realiseren maatregelen en de impact die deze maatregelen hebben op de gebruiksmogelijkheden voor de eigenaren. Deze ontwikkeling leidt ertoe dat vrijwel alle oorspronkelijke verwervingsplannen uit 2014 zijn geactualiseerd en ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten zijn aangeboden. In 2021 zullen nog een beperkt aantal verwervingsplannen geactualiseerd worden.

Dwingend instrumentarium

Wij spannen ons maximaal in om met grondeigenaren tot minnelijke overeenstemming te komen over de schadeloosstelling waarmee de gronden beschikbaar komen om de inrichtingsmaatregelen uit te kunnen voeren. Bij het uitblijven van overeenstemming kan in de uiterste situatie kan een dwingend instrument worden ingezet. Bij percelen waarbij via het PIP de functie is gewijzigd naar natuur en waarbij het beheer gericht is op deze natuurfunctie, kan Onteigening als uiterste middel worden ingezet. In alle overige gevallen biedt artikel 2.6 van de Wet Natuurbeheer de mogelijkheid aan GS tot het opleggen van de gedoogplicht.

Indien onteigening in het uiterste geval aan de orde kan zijn, gelden bij de taxatie de regels uit de Onteigeningswet. Daar waar in de uiterste situatie het opleggen van de gedoogplicht aan de orde is geldt als taxatiegrondslag de 'Beleidsregel Nadeelcompensatie Ontwikkelopgave Natura 2000 Overijssel 2017'.

Onze insteek blijft onverminderd om met alle eigenaren te komen tot een vrijwillige medewerking en de inzet van dwingende instrumenten zo veel mogelijk te voorkomen.

Subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab)

De subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab) biedt agrarische bedrijven de mogelijkheid om met gebruikmaking van de subsidie te verplaatsen. Een voorwaarde waar een bedrijf aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor subsidie is dat deze een sleutelrol moet spelen in de ontwikkelopgave Natura 2000. De ligging van het bedrijf moet dusdanig zijn dat de verplaatsing hiervan cruciaal is. Daarnaast geldt dat deze gronden slechts deels binnen de begrenzing van het Uitwerkingsgebied Natura 2000 hoeven te liggen. In 2020 hebben er geen bedrijven gebruik gemaakt van deze regeling. Er zijn gesprekken gaande met enkele bedrijven in Natura 2000-gebieden, die mogelijk wel gebruik willen maken van deze regeling.

In de Actualisatie 2020 van Uitvoeringsreserve NNN is voor deze regeling € 8,2 miljoen opgenomen. De verwachting is dat dit budget voldoende zal zijn om achttien bedrijven te kunnen faciliteren.

Financiën

In april 2014 is in het Statenvoorstel Uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62) de raming vastgesteld voor het beleid dat via de Uitvoeringsreserve EHS/Natura 2000 wordt uitgevoerd. Dat betreft:

- de Ontwikkelopgave Natura 2000
- de verbetervoorstellen NNN
- het (eind)beheer natuur
- een aantal reguliere posten (uitvoeringskosten en bestuurlijk/juridische verplichtingen)

In 2020 is de jaarlijkse actualisatie van de financiële prognose uitgevoerd. U bent daarover geïnformeerd via de Perspectiefnota 2021. Op 4 november 2020 hebben wij u via een informatiesessie nader geïnformeerd over de financiële prognose van de Ontwikkelopgave N2000. Deze prognose is omgeven met veel onzekerheden. In onze brief van 9 februari 2021 (2021/0037588) zijn wij verder ingegaan op de samenhang tussen de Ontwikkelopgave Natura 2000 en het Programma Natuur.

In de onderstaande tabel staat de financiële realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 (inclusief verbetervoorstellen) over het jaar 2020 en voor de gehele periode 2014-2020. De realisatie is binnen de beschikbare middelen gebleven.

In 2020 zijn voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 de middelen onder andere besteed aan het beschikbaar krijgen van grond (€ 19,6 miljoen). Het betreft met name afwaardering van gronden die een natuurbestemming krijgen en schadeloosstelling van eigenaren. Daarnaast vormen de voorbereiding resp. uitvoering van inrichtingsmaatregelen belangrijke kostenposten (€ 4,7 resp. € 29,6 miljoen).

Per saldo is in 2020 € 4,6 miljoen minder besteed dan begroot. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat er minder uitgaven zijn gedaan voor aankoop van grond en vergoeden van schade aan grondeigenaren. Het blijkt dat het bereiken van overeenstemming met eigenaren meer tijd kost dan verwacht omdat er per situatie maatwerk nodig is. De niet bestede middelen blijven de komende jaren beschikbaar voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

De kosten van de ophoging van de formatieruimte voor de programma-organisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (maximaal 15 fte overeenkomstig het Statenvoorstel PS/2015/687) zijn in 2020 uitgekomen op € 1,1 miljoen. Dit was ook het begrote budget. Deze kosten worden gedekt uit de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland.

Financiële realisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)

	Raming	Realisatie	Begroting 2020*	Realisatie 2020
	Actualisatie 2020	Cumulatief 2014-2020		
Projecten Ontwikkelopgave	533,9	193,3	59,0	55,5
Gebiedsoverschrijdende kosten	10,1	9,0	1,8	1,6
Kosten inrichting **	322,5	105,7	29,0	34,3
Kosten verwerving ***	201,2	78,7	28,2	19,6
Projecten verbetervoorstellen	25,5	11,5	3,3	2,2
Indexatie	30,7	0,0	0,0	0,0
Totaal kosten	590,1	204,8	62,3	57,7
Risicovoorziening	28,0	0,0	0,0	0,0
Totaal kosten inclusief risico's	618,1	204,8	62,3	57,7

* Na 2^e monitor 2020

** Inclusief kosten verkenningfase

*** Saldo uitgaven en inkomsten/balanswaarde (incl. zelfrealisatie, afwaardering en schadeloosstelling)

Communicatie

Samen met de partners van Samen Werkt Beter en andere partners in de gebieden nemen we onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leefomgeving van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst.

In 2020 is opnieuw gebleken dat de Ontwikkelopgave Natura 2000 een complexe opgave is, niet alleen omdat de belangen in en nabij de Natura 2000-gebieden verschillen. Ook de context en kaders waarbinnen we onze opgave vorm proberen te geven stonden dit jaar vol in de schijnwerpers vanwege onderwerpen als bomenkap en stikstof.

Ook daarom is er in ieder gebiedsproces dan ook veel aandacht voor het vinden van een passende oplossing voor de toekomst van agrariërs en bewoners, en kiezen we voor een zorgvuldige aanpak waarbij alle consequenties en (on)mogelijkheden goed in kaart zijn gebracht.

Juist omdat binnen deze opgave de belangen groot zijn en soms ver uiteen liggen, is er maar één richting mogelijk de vereiste natuurdoelen te realiseren. Samen met onze partners, die de verschillende perspectieven inbrengen en verschillende belangen behartigen samen bouwen aan vertrouwen.

Naast de primaire doelgroep van 'de grondeigenaren in en nabij de Natura 2000-gebieden' komen ook steeds meer andere omwonenden in beeld nu de uitvoering gestart is.

Overkoepelende communicatiestrategie

Ook in 2020 is verder gewerkt volgens de lijn van de overkoepelende communicatiestrategie. Drie kernwaarden Samen, Duidelijk en Beleving staan centraal in de communicatiestrategie en werken door in de wijze waarop we onze doelgroepen informeren en betrekken. Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de bomenkap en de ontwikkeling van nieuw stikstofbeleid, de besluitvorming rond PIP's en de uitvoering bestaande natuur in een aantal gebieden. Tevens speelde de coronacrisis natuurlijk een nadrukkelijke rol. Dat betekent dat we steeds meer in contact zijn met de secundaire doelgroepen. Begin dit jaar was er bijvoorbeeld veel te doen rond het thema bomenkap. De partners merkten buiten in het veld dat hier veel onvrede over was.

Ook hier investeren onze partners veel tijd en energie in zorgvuldige communicatie. Soms in de vorm van 1-op-1 gesprekken, vaak ook door het organiseren van extra excursies om met experts het gebied in te gaan. Excursies bij uitvoeringsprojecten worden goed bezocht en reacties laten zien dat een goede uitleg bijdraagt aan het begrip voor onze opgave. Vanwege de coronacrisis waren deze echter maar beperkt mogelijk. De set afspraken die voor uitvoeringscommunicatie gemaakt zijn, bieden een behulpzaam kader.

Doelgroepen

De opgave geven we als provincie niet allen vorm. De partners van Samen Werkt Beter zien we als medeverantwoordelijk voor deze opgave. Op gebiedsniveau worden aanvullend vaak nog andere partners betrokken die bijvoorbeeld vertegenwoordigd zijn in het projectteam.

In de communicatie zijn de partners in het gebied altijd samen de afzender en voorafgaand aan publicaties en andere uitingen wordt afstemming gezocht waar nodig.

- Voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 worden verschillende doelgroepen onderscheiden; naast de betrokken partners gaat het met name om de grondeigenaren en -gebruikers binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000, andere direct belanghebbenden/ belangenorganisaties, omwonenden, recreanten en passanten en overige geïnteresseerden, al dan niet via de media.

Communicatiemiddelen

Voor wat betreft de communicatiemiddelen blijft het programma faciliteren in ondersteunend materiaal, zoals draaiboeken, banieren, brochures, formats voor bijvoorbeeld nieuwsbrieven en overig digitaal informatiemateriaal. In 2020 zien we dat onze partners een steeds bredere middelenmix inzetten die past bij hun gebied. Ook zijn een aantal bouwboarden geplaatst bij de gebieden waar uitvoering gestart is.

Op de overkoepelende website <http://www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/ontwikkelopgave> is meer informatie te vinden over NNN en Natura 2000 in het algemeen, en de schadeloosstelling voor grondeigenaren, de besluitvorming en de procedures in het kader van de ruimtelijke planvorming. Daarnaast heeft ieder gebied ook een eigen website die rechtstreeks te benaderen is. De adressen voor deze websites zijn terug te vinden bij de resultaten per gebied. De website is in 2019 vernieuwd om beter aan te sluiten bij de laatste eisen ten aanzien van leesbaarheid en digitale toegankelijkheid.

Ook persoonlijke communicatie via keukentafelgesprekken, veldbezoeken, informatiebijeenkomsten, themabijeenkomsten en werkbezoeken blijft een cruciale pijler onder de communicatieaanpak. Persoonlijke communicatie biedt de mogelijkheid om maatwerk te bieden en nog duidelijker toe te lichten over het hoe en waarom van de opgave. Bovendien is de situatie ook daadwerkelijk zichtbaar als het gekoppeld wordt aan een bezoek in het gebied of op grond van één van de betrokkenen. De keukentafelgesprekken en informatiebijeenkomsten worden ondersteund met informatiemateriaal zodat alles terug te lezen is.

In 2020 is ook veel aandacht besteed aan communicatie rond de ruimtelijke plannen. Extra informatiesessies voor omwonenden en raadsleden hebben bijgedragen aan een beter begrip van zowel de doelen als de bijbehorende procedures. Veel bijeenkomsten en werkbezoeken hebben wij dit jaar noodgedwongen via digitale weg georganiseerd.

Werkbezoeken

Met werkbezoeken aan de diverse Natura 2000-gebieden is het mogelijk om goed inzicht te verkrijgen in de stand van zaken en het verloop van het gebiedsproces. In 2020 organiseerden we werkbezoeken voor Gert Harm ten Bolscher als bestuurlijk verantwoordelijke samen met de betreffende partners van Samen Werkt Beter, voor de bestuurlijk trekkers, voor Gedeputeerde Staten en voor Provinciale Staten.

Werkbezoeken		
Datum	Werkbezoek	Natura 2000-gebied
29/01/2020	Provinciale Staten	Buurserzand-Haaksbergerveen
07/02/2020	Gedeputeerde Ten Bolscher	Aamsveen
04/03/2020	Provinciale Staten	Inloopcafé Provinciehuis
23/04/20	Gedeputeerde Ten Bolscher	Veldbezoek Springendal en Dal van de Mosbeek - vervallen door corona
29/05/2020	Gedeputeerde Ten Bolscher	Werkbezoek LNV in Provinciehuis
26/06/2020	Gedeputeerde Ten Bolscher	Springendal en Dal van de Mosbeek
11/09/2020	Gedeputeerde Ten Bolscher	Bergvennen en Brecklenkampse Veld
30/09/2020	Provinciale Staten	De Wieden - geannuleerd
06/11/2020	Gedeputeerde Ten Bolscher	Veldbezoek Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht - vervallen door corona
10/12/2020	Eindejaarsbijeenkomst	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Maatregelen per gebied

De (herstel)maatregelen bestaande natuur, ook wel interne maatregelen genoemd, zijn inrichtingsmaatregelen binnen de natuur gericht op herstel van de habitattypen. Naarmate de omstandigheden voor de habitattypen binnen het Natura 2000-gebied beter op orde zijn, wordt er minder ingegrepen in het natuurgebied. Dat betekent dat grondeigenaren buiten de natuurgebieden mogelijk minder effect ervaren.

Externe maatregelen

De externe maatregelen zijn (herstel)maatregelen buiten het natuurgebied. Deze zijn veelal gericht op vernatting van de omliggende gronden van het Natura 2000-gebied, het beperken van de bemestingseffecten of een combinatie ervan. Per gebied zal worden nagegaan of het al dan niet mogelijk is de noodzakelijke externe maatregelen te combineren met (aangepast) landbouwkundig gebruik. Samen met ondernemers en eigenaren in het gebied wordt gezocht naar passende oplossingen. Als (aangepast) landbouwkundig gebruik niet meer mogelijk is (te nat en/of geen bemesting meer mogelijk) dan krijgt het gebied een andere functie, bijvoorbeeld een natuurfunctie.

Natuurbeheerplan

Op 27 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten het Natuurbeheerplan herzien. Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke gebieden ambities zijn vastgesteld en voor welke gebieden subsidies kunnen worden aangevraagd. Hierdoor is het mogelijk om subsidies te verstrekken voor de afronding van het NNN én de uitvoering van de (herstel)maatregelen in de Natura 2000-gebieden. Wij hanteren voor de externe maatregelen onze eigen subsidieregeling, paragraaf 9.1 uit ons Uitvoeringsbesluit Subsidies (2016: paragraaf 9.24). De Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur- en Landschapsbeheer (SKNL) biedt het kader voor het verstrekken van subsidies voor de functieverandering van landbouwgrond naar natuur en voor het inrichten en verbeteren van natuur. Deze regeling zal door TBO's worden gebruikt. Het Natuurbeheerplan is tevens het toetsingskader voor de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) waarmee het beheer in de gebieden wordt gefinancierd.

Onderzoeken

Het programma heeft een kleine 120 onderzoeksopgaven in beeld. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de onderzoeken is, afhankelijk van de aard van de onderzoeksmaatregelen, door het programma belegd bij de gebiedstrekkers, de terreinbeheerders en de provincie. Het programma ziet toe op de voortgang van de onderzoeken en op de kwaliteit ervan. Specifiek onderzoek is verricht naar mogelijke effectieve bemestingsmaatregelen. Dit heeft geleid tot een Handreiking Bemesting die de gebiedsprocessen ondersteuning biedt bij het formuleren van de noodzakelijke maatregelen.

Omwisselbesluiten

De doelen van Natura 2000 zijn leidend. De maatregelen die daaruit voortvloeien, zijn opgenomen in de gebiedsanalyses die ook worden opgenomen in de beheerplannen die Gedeputeerde Staten vaststellen. De wet natuurbescherming, biedt Gedeputeerde Staten echter de mogelijkheid om afzonderlijke (herstel)maatregelen 'om te wisselen' voor andere maatregelen.

Aan zo'n 'omwisselbesluit' is een aantal randvoorwaarden verbonden. Belangrijke randvoorwaarden:

- De doelen van Natura 2000 worden niet ter discussie gesteld.
- De alternatieve maatregel heeft per saldo een vergelijkbaar of beter effect op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.
- De alternatieve maatregel leidt niet tot minder ontwikkelingsruimte.
- De alternatieve maatregel is in het kader van 'haalbaar en betaalbaar' in tijd en geld uitgedrukt minimaal even effectief en efficiënt als de oorspronkelijk voorgenomen maatregel uit de PAS-gebiedsanalyse.

Voortgang 2020 natuurherstelmaatregelen

Gebied	Maatregelen (Aantal)	Gereed (%)	Uitvoering (%)	Planvorming (%)	Prognose gereed (Jaar)	Einde Beheerplan (Jaar)
Aamsveen	16	31%	50%	19%	2022	2022
Achter de Voort, Agelerbroek, Voltherbroek	23	17%	30%	52%	2023	2022
Bergvennen Brecklenkampse Veld	22	23%	68%	9%	2023	n.n.b.
Boetelerveld	18	50%	50%	0%	2021	2022
Borkeld	14	29%	71%	0%	2021	2022
Bursezand en Haaksbergerveen	19	32%	63%	5%	2021	2023
De Wieden	42	12%	71%	17%	2023	2023
Dinkeldal	7	0%	100%	0%	2022	2022
Punthuizen/Stroothuizen	27	19%	81%	0%	2026	2022
Engbertsdijkvenen	21	29%	33%	38%	2026	2022
Landgoederen Oldenzaal	22	55%	36%	9%	2021	2022
Lemselermaten	22	9%	14%	77%	2023	2022
Lonnekermeer	31	90%	10%	0%	2021	2022
Oldematen - Veerslootlanden	16	69%	31%	0%	2022	2022
Sallandse Heuvelrug	41	54%	37%	10%	2021	2022
Springendal & Dal van de Mosbeek	61	20%	34%	46%	2023	2025
Uiterwaarden IJssel (Rijntakken)	10	10%	90%	0%	n.n.b.	2025
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	34	32%	65%	3%	2022	2023
Vecht Beneden Regge, Benoorden de Vecht	46	30%	67%	2%	2022	2023
Weerribben	35	6%	86%	9%	2024	2023
Wierdense Veld	20	15%	25%	60%	n.n.b.	n.n.b.
Witte Veen	16	25%	50%	25%	2022	2022
Totaal	563	30%	51%	19%		

N.n.b. betekent dat de prognose gereed of het einde beheerplan nog niet bekend is

Toelichting

Binnen en nabij 24 Natura 2000-gebieden worden interne en externe (herstel)maatregelen uitgevoerd. Met interne maatregelen wordt bedoeld maatregelen in bestaande natuur. Met externe maatregelen wordt bedoeld maatregelen die buiten de bestaande natuur worden getroffen. Deze maatregelen bestaan uit inrichting, beheer, monitoring en onderzoek. In bovenstaande tabel geven wij de voortgang per 31 december 2020 op gebiedsniveau weer voor de gebieden waar wij verantwoordelijk voor zijn.

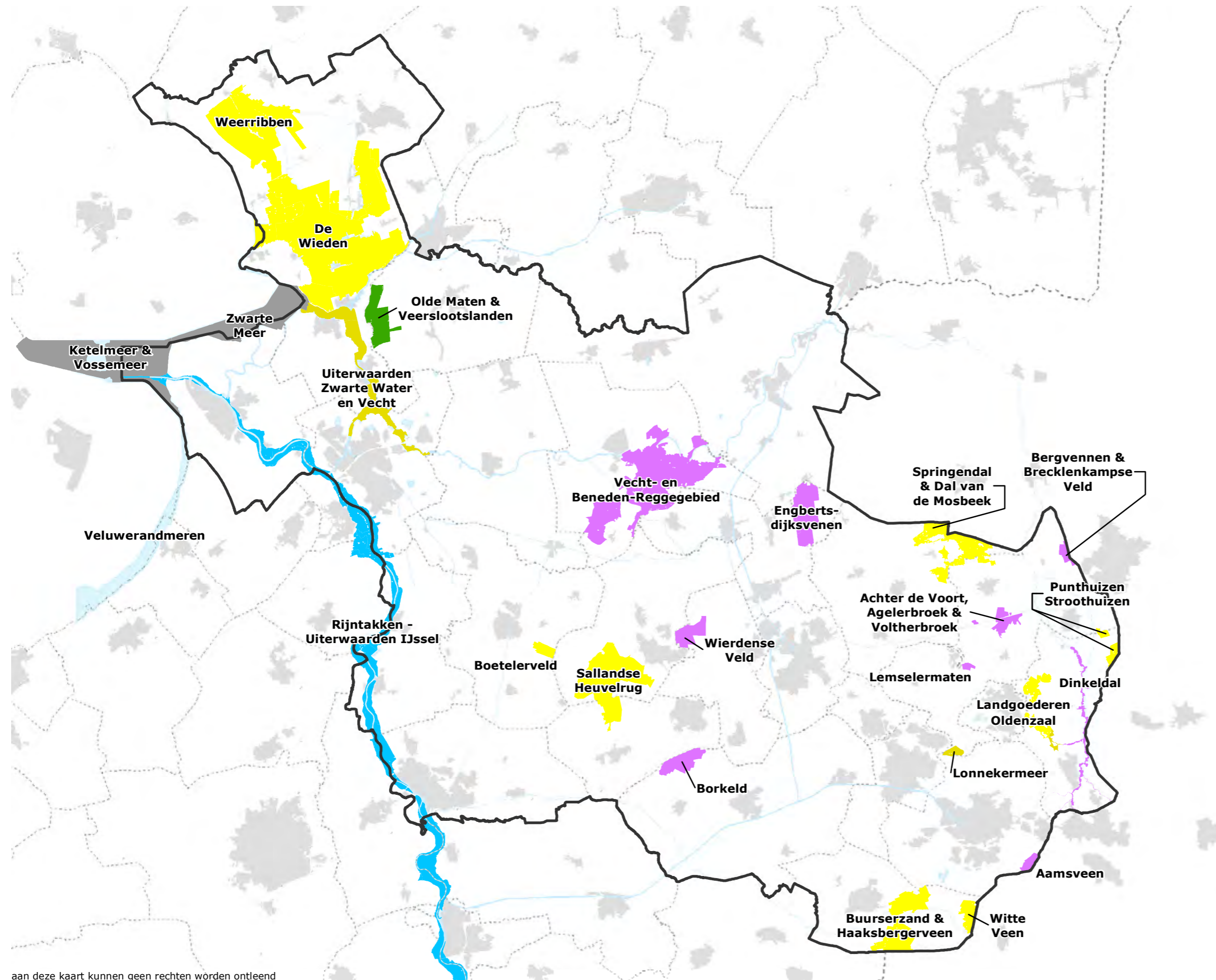
De bovenstaande tabel is gebaseerd op de natuurherstelmaatregelen welke in de eerste beheerplanperiode moeten worden afgerond. De gegevens komen uit de concept Rapportage voortgang uitvoering herstelmaatregelen 2020 (BIJ12) met als peildatum 31 december 2020.

Sinds de start van het programma ontwikkelopgave zijn er van de oorspronkelijke scope (600 maatregelen bij het begin van het programma) 14 maatregelen doorgeschoven naar een volgende beheerplanperiode en 23 maatregelen zijn niet meer noodzakelijk om uit te voeren. In beide gevallen ligt onder deze keuzes een ecologische onderbouwing.

Om te bepalen of een maatregel in de uitvoeringsfase zit, is voor externe maatregelen (maatregelen in nieuwe natuur) als ijkpunt het GS-besluit op het Ontwerp PIP gekozen en voor interne maatregelen (maatregelen in bestaande natuur) is als ijkpunt gekozen het moment dat een inrichtingsplan is vastgesteld.

Voortgang ontwikkelopgave

Fase gebiedsproces

Legenda

fase gebiedsproces

- gereed
- realisatie fase II: uitvoering
- realisatie fase I: voorbereiding
- planuitwerking
- voorbereiding planuitwerking
- niet gestart
- bevoegd gezag Rijkswaterstaat

Beleidsinformatie, nr. 180209_5

0 5 10 15 20 km

Datum: 10-09-2019

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Gemeente Dinkelland

De gemeente Dinkelland is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Bergvennen & Brecklenkampse Veld en Lemselermaten.

Benno Brand,
wethouder gemeente Dinkelland:

“Met veel menskracht en vanuit verschillende perspectieven zetten de gebiedspartners zich in voor de uitwerking van de benodigde maatregelen waarmee we de natuurdoelen willen realiseren. We kunnen de doelen helaas niet realiseren zonder effect op de omgeving. Daar gaan we in alle drie gebieden zo zorgvuldig mogelijk mee om. Samen zetten we ons in om juist deze mensen perspectief te bieden. Al met al een zeer dynamisch proces.

Ook in de uitvoeringsfase is de gemeente Dinkelland bestuurlijk trekker voor deze Natura 2000-gebieden. Daarmee kunnen we de kennis die is opgedaan in de planuitwerking borgen. Ook in de uitvoeringsfase stellen we graag de belangen van onze bewoners voorop.”

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek

Peildatum 01.01.2021

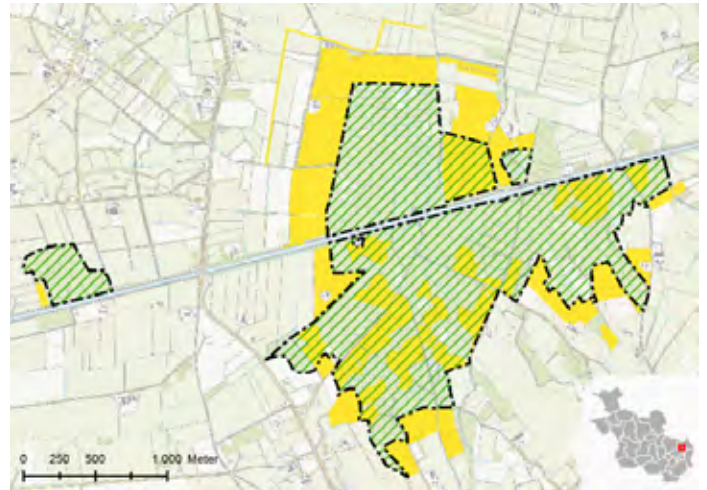
Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000 323 ha

Uitwerkingsgebied: 181 ha

Het Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV) ligt tussen de stuwwal van Ootmarsum en de stuwwal van Oldenzaal. Het kanaal Almelo-Nordhorn doorkruist het natuurgebied. Het gebied AVAV is een van de grootste aaneengesloten broekbossen van Nederland. Door de plaatselijke aanwezigheid van kalkrijk leem in de ondergrond en door de waterhuishouding is dit vanouds een zeer soortenrijk gebied.

De habitattypen die in dit gebied beschermd moeten worden zijn vochtige alluviale bossen, eikenhaagbeukenbossen, blauwgrasland en zwakgebufferde vennen. Daarnaast worden maatregelen getroffen ten behoeve van de zeggekorfslak en de kamsalamander. De belangrijkste knelpunten in AVAV zijn een gebrek aan een goede doorstroming van regen- en kwelwater in het natuurgebied en de negatieve invloed van stikstof, fosfaat en sulfaat.

De belangrijkste maatregelen hebben vooral betrekking op de Tilligterbeek en het Vree. Deze beken hebben namelijk een verdrogende werking op het Agelerbroek en het Voltherbroek. Door deze beken te verleggen, verondiepen en verbreden, kunnen we de invloed van de kweldruk verbeteren. Verder dempen en verondiepen we kleinere watergangen en verbinden we de natuurgebieden Voltherbroek en Agelerbroek met elkaar.

Op de locaties waar het mogelijk is om blauwgraslanden uit te breiden, verwijderen we opgaande beplanting en gaan we plaggen. In het Voltherbroek leggen we tevens diverse poelen aan om het leefgebied van de kamsalamander te vergroten en waar mogelijk herstellen we vochtige heide.

Daarnaast worden nieuwe watergangen gegraven en verbinden we het natuurlijke watersysteem van Voltherbroek met Agelerbroek. Het kanaal Almelo-Nordhorn is nu nog een hindernis, de Roelinksbeek wordt door het kanaal geleid. Met deze maatregelen bereiken we de natuurdoelen en zorgen we dat we zo min mogelijk effect hebben op de omliggende (landbouw)gronden.

Aan de hand van een bemestingsmaatregelenwijzer is in kaart gebracht wat de invloed is van beweiden en bemesten en welke aanpassingen in de bemesting nodig zijn om de Natura 2000-doelen te kunnen realiseren. De beperking van beweiding en bemesting wordt van toepassing op diverse locaties nabij AVAV.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Nieuw projectteam medio 2020 en het coronavirus

Hoewel de planuitwerkingsfase nog niet volledig was afgerond, zijn de taken van het vorige projectteam per april 2020 beëindigd. Vervolgens is een nieuw projectteam samengesteld, dat sinds juni 2020 operatief is. Enkele vertrouwde gezichten uit het vorige projectteam maken ook deel uit van het nieuwe projectteam; dit betreft teamleden die voor de contacten in het gebied van groot belang zijn.

Door de maatregelen rondom het coronavirus moest het team de werkzaamheden anders organiseren. Dit had niet alleen gevolgen voor de werving van nieuwe teamleden, maar ook voor de inwerkperiode van het nieuwe team; de inhoudelijke werkzaamheden liepen door het coronavirus vertraging op.

Laatste inhoudelijke zaken worden uitgezocht

Het nieuwe projectteam is aan de slag gegaan met het onderzoeken van een aantal openstaande vragen rondom de planuitwerking. Er wordt dan ook nader onderzoek gedaan naar onder andere de uitwerking van de hydrologische modellen en landbouwkundige gevolgen van de maatregelen.

Samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer voor integrale aanpak uitvoering

Tijdens de afgelopen jaren van de planfase was de gemeente Dinkelland als bestuurlijk trekker van dit Natura 2000-gebied verantwoordelijk voor de maatregelen rondom het natuurgebied. Voor de maatregelen in het natuurgebied zelf was Staatsbosbeheer verantwoordelijk.

In 2020 is besloten om in de realisatiefase één gezicht naar buiten te vormen: met de gemeente Dinkelland als bestuurlijk trekker en het projectteam als centraal aanspreekpunt. Hiermee komen de technische voorbereiding en uitvoering van de maatregelen binnen en buiten de natuurgebieden in handen te liggen van het projectteam, zodat dit ook in één keer kan worden aanbesteed.

Bergvennen & Brecklenkampse Veld

Peildatum 01.01.2021

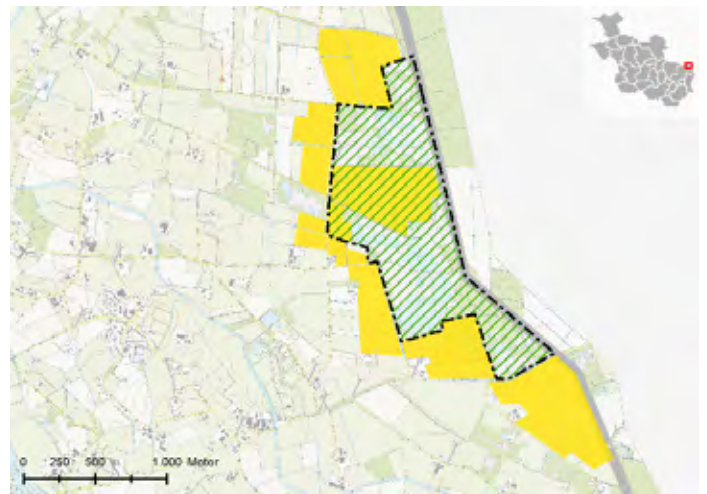
Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000 133 ha

Uitwerkingsgebied: 138 ha

Het Natura 2000-gebied Bergvennen en Brecklenkampse Veld ligt tegen de Duitse grens en heeft een oppervlakte van 133 hectare. Tussen de twee deelgebieden ligt een landbouwenclave, die ook binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied valt. De Bergvennen is een heidegebied op dekzandruggen met daarin een aantal grote, zwakgebufferde vennen. Langs de vennen liggen smalle gordels met overgangen van natte naar droge heide. Langs één van de vennen groeit gageelstruweel. Het Brecklenkampse Veld ligt direct ten noorden van de Bergvennen en betreft een glooiend landschap met dekzandruggen. Ook komen hier vochtige eikenberkenbossen voor. Op de flanken van de ruggen ligt heischraal grasland en blauwgrasland.

De externe maatregelen bestaan vooral uit het verondiepen en dempen van watergangen. In het gebied ten zuiden van het Natura 2000-gebied wordt een slenk aangelegd en deels afgegraven met als doel het herstel van de zeer zwak gebufferde zuidelijke vennen. Ook de landbouwenclave, die binnen de Natura 2000-begrenzing ligt, wordt voor een belangrijk deel afgegraven.

Dit landbouwgebied is als gevolg van sterke vernatting en bemestingsbeperkingen verminderd geschikt voor landbouwkundige doeleinden, terwijl in het gebied wel kansen liggen voor het realiseren van uitbreidingsdoelstellingen. Tevens kan met het realiseren van uitbreidingsdoelstellingen in dit gebied een robuustere verbinding worden gerealiseerd tussen enerzijds de Bergvennen en anderzijds het Brecklenkampse Veld. Met deze sterkere verbinding wordt ook de biodiversiteit bevorderd. Daarnaast wordt een nieuwe watergang gegraven, zodat het water afkomstig van de landbouw kan worden gescheiden van het natuurlijke kwelwater.

De interne maatregelen zijn vooral gericht op het herstel van de vennen en de waterhuishouding in het Brecklenkampse Veld. De vennen willen we herstellen om met name de condities voor de waterlobelia te verbeteren. Dat doen we door de kwel te verbeteren en door de onderlinge verbinding tussen de vennen weer te herstellen, zodat de noodzakelijke doorstroming weer kan plaatsvinden.

Daarnaast moet een belangrijk deel van de ontstane opslag van dennen en berken die zich in de loop der tijd ontwikkelen, worden verwijderd.

Een belangrijke aandachtspunt bij dit Natura 2000-gebied is de afstemming met Duitsland. Uit het hydrologisch onderzoek is duidelijk gebleken dat maatregelen aan de Duitse zijde van de grens significant bijdragen aan het herstel van zowel de Bergvennen als het Brecklenkampse Veld. Deze maatregelen betreffen het sterk verondiepen van enkele watergangen en het omvormen en wijzigen van de afwatering in een bosgebied.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Nieuw projectteam medio 2020 en het coronavirus

Met de vaststelling van het inrichtingsplan in april 2020 is de planuitwerkingsfase afgerond. De taken van het vorige projectteam zijn per april 2020 beëindigd. Vervolgens is een nieuw projectteam samengesteld, dat sinds juni 2020 operatief is. Enkele vertrouwde gezichten uit het vorige projectteam maken ook deel uit van het nieuwe projectteam; dit betreft teamleden die voor de contacten in het gebied van groot belang zijn.

Door de maatregelen rondom het coronavirus moest het team de werkzaamheden anders organiseren. Dit had niet alleen gevolgen voor de werving van nieuwe teamleden, maar ook voor de inwerkperiode van het nieuwe team.

Vaststelling voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan augustus 2020

Op 25 augustus 2020 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) vastgesteld. Dit voorontwerp PIP heeft vervolgens zes weken ter inzage gelegen. In die periode – op 23 september 2020 – zijn in Lattrop tijdens drie coronaproof georganiseerde inloopbijeenkomsten het Inrichtingsplan, het voorontwerp PIP en het voorontwerp Beheerplan voor dit Natura 2000-gebied gepresenteerd.

De inspraak heeft geleid tot reacties op het voorontwerp. Deze reacties worden in het eerste halfjaar van 2021 verwerkt. Nog voor de zomer gaat het ontwerp PIP in procedure.

Duitsland

Tot het maatregelenpakket behoren ook maatregelen aan Duitse zijde, die in belangrijke mate bijdragen aan het behalen van de doelstellingen in zowel de Bergvennen als in het Brecklenkampse Veld.

Samenwerkingsovereenkomst met Landschap Overijssel voor integrale aanpak uitvoering

Tijdens de afgelopen jaren van de planfase was de gemeente Dinkelland als bestuurlijk trekker van dit Natura 2000-gebied verantwoordelijk voor de maatregelen rondom het natuurgebied. Voor de maatregelen in het natuurgebied zelf was Landschap Overijssel verantwoordelijk.

In 2020 is besloten om in de realisatiefase één gezicht naar buiten te vormen: met de gemeente Dinkelland als bestuurlijk trekker en het projectteam als centraal aanspreekpunt. Hiermee komen de technische voorbereiding en uitvoering van de maatregelen binnen en buiten de natuurgebieden in handen te liggen van het projectteam, zodat dit ook in één keer kan worden aanbesteed.

Lemselermaten

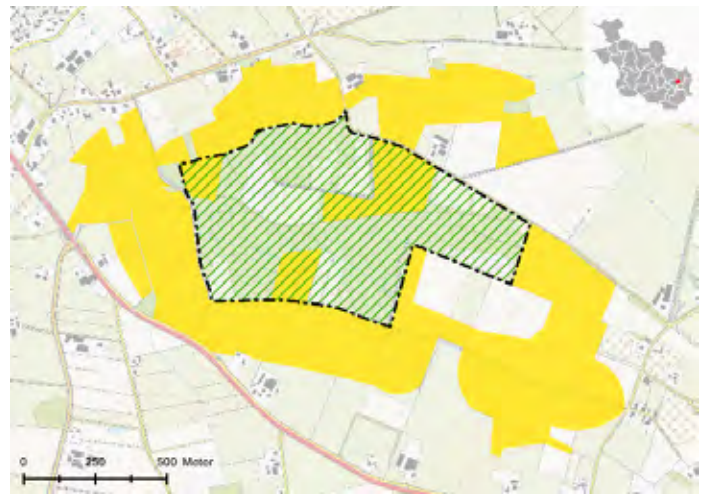
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: gemeente Dinkelland

Gemeente Dinkelland

Oppervlakte: Natura 2000 55 ha
Uitwerkingsgebied: 100 ha

Lemselermaten ligt ten zuidoosten van Weerselo, tussen de Weerselerbeek en Dollandbeek. Het gebied is bijzonder vanwege zijn kalkmoerassen en overgangs- en trilvenen. Maatregelen die zich richten op versterking c.q. uitbreiding van deze habitattypen mogen echter niet leiden tot een achteruitgang van de leefomgeving van de zeldzame zeggekorfslak.

De opgave in het Natura-gebied Lemselermaten bestaat uit het herstel van met name heischrale graslanden en vochtige beekbegeleidende bossen. Daarnaast wordt in dit gebied gewerkt aan vochtige heiden, blauwgraslanden, pioniersvegetaties met snavelbiezen en kalkmoerassen. Met de maatregelen bereiken we de natuurdoelen en zorgen we dat we zo min mogelijk effect hebben op de omliggende (landbouw)gronden.

De interne en externe maatregelen om de kwetsbare natuur te herstellen, zijn op elkaar afgestemd. De maatregelen bestaan vooral uit het verondiepen en dempen van watergangen en het kappen van bomen (opslag). In en nabij het Natura 2000-gebied geldt een beperking van bemesting, zodat er geen schadelijke stoffen van mest vanaf de omliggende percelen in het natuurgebied stromen.

Daarnaast worden nieuwe watergangen gegraven, zodat het water afkomstig van de landbouw kan worden gescheiden van het natuurlijke kwelwater. Door de maatregelen is het mogelijk om de verdroging van de natuur tegen te gaan. Het natuurgebied kan het water langer vasthouden en het grondwaterpeil in het natuurgebied zal stijgen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Nieuw projectteam medio 2020 en het coronavirus

Hoewel de planuitwerkingsfase nog niet volledig was afgerond, zijn de taken van het vorige projectteam per april 2020 beëindigd. Vervolgens is een nieuw projectteam samengesteld, dat sinds juni 2020 operatief is. Enkele vertrouwde gezichten uit het vorige projectteam maken ook deel uit van het nieuwe projectteam; dit betreft teamleden die voor de contacten in het gebied van groot belang zijn.

Door de maatregelen rondom het coronavirus moesten we de werkzaamheden anders organiseren. Dit had niet alleen gevolgen voor de werving van nieuwe teamleden, maar had ook voor de inwerkperiode van het nieuwe team.

Laatste inhoudelijke zaken worden uitgezocht

Het nieuwe projectteam is aan de slag gegaan met het onderzoeken van een aantal openstaande vragen rondom de planuitwerking. Er wordt dan ook nader onderzoek gedaan naar onder andere de uitwerking van de hydrologische modellen en landbouwkundige gevolgen van de maatregelen.

Samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer voor integrale aanpak uitvoering

Tijdens de afgelopen jaren van de planfase was de gemeente Dinkelland als bestuurlijk trekker van dit Natura 2000-gebied verantwoordelijk voor de maatregelen rondom het natuurgebied. Voor de maatregelen in het natuurgebied zelf was Staatsbosbeheer verantwoordelijk.

In 2020 is besloten om in de realisatiefase één gezicht naar buiten te vormen: met de gemeente Dinkelland als bestuurlijk trekker en het projectteam als centraal aanspreekpunt. Hiermee komen de technische voorbereiding en uitvoering van de maatregelen binnen en buiten de natuurgebieden in handen te liggen van het projectteam, zodat dit ook in één keer kan worden aanbesteed.

Gemeente Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen.

Jan-Herman Scholten,
wethouder gemeente Haaksbergen:

“In een jaar waarin we door het coronavirus gedwongen werden om afstand van elkaar te nemen, is het tóch gelukt om verbinding te houden met boeren, bewoners en bedrijven in het buitengebied. Wij vinden het heel belangrijk dat ieders stem gehoord wordt voor een zo goed mogelijke balans tussen natuur en landbouw. Complimenten voor iedereen die hieraan heeft bijgedragen! Daardoor komen we steeds verder met de plannenmakerij voor onze drie prachtige Natura 2000-gebieden: Buurserzand, Witte Veen en Haaksbergerveen. Voor het Buurserzand en Witte Veen treffen we voorbereidingen om in 2021 daadwerkelijk met herstel van de natuur te starten. Wandelaars en fietsers gaan dan de eerste veranderingen zien.”

Buurserzand & Haaksbergerveen

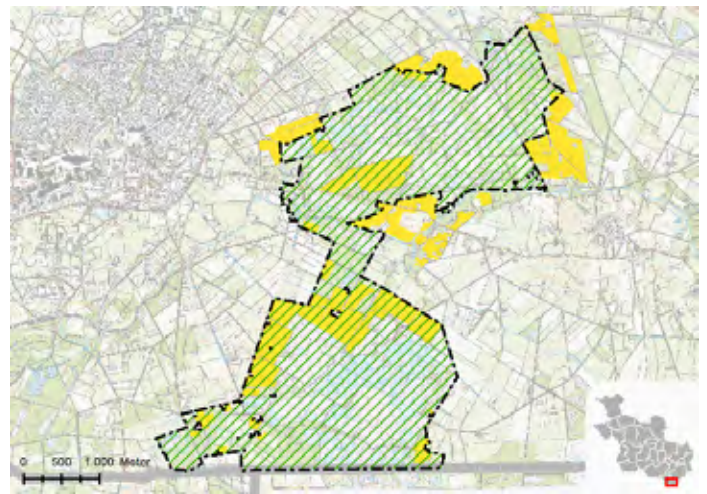
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: gemeente Haaksbergen

Gemeente Haaksbergen

Oppervlakte: Natura 2000: 1.243 ha
Uitwerkingsgebied: 324 ha

Het Natura 2000-gebied Buurserzand-Haaksbergerveen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het gebied bestaat uit twee deelgebieden.

Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde overgangen naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten veranderd in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes.

Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Vaststelling Provinciaal Inpassingsplan Buurserzand-Horsterveen

In samenwerking met diverse gebiedspartijen en in overleg met de grondeigenaren zijn de maatregelen binnen de uitwerkingsgebieden Buurserzand/Horsterveen (noordzijde Haaksbergerveen) nader uitgewerkt. Tijdens de planfase zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Het gaat met name om grondwater-modellen, systeemanalyses en bodemonderzoeken. Deze onderzoeken zijn samen met de reeds beschikbare informatie input geweest voor het deskundigenteam om tot een uitwerking op perceelsniveau te kunnen komen van de herstelmaatregelen. Het resultaat is een inrichtingsplan voor het Buurserzand/Horsterveen. De maatregelen zijn planologisch vastgelegd in een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Provinciale Staten hebben op 28 oktober ingestemd met het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor Buurserzand-Horsterveen (een deel van het Haaksbergerveen).

In 2020 is de start van de uitvoering voorbereid. Het inrichtingsplan is nader gedetailleerd, er is een bestek opgesteld, en de aanbestedingsdocumenten voor het werk zijn voorbereid. De uitvoering start in 2021 en loopt door tot in 2022. De verwachting is dat in het voorjaar van 2021 bekend is welke aannemer het werk gaat uitvoeren.

Uitwerking Haaksbergerveen

Voor het Haaksbergerveen wordt een grondwatermodel opgesteld. Met dit model kunnen de effecten van de maatregelen op de natuur en de omgeving worden berekend. De uitwerking van het model is complex. Komend jaar wordt het grondwatermodel afgerond en nader onderzoek gedaan naar de maatregelen en effecten voor het Haaksbergerveen met als resultaat een inrichtingsplan.

Witte Veen

Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: gemeente Haaksbergen

Gemeente Haaksbergen

Oppervlakte: Natura 2000: 290 ha

Uitwerkingsgebied: 22 ha

Het Witte Veen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen; in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Het Witte Veen bestaat uit verschillende soorten natuur, zoals vochtige heide, natte heide, (herstellend) hoogveen en hoogveenbossen. Deze natuursoorten wisselen elkaar af en vormen samen een karakteristiek natuurgebied.

Voortgang

Inrichtingsplan Witte Veen en ontwerp PIP gereed

Voor de maatregelen rondom het Witte Veen was nader onderzoek nodig naar de effecten van de verondieping van de Hegebeek, voordat er een ontwerp voor het Provinciaal Inpassingsplan kon worden gemaakt. Hierbij zijn de maatregelen voor de waterhuishouding in beeld gebracht. De Hegebeek wordt verondiept door middel van zandsuppletie (het toevoegen van zand). Dit duurt twee tot drie jaar. Op die manier krijgt de natuur geleidelijk de kans om zich aan te passen aan de nieuwe situatie.

Het ontwerp van het Provinciaal Inpassingsplan is in december vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Komend jaar wordt voor Witte Veen het vastgestelde inrichtingsplan verder uitgewerkt tot een gedetailleerd ontwerp, wordt de uitvoering verder voorbereid en worden ruimtelijke procedures doorlopen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Gemeente Raalte

De gemeente Raalte is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Boetelerveld.

Wout Wagenmans,
wethouder gemeente Raalte:

“Grootschalige werkzaamheden binnen en buiten het Boetelerveld hebben in 2020 meer ruimte en optimale omstandigheden gecreëerd voor de bijzondere natuur in het laatste Sallandse natte heidelandschap. Hiervoor is intensief afgestemd met de omgeving. De laatste ingrepen zijn gepland in het voorjaar van 2021. De provincie Overijssel en Landschap Overijssel monitoren de komende jaren de langetermijneffecten van het gebiedsproces.”

Boetelerveld

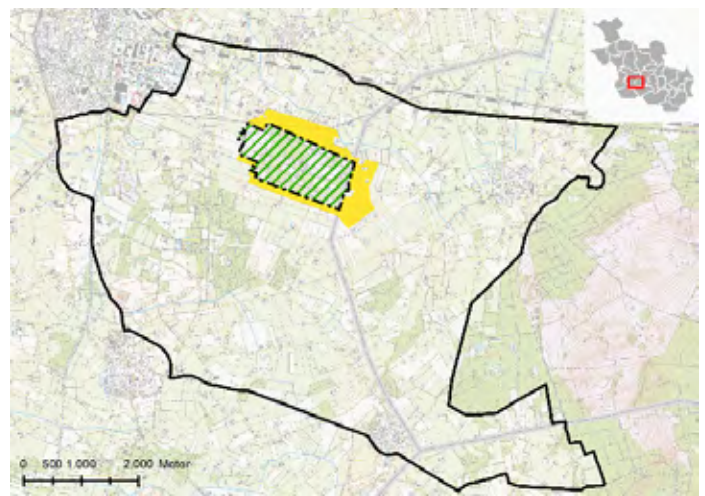
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: gemeente Raalte

Gemeente Raalte

Oppervlakte: Natura 2000: 171 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 118 ha

De natuur van dit uitgestrekte natte heideterrein in Salland is afhankelijk van langdurig natte omstandigheden. Enkele bijzondere natuurtypen, zoals blauwgraslanden, heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen en kamsalamanders houden echter van basenrijke omstandigheden (lage zuurgraad) en voedselarme omstandigheden.

Boetelerveld heeft een omvang van 171 hectare. Om de natte heiden en schrale graslanden te behouden, moeten maatregelen worden genomen in het gebied, maar ook in de bufferzone eromheen. Deze bufferzone is ongeveer 120 hectare groot.

De hoeveelheid stikstof in het gebied moet omlaag. Hoge grondwaterstanden en vermindering van inspoeling van meststoffen zijn daarom voor Boetelerveld van belang. Om dit te bereiken moeten er maatregelen worden genomen in en rond het gebied.

Aan de oostzijde wordt de uitspoeling van nutriënten beperkt door het verminderen van de bemesting. Aan de noord- en zuidzijde worden vernattingsmaatregelen getroffen in de vorm van het verwijderen van ontwatering, het dempen en verondiepen van bermloten en het herstel van een oude slenkenstructuur.

De maatregelen hebben directe gevolgen voor 24 particuliere grondeigenaren. Met hen is nauw contact vanuit het gebiedsproces. Deskundigen bepalen met de eigenaren de effecten van de maatregelen voor hun percelen, zodat een ieder goed wordt gecompenseerd.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Uitvoering bijna afgerond

Na jaren van planvoorbereiding, afstemming en procedures, stond 2020 voor het project Boetelerveld in het teken van de uitvoering. Op 1 juli is gestart met de uitvoering van de maatregelen in en om het gebied. Net voor het einde van 2020 was het werk in het Boetelerveld klaar. In een relatief korte periode is veel werk verzet en dat zie je: het altijd door bomen omgeven gebied is nu open geworden. De Palthetoren op de Sallandse Heuvelrug kun je nu weer zien.

Het gebied wordt de winterperiode vooral met rust gelaten om goed te herstellen van de werkzaamheden. Aan de oostkant van het gebied worden in het late voorjaar van 2021 de laatste werkzaamheden uitgevoerd en worden de laatste zaken binnen het Boetelerveld afgerond. Denk daarbij aan het opknappen van de paden en wegwerken van spoorvorming veroorzaakt door machines.

Landschap Overijssel

Landschap Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Aamsveen en Lonnekermeer en verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Boetelerveld, Springendal & Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge en Wierdense Veld.

Hans Pohlmann,
manager Natuurterreinen Landschap Overijssel:
“In 2020 hebben we grote stappen gemaakt in de uitvoering van de Natura 2000-maatregelen. Ook hebben we, samen met onze partners, in gezamenlijkheid belangrijke, afgewogen keuzes gemaakt, die rechtdoen aan de brede maatschappelijke belangen die hiermee gemoeid zijn. Ik ben enorm trots op beide, ze gaan ons veel brengen!”

Het zicht op de Lemelerberg is terug

Op de Lemelerberg zijn in 2020 de werkzaamheden voor de heideontwikkeling hervat, nadat in 2018 de eerste 50 hectare bos was verwijderd. In het najaar is op deze 50 hectare de strooisellaag verwijderd. Hierdoor komen de heidezaden weer vrij te liggen en kan zich hier een gevarieerd heidelandschap ontwikkelen. Jeneverbessen staan weer vrij en hebben licht en ruimte, heideplantjes groeien uit en de eerste boomleeuweriken, nachtzwaluwen en zandhagedissen zijn alweer gespot. Aan de kant van Dalmsholte is in het najaar van 2020 gestart met nieuwe heideontwikkeling. Hier is 20 hectare bos verwijderd. In het voorjaar van 2021 zal hier de bodem bewerkt worden. De werkzaamheden zijn volgens planning en voor spoedig verlopen.

Groen licht voor start uitvoering natuurherstel Wierdense veld

Vooruitlopend op hervatting van het externe gebiedsproces door de provincie Overijssel, heeft Landschap Overijssel in 2020 groen licht gekregen voor het interne natuurherstel van het Wierdense Veld. Hierdoor kon een grote stap gezet worden richting afronding van de planuitwerkingsfase voor het interne natuurherstel en kon begonnen worden met de voorbereiding van uitvoering. Zo werd het opstellen van het bestek succesvol aanbesteed aan Ecogroen en kreeg het inrichtingsplan voor het gebied verder gestalte. Bestek, inrichtingsplan en alle andere documenten behorende bij het finale opleverdossier zijn voorzien in februari 2021. Dan zal ook het projectplan voor de realisatiefase worden afgerond en kan worden toegewerkt naar de daadwerkelijke schop in de grond in de zomer van 2021. Een mijlpaal voor Landschap Overijssel!

We gaan van start met het dichten van de lekkages in het Wierdense veld waardoor het regenwater niet wegloopt naar de ondergrond. Al met al belangrijke stappen om de essentiële vernatting die nodig is voor duurzaam natuurherstel van dit fraaie hoogveengebied te realiseren.

Aamsveen

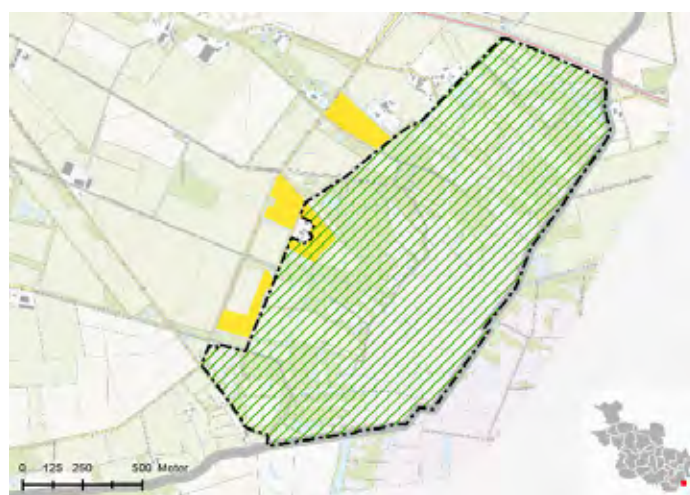
Peildatum 01.01.2021

Fase: Geen verkenning

Verkenning	Planuitwerking	Realisatie	Beheer
------------	----------------	------------	--------

Oppervlakte: Natura 2000: 144 ha

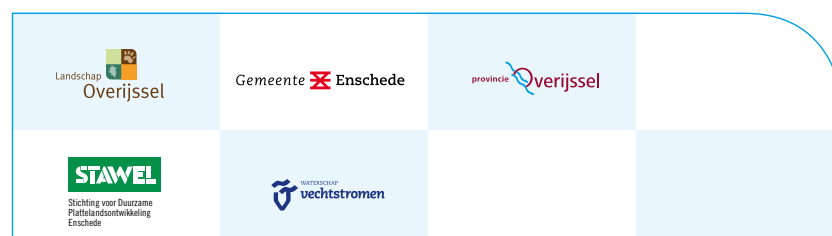
Uitwerkingsgebied: 9 ha

Het Natura 2000-gebied Aamsveen ligt in de gemeente Enschede. Dit hoogveengebied maakte ooit deel uit van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gebied ligt ten zuidoosten van Enschede en heeft een oppervlakte van 144 hectare. Het grenst aan de in Duitsland gelegen natuurgebieden Amtsvenn en Hündfelder Moor.

Het Aamsveen omvat de overgang van hoogveen, via een kwelzone naar het beekdal van de Glanerbeek tot op de flank van de stuwwal van Enschede. Deze overgang wordt gekenmerkt door een grote variatie in vegetatietypen met een duidelijke gradiënt in voedselrijkdom. Dit zorgt voor een gevarieerd landschap met een afwisseling van (deels afgegraven) hoogveen, natte broekbossen, heidevegetaties, gageelstruwelen, natte schraalgraslanden en rond de Glanerbeek beekbegeleidend bos. Tot in de jaren '60 van de vorige eeuw werd in het hoogveengebied turf gewonnen. Er komen zowel vergraven als onvergraven delen voor. In de hierbij ontstane plassen ontstond vrijwel direct weer veengroei.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor het Aamsveen is gezien de Natura 2000-opgave geen gebiedsproces nodig. De uitvoering van de maatregelen in de LAGG-zone is gestart in 2020 voorzien. Voor het realiseren van de hydrologische herstelmaatregelen in de hoogveenkern is samen met Duitse partners in 2019 een traject in gang gezet om in de openstelling van 2020 een LIFE-subsidie aan te kunnen vragen. De LIFE aanvraag is in deze ronde niet goedgekeurd. Naast de verdere uitwerking van de maatregelen voor de hoogveenkern wordt een verbeterde LIFE-aanvraag voorbereid voor de openstelling in 2021. Met de gezamenlijke Nederlandse en Duitse LIFE aanvraag kunnen de hydrologische herstelmaatregelen in de hoogveenkern grensoverschrijdend uitgevoerd in zowel het Aamsveen als in het Amtsvenn-Hündfelder Moor. Landschap Overijssel is aangewezen als bestuurlijk trekker.

Lonnekermeer

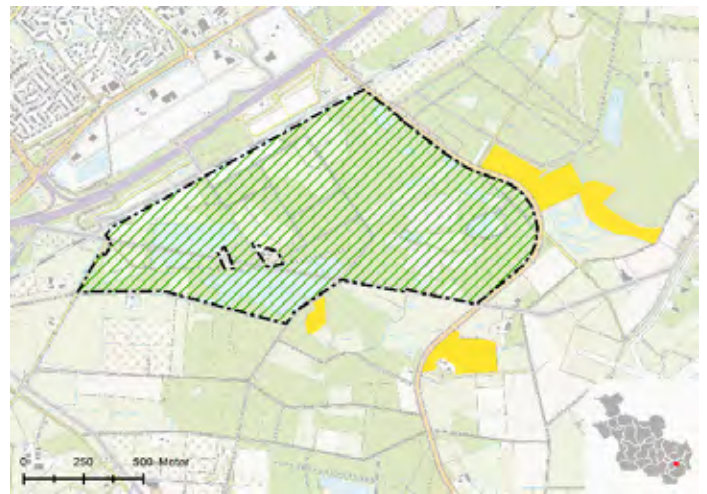
Peildatum 01.01.2021

Fase: Realisatie: Landschap Overijssel

Landschap Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 105 ha
Uitwerkingsgebied: 12 ha

Lonnekermeer is een relatief jong natuurgebied dat van belang is vanwege twee waterplassen met zeldzame pionierbegroeiingen en die tevens de grootste populatie van de gevlekte witsnuitlibel in ons land herbergt. Naast het landgoed omhelst het gebied het Hartjesbos, een kleinschalig beekdallandschap met natte en droge heide op landgoed e Wildernis.

De belangrijkste maatregelen die in het gebied moeten worden uitgevoerd om de natuurwaarden te behouden en te herstellen gaan over het herstel van de waterhuishouding. Hiervoor worden een aantal door het gebied lopende beken en waterlopen verondiept. Daarnaast wordt het heidegebied vergroot door het kappen van bos dat vaak in de loop van de 20e eeuw op de heidevelden is aangeplant.

Gelijk met de uitvoering van de (herstel)maatregelen bestaande natuur wordt ook een ecologische verbindingszone aangelegd die de natuur op de heringerichte voormalige vliegveld Twente verbindt met het Natura 2000-gebied.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Realisatiefase en uitvoering

Landschap Overijssel is de trekker van de planuitwerking en de planuitvoering die voor dit gebied is gemaakt. Met uitzondering van de verondieping van de Hesbeek zijn alle werkzaamheden uitgevoerd. Het groot Lonnekermeer en het Gibraltarven zijn gebaggerd, evenals het Klein Lonnekermeer. Er zijn enkele graslandpercelen geplagd en stukken bos gekapt waarbij de strooisellaag is verwijderd. De afgelopen 2 jaar heeft de heide zich hier goed hersteld. In de zomer van 2019 is de faunapassage van de Blankenbellingsbeek met de wegconstructie N737 uitgevoerd door de provincie. De aannemer onderhoudt de ingerichte terreinen tot juli 2021, waarna het onderhoud aan de (nieuwe) eigenaar wordt overgedragen. De standaard beheerwerkzaamheden zijn nu overgedragen aan Landschap Overijssel en Waterschap Vechtstromen. Het gebied is vanaf 1 maart ook weer opengesteld voor het publiek, met uitzondering van de beschermde habitattypen.

Grondverwerving

De grondverwerving die nodig was om het plan uit te kunnen voeren is inmiddels afgerond. Een aantal percelen is aangekocht en met een aantal particulieren is overeenstemming over zelfrealisatie.

Monitoring

De provincie monitort de herstelmaatregelen. Een groot deel van de inrichtingswerkzaamheden betreft het aanpassen van de waterhuishouding. Om de effecten van deze maatregelen te kunnen volgen zijn er naast de 9 bestaande peilbuizen nog 7 nieuwe peilbuizen geplaatst. De effecten zijn tot dusver goed, ondanks de droge zomers zijn de grondwaterstanden op goed niveau.

LTO Noord

LTO Noord is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Engbertsdijksvenen en Springendal & Dal van de Mosbeek.

**Klaas de Lange,
bestuurder LTO Noord:**

“Corona maakte van 2020 een bijzonder jaar. Een jaar waarin contacten moeizamer waren en we allemaal moesten wennen aan nieuwe vormen van overleggen. Toch zijn we er in Springendal en Dal van de Mosbeek in geslaagd om de laatste discussie rond het verplaatsen van een habitatdoel met elkaar te voeren en eruit te komen. We hebben 2020 daarom kunnen afsluiten met een inrichtingsplan waar alle gebiedspartijen achter staan. Een mijlpaal waar ik trots op ben. Maar waar mijn landbouwhart ook pijn van doet: de offers vanuit de landbouw voor de waardevolle natuur in dit gebied zijn groot. Ons inrichtingsplan is ingrijpend voor een groot aantal individuele bedrijven en gezinnen. In 2021 gaan we verder de besluitvorming in en met het gebied in gesprek over de uiteindelijke realisatie.”

Engbertsdijksvenen

Peildatum 01.01.2021

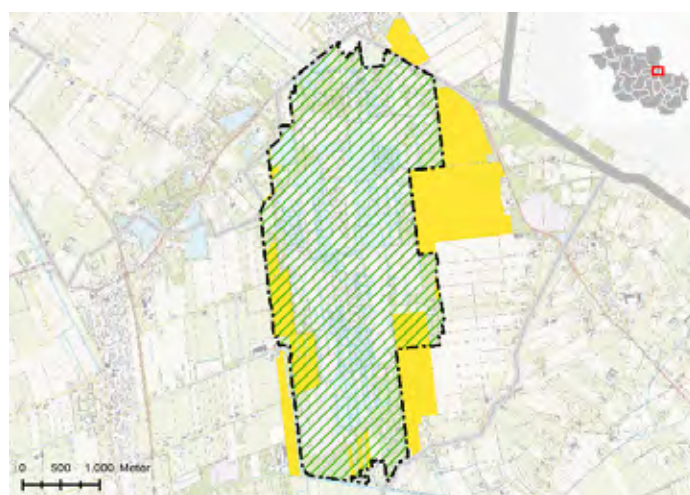
Fase: Planuitwerking: LTO Noord

LTO Noord

Oppervlakte: Natura 2000: 998 ha

Uitwerkingsgebied: 339 ha

Het natuurreervaat Engbertsdijksvenen in Noordwest Twente is een van de laatste hoogveengebieden in Nederland. In de kern van het reservaat bevindt zich een restant levend hoogveen. De belangrijkste Natura 2000-opgave in het gebied waarvoor Nederland zich heeft geplaatst is het initiëren van hoogveenvorming. De voorwaarde daarvoor is dat het grondwater jaarrond de veenbasis van het hoogveen bereikt. Om dit te bereiken is een ingrijpende verandering van de hydrologie in en rond het gebied noodzakelijk.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoeken

De afgelopen jaren heeft het kernteam zich verdiept in het gebied. Hierbij heeft het alle zorgen en kansen van omwonenden in beeld gebracht. Verder is de huidige situatie in en rond het natuurgebied verkend in twee schouwen: de ecologische hydrologische schouw in het gebied en de agro hydrologische schouw buiten het gebied. Om ongerustheid weg te nemen is samen met de bewoners en ondernemers een monitoringsplan opgesteld waarmee de komende jaren het grondwaterpeil gemeten kan worden. Naast aanvullende onderzoeken is er een grondwatermodel opgesteld.

Uitwerken varianten

In december 2018 heeft de Bestuurlijke Adviescommissie een principebesluit genomen over de inrichting in en rondom Engbertsdijksvenen. In 2019 heeft er een nadere uitwerking van dit principebesluit plaatsgevonden. Hieruit zijn een aantal opties naar voren gekomen die zijn doorgerekend met het grondwatermodel.

Begin 2020 zijn er diverse oplossingsrichtingen gepresenteerd aan de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) en hun achterbannen. Hierbij zijn kanttekeningen geplaatst ten aanzien van het doelbereik, de kosten en/of het maatschappelijk draagvlak. Een oplossingsrichting – aan gedragen door de partners - is om aan de oostzijde van het natuurgebied een grote bufferzone aan te leggen om water in het gebied vast te houden. Deze robuuste en toekomstbestendige oplossingsrichting wordt momenteel nader uitgewerkt. Komend jaar wordt het maatregelenpakket bepaald en uitgewerkt in een inrichtingsplan.

Springendal & Dal van de Mosbeek

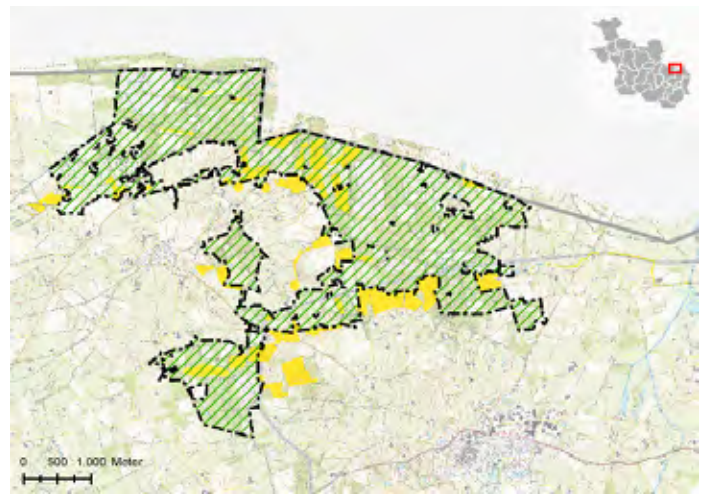
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: LTO Noord

LTO Noord

Oppervlakte: Natura 2000: 1.245 ha
Uitwerkingsgebied: 209 ha

Het Natura 2000-gebied Springendal en Dal van de Mosbeek ligt in de gemeenten Dinkelland en Tubbergen op de stuwwal van Ootmarsum. Het gebied dankt zijn grote verscheidenheid voor een groot deel aan het aanwezige reliëf met opgestuwde heuvelruggen, waarin een aantal erosiedalen is uitgeschuurd. In de dalen is het oude kleinschalige cultuurlandschap met een afwisseling van bos, heide en beekjes herkenbaar. Keileem afzettingen en glauconiethoudende kleien in de ondergrond maken het gebied zeer gevarieerd en rijk aan bronnen. In het Springendal, het Dal van de Mosbeek en Hazelbekke vinden we natte schraalgraslanden (waaronder kalkmoeras en trilveenvegetaties), bronnetjesbos, jeneverbesstruweel, droge en vochtige heidenen en heischrale graslanden. De graslanden en heidenen worden afgewisseld met bos, struweel en houtwallen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Roezebeek en doelverplaatsing

In 2020 is aan het al eerder vastgestelde inrichtingsplan de Roezebeek toegevoegd. De Roezebeek is een relatief klein beekstelsysteem, maar de maatregelen om de habitats stroomafwaarts in de beek te beschermen leverden aanvankelijk grote beperkingen voor de landbouw op. Daarom is besloten tot verplaatsing van een deel van het habitatdoel alluviaal bos naar andere beekdalen, waardoor de maatregelen langs de Roezebeek aanzienlijk minder ingrijpend kunnen worden uitgevoerd.

Grondzaken

In de loop van 2020 is besloten tot het verplaatsen van een extra bedrijf vanuit het Springendal. De agrariër kan daardoor op een voor hem geschiktere locatie zijn bedrijf uitoefenen. Het project krijgt hierdoor de benodigde projectgrond en waardevolle ruilgrond in handen, waarvan ook andere agrariërs weer kunnen profiteren door grond te ruilen. Aan deze ruilplannen wordt nog gewerkt. Als gevolg van corona is het onzeker wanneer de rentmeesters op pad kunnen om grondeigenaren te bezoeken.

Interne maatregelen

In oktober is Landschap Overijssel begonnen met de eerste fase van de interne maatregelen op de Manderheide. Bosomvorming naar heide is de belangrijkste maatregel. Deze wordt gefaseerd uitgevoerd. Door langs en op de oude eigendomswallen en verspreid door het gebied bomen te laten staan komt het kleinschalige karakter van het gebied weer terug. Naast deze omvorming wordt er ca. 3 hectare nieuwe beplanting in de vorm van bos en houtwallen aangelegd en worden 5 bestaande poelen vergroot en 6 nieuwe poelen aangelegd ten behoeve van de kamsalamander.

Natuurmonumenten

Natuurmonumenten is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergerveen, De Wieden, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Vecht Beneden Regge en Witte Veen.

Marjet Korf,
bestuurder Natuurmonumenten:

“Om de natuur blijvend te versterken, is het nodig dat ook buiten de N2000-gebieden maatregelen worden genomen. Met name op het gebied van hydrologisch herstel en biodiversiteit.”

Natuur en Milieu Overijssel

Natuur en Milieu Overijssel is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Ijsseluiterwaarden.

Matthijs Nijboer,
bestuurder Natuur en Milieu Overijssel:

“In 2020 is het gaan stromen binnen de N2000-gebiedsprocessen in de Ijssel. Juist in de Uiterwaarden zoeken we samenhang met alle andere opgaven die daar spelen. Komend jaar gaat het nog harder stromen met projecten in Olsterwaarden, Fortmond en Zalk.”

Ijsseluiterwaarden

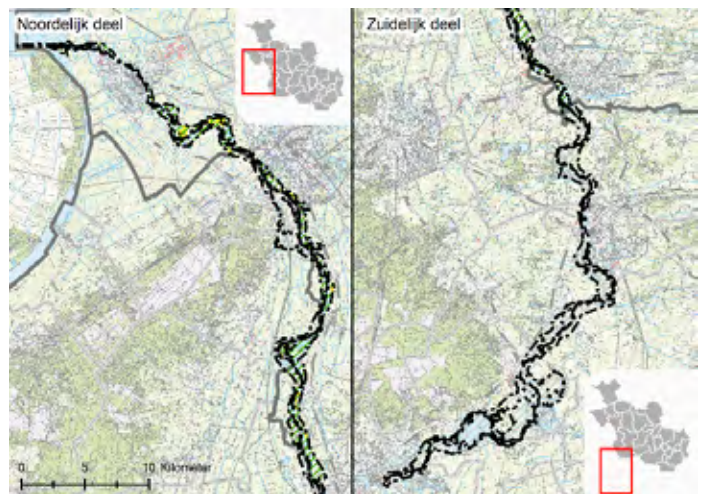
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: Natuur en Milieu Overijssel

Natuur en Milieu Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 3.121 ha
Uitwerkingsgebied: 209 ha

Het Natura 2000-gebied Ijsseluiterwaarden is het gebied langs de IJssel. De gebieden waar maatregelen moeten worden genomen liggen geografisch ver uiteen. Ijsseluiterwaarden heeft geen eigen gebiedsanalyse of eigen beheerplan. Ijsseluiterwaarden is onder de noemer 'Uiterwaarden IJssel' opgenomen in het beheerplan Rijntakken. De 80 inrichtingsmaatregelen voor de uitbreiding van 228 hectare nieuwe natuur moeten in de tweede en derde periode van elk 6 jaren zijn uitgevoerd. In het begin van de tweede beheerplan periode zal de balans opgemaakt worden in welke mate de doelstellingen gerealiseerd zijn. Hiervan is afhankelijk of, hoe en wanneer de maatregelen in de tweede en derde periode uitgevoerd worden.

Als er nieuwe ontwikkelingen in het gebied zijn, wordt gekeken of de Natura 2000-opgave in samenhang gerealiseerd kan worden. De verkenningen voor Olsterwaarden en Fortmond zijn uitgevoerd. Voor Zalkerbosch is in 2020 een concept plan opgesteld. Voor de Oldenelerwaard heeft Staatsbosbeheer enkele inrichtingsmaatregelen nader uitgewerkt.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Beheerplan en bestuurlijk trekker

Iedereen heeft een zienswijze in kunnen dienen op het beheerplan dat voor de zomervakantie 2017 ter inzage heeft gelegen. Het beheerplan Rijntakken is begin 2019 vastgesteld. Natuur en Milieu Overijssel is gestart als bestuurlijk trekker voor de externe maatregelen in de Ijsseluiterwaarden. De zeer beperkte (interne) PAS-maatregelen worden in de eerste periode door Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten op hun eigendom uitgevoerd.

Overijssels Particulier Grondbezit

Overijssels Particulier Grondbezit is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergerveen, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Springendal & Dal van de Mosbeek en Vecht Beneden Regge.

Max van Rechteren,

bestuurder Overijssels Particulier Grondbezit:

"Het doorlopende effect van de stikstofproblematiek vereist samenwerking tussen alle partijen in het buitengebied. De robuuste ontwikkeling van de gehele NNN is het fundament voor het duurzaam behoud van de N2000-soorten en -habitats in heel Overijssel. We staan voor een breed gedragen realisatie van de opgave zonder onevenredige sociale, economische en cultuur-historische kosten."

Provincie Overijssel

Provincie Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Landgoederen Oldenzaal, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Wieden Weerribben en Wierdense Veld.

**Gert Harm ten Bolscher,
gedeputeerde provincie Overijssel:**

“Corona heeft ons het afgelopen jaar heftig geraakt. Een pandemie die vele levens kostte en ons samenleven door alle noodzakelijke maatregelen sterk heeft ingeperkt. En het raakt ons ook bij onze inzet voor de prachtige Natura 2000-gebieden. Maar ondanks de moeilijke omstandigheden hebben we veel bereikt in 2020. Dat bewijst eens te meer wat voor sterke basis de Samen Werkt Beter partners hebben gelegd. En corona heeft ook iets mooi naar boven gehaald: de grote waardering voor de natuur dicht bij huis. Sinds de lockdown worden natuurgebieden massaal bezocht. Mensen zien en waarderen onze veelzijdige natuur. Ze komen er op adem. Zo blijkt dat we niet alleen de biodiversiteit versterken, maar ook de mens.”

Landgoederen Oldenzaal

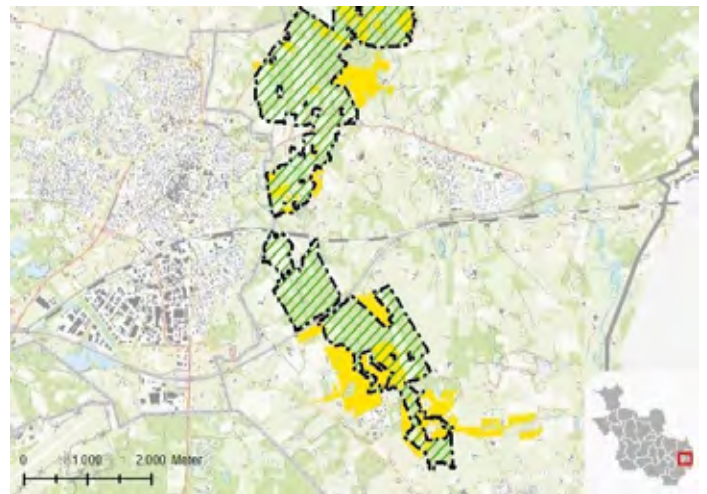
Peildatum 01.01.2021

Fase: Realisatie: provincie Overijssel

Provincie Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 578 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 234 ha

De Stuwwal tussen Oldenzaal en De Lutte behoort tot de mooiste landschappen van Twente. Het gebied ligt grotendeels in de gemeente Losser en een heel klein deel in de gemeente Oldenzaal. Kenmerkend voor dit gebied zijn de vele beken, hoogteverschillen, houtwallen en bossen. Langs de beken bevinden zich beekbegeleidende bossen, de vochtige alluviale bossen. De beuken-eikenbossen met hulst en eikenhaagbeukenbossen zijn ook typische bossen in dit landschap. Landgoederen Oldenzaal is, gezien de hoeveelheid poelen, een succesvolle leefomgeving voor de kamsalamander en op nationaal niveau van grote betekenis. Dit betreft vooral het noordelijke deel. Aanleg van poelen in het zuidelijke deel is van groot belang om de instandhouding van de kamsalamander te waarborgen.

Gebiedsanalyse en opgave

Voor het in stand houden van de bossen zijn maatregelen beschreven in de gebiedsanalyse. Verdroging is het belangrijkste knelpunt waarbij zowel de eiken-haagbeukenbossen als de vochtige alluviale bossen in kwaliteit een dalende trend laten zien. Herstel van de hydrologie is noodzakelijk om verdere verslechtering te voorkomen. De te hoge stikstofdepositie en fosfaatbelasting is een aanvullend knelpunt waarvoor passende maatregelen getroffen moeten worden. Een onderzoekopgave geldt voor de kamsalamander en uitbreiding van de eiken-haagbeukenbossen. Uitgangspunt in de gebiedsanalyse is dat in de eerste periode (herstel)maatregelen voor de bossen worden gerealiseerd. Voor de tweede en derde beheerplanperiode staat oppervlakte-uitbreiding van de Eiken-haagbeukenbossen aangegeven, wat nog niet is gekwantificeerd.

Aanpak planuitwerkingsfase en grondeigenaren

De grondeigenaren, waarvoor maatregelen zijn beschreven in de gebiedsanalyse, zijn bezocht door een specialistenteam (hydroloog, ecooloog en landbouwdeskundige). Informatie van de eigenaren, veldonderzoek, deskundigheid en expertise hebben geleid tot de gerichte maatregelen. De maatregelen zijn in een vervolggesprek toegelicht aan de eigenaar. De maatregelen zijn uitgewerkt opgenomen in het inrichtingsplan.

In het gebied wonen agrariërs, landgoedeigenaren en particulieren. In totaal zijn er circa 70 eigenaren met gronden in het uitwerkingsgebied.

De rentmeesters voeren de gesprekken met de betreffende eigenaren om tot overeenkomsten te komen, waarbij ook de schadeloosstelling wordt vastgesteld. Met veel eigenaren is al tot minnelijke overeenstemming gekomen.

Het uitwerkingsgebied dat invloed heeft op de te beschermen habitattypen omvat 234 ha. Het specialistenteam heeft geconstateerd dat niet alle percelen die invloed hebben op de habitattypen zijn begrensd als uitwerkingsgebied. Deze zijn inmiddels toegevoegd aan het uitwerkingsgebied. Daarnaast zijn er ook percelen die wel begrensd waren als uitwerkingsgebied maar geen invloed bleken te hebben op de habitattypen er inmiddels af gehaald.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoeken planfase

Gedurende de planfase zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd voor de onderbouwing van de maatregelen. Dit was nodig omdat er weinig onderzoeksgegevens bekend zijn van dit gebied. Een hydrologisch model ontbrak evenals een Landschaps-ecologische Systemanalyse (LESA). Onderzoeken naar de bodemopbouw, de fosfaat- en nitraatgehaltes in de bodem en water en oppervlakte- en grondwaterstromen hebben plaatsgevonden. Deze onderzoeken hebben veel tijd gekost.

Onderzoeken realisatiefase

In de winter 2017 en het voorjaar van 2018 zijn peilbuizen geslagen langs beken, op landbouwpercelen en bij erven. De kwaliteit in de beken en de natuur, maar ook de kwaliteit van het grondwater worden gemeten. Ook de mate van vernatting in de toekomst wordt gemeten. Naar de bronnen op de Tankenberg loopt een eco-hydrologische systeemanalyse.

Snoeyinksbeek-benedenloop

De Snoeyinksbeek-benedenloop is toegevoegd aan het Natura 2000-gebied Landgoederen Oldenzaal. Officieel hoort dit deelgebied bij het Natura 2000-gebied Dinkelland. Dit deel heeft een duidelijke samenhang met het gehele beekdal.

Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP)

Het ontwerp Provinciaal Inpassingsplan heeft in de periode van 18 december 2018 tot en met 28 januari 2019 ter inzage gelegen.

Vaststelling definitieve PIP door Provinciale Staten en beroepen

Op 10 juli 2019 hebben Provinciale Staten het definitieve PIP vastgesteld. Hierop volgend heeft het PIP van 6 augustus tot 16 september 2019 ter inzage gelegen. Bij de Raad van State zijn 7 beroepen ingediend, waarvan er inmiddels 2 zijn ingetrokken in verband met minnelijke overeenstemming. De zitting bij de Raad van State voor de behandeling van de 5 beroepen heeft plaatsgevonden op 26 november 2020. In het 1^e kwartaal van 2021 wordt de uitspraak verwacht.

Uitvoering gestart

Het gehele werk is in de eerste helft van 2020 aanbesteed en gegund aan Gerwers uit Tilligte. Ondanks de coronamaatregelen is de uitvoering van fase 1 in augustus 2020 gestart. Op 13 juli heeft er voor eigenaren en de omgeving een informatie-inloop plaatsgevonden.

In fase 1 zijn in eerste instantie de werkzaamheden uitgevoerd bij eigenaren die overeenstemming hadden bereikt met de provincie en met name ten noorden van de A1. Dankzij de goede weersomstandigheden verliep de uitvoering voorspoedig en zijn vanaf eind oktober ook ten zuiden van de A1 werkzaamheden uitgevoerd. De aannemer heeft tot half november door kunnen werken. De werkzaamheden in fase 1 hebben met name bestaan uit het verondiepen van de Rossummerbeek en in de Snoeyinksbeek is tussen de Veldmatenweg en de Lutterstraat een retentiegebied ingericht. De oude loop van de diepe en rechte beek is gedempt en er is een nieuwe ondiepe beek gegraven. Deze nieuwe beek slingert door het retentiegebied dat zich als natuurgebied kan gaan ontwikkelen. Het provinciale perceel aan de Denekamperstraat is als natuurgebied ingericht, waarbij een groot deel van de bovengrond afgegraven. Daarnaast zijn ook bij enkele particuliere eigenaren percelen omgevormd van landbouw naar natuur.

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Peildatum 01.01.2021

Fase: Realisatie: provincie Overijssel

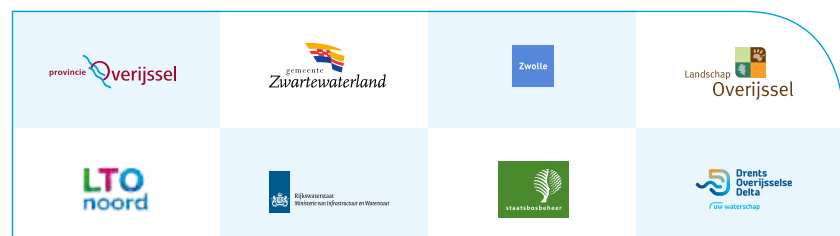

Provincie Overijssel

Oppervlakte: Natura 2000: 1.464 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 169 ha

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht ligt in de gemeenten Zwartewaterland en Zwolle. Het gebied betreft het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle, waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De uiterwaarden bestaan uit buitendijkse graslanden, waarin strangen, kolken, rivierduinen en hakhoutbosjes voorkomen. Bijzonder in het gebied zijn de glanshaverhooilanden met onder andere de unieke kievitbloem als vlaggendrager. Naast flora is het gebied ook belangrijk voor bijzondere diersoorten, waaronder de schuwe kwartelkoning, de roerdomp en de zwarte stern. Langs het Zwarte Water komen nattere graslanden voor. Dit gebied herbergt veel kievitbloemhooilanden. Daarnaast liggen er in het gebied een aantal hardhoutoibosjes.

Het uitwerkingsgebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht heeft een omvang van ongeveer 170 hectare. Ten behoeve van het behoud en de ontwikkeling van kievitsbloemhooilanden, moeten inrichtings- en beheermaatregelen worden genomen in het gebied. Inrichting betreft vooral de aanleg van regelbare duikers om daarmee de juiste winterinundatie te krijgen. Bij de ontwikkeling van diverse hooi- en graslanden gaat het om het juiste maaibeheer en het niet meer bemesten van de gronden. Daarnaast worden diverse maatregelen genomen ter verbetering van de leefomgeving van diverse soorten vogels (o.a. kwartelkoning, roerdomp en grote karekiet) en vissen.

De maatregelen in het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht richten zich op het inrichten van landbouwgrond voor natuurdoelstellingen door de verbetering van de waterhuishouding en het stoppen met bemesting. Deze maatregelen hebben directe gevolgen voor 33 particuliere grondeigenaren.

Doelstelling is om herinrichtingmaatregelen zo veel mogelijk gepaard te laten gaan met agrarische structuurversterking. Voor de herinrichting wordt ook een aantal hydrologisch onderzoeksmaatregelen uitgevoerd. Ook richt het project zich op ontstening van de oever langs de Vecht. Rijkswaterstaat heeft een Kaderrichtlijn Water-opgave langs het Zwarte Water. De uitvoering van de maatregelen binnen de bestaande natuur wordt door de desbetreffende terreinbeheerder uitgevoerd. Eventuele aanvullende maatregelen buiten de opdracht, op verzoek van partners, kunnen worden mee gekoppeld. Financiering hiervan valt niet binnen de opdracht en wordt afzonderlijk geregeld.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Start uitvoering

Na aanbesteding in 2019 zou de uitvoering starten.

Door de beleidslijn PFAS moest extra milieukundig onderzoek worden gedaan. De uitkomst liet zien dat veel minder vrijkomende m³'s grond kunnen worden hergebruikt en moeten worden afgevoerd (o.a. storten in IJsselooig). De uitvoeringskosten stegen daardoor aanzienlijk. Er zijn alternatieven onderzocht om de uitvoeringskosten te verlagen. Met Rijkswaterstaat (RWS) is het principeakkoord bereikt waarbij RWS enkele duizenden m³'s uit het N2000-gebied vrijkomende PFAS houdende grond, conform wet- en regelgeving gaat toepassen in oeveroptimalisaties langs het Zwarte Water. RWS kan daardoor KRW-doelstellingen realiseren.

Daarmee is bereikt dat de provincie aanzienlijk lagere uitvoeringskosten heeft en RWS geen grond van elders hoeft aan te voeren.

In september van 2020 is aannemersbedrijf Oosterhuis BV gestart met de werkzaamheden. Een aantal klepduikers zijn aangelegd en beplanting rond een aantal op te schonen poelen is verwijderd. Het overgrote deel van het grondwerk zal in 2021 plaatsvinden. Dan zullen sloten en poelen worden opgeschoond en een aantal sloten en kolken worden ontgraven. Ook wordt een plas-dras zone ontgraven.

Samenwerking met Rijkswaterstaat

Bij Genne-Overwater, het gebied ten zuiden van Hasselt, maken de provincie en Rijkswaterstaat onder andere een nevengeul. Rijkswaterstaat is bezig met de onderzoeken die hiervoor nodig zijn. Het duurt nog even voordat u er buiten iets van merkt, de start van de uitvoering zal waarschijnlijk begin 2022 zijn.

Ook zal zoals gezegd een aantal oevers van het Zwarte Water flauwer worden gemaakt met vrijkomende grond uit aangrenzende uiterwaarden.

De uitvoering van alle 150 ha Natura 2000 uitwerkingsgebied en aanvullende werkzaamheden van RWS zijn uiterlijk 2023 gereed. Dat is ruimschoots voor de datum van het beheerplan, nl. 2027.

Kavelruil Mastenbroek

Staatsbosbeheer en de provincie hebben de handen ineengeslagen om de gronden van Jutjesriet in te zetten voor de Natura 2000-opgave in de uiterwaarden en voor landbouwversterking. De pachters in het Jutjesriet konden gronden aankopen of uitruilen. Ook agrarische ondernemers uit de omgeving mochten deelnemen aan deze kavelruil Mastenbroek. Partijen die bereid waren een weidevogelpakket af te sluiten kregen voorrang. De kavelruil is op een paar handtekeningen na in 2020 afgerond. Op deze manier is met deze kavelruil bijgedragen aan Natura 2000 doelen langs het Zwarte Water, weidevogelbeheer en landbouwstructuurversterking in de polder Mastenbroek.

Op de laarzen langs de kievitsbloem

Ook dit voorjaar zorgden de kievitsbloemen – uniek voor dit gebied – weer voor prachtige beelden. Op verzoek van bewoners onderzoeken we momenteel de mogelijkheid om tijdens de bloeiperiode een extra ommetje of ‘laarzenpad’ open te stellen in De Brommert (tussen Holten en Streuke).

Daarnaast werkt de provincie samen met de gemeente Zwolle, Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer en Waterschap Drents Overijsselse Delta aan plannen om een tweede laarzenpad aan de westkant van het Zwarte Water mogelijk te maken. Het gaat hier om het oude Jaagpad, waarover u vlak langs de rivier kunt wandelen. Uiteraard houden we u op de hoogte van toekomstige ontwikkelingen!

Interne maatregelen

Door Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel worden natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden voorbereid en uitgevoerd.

Wieden en Weerribben

Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: provincie Overijssel

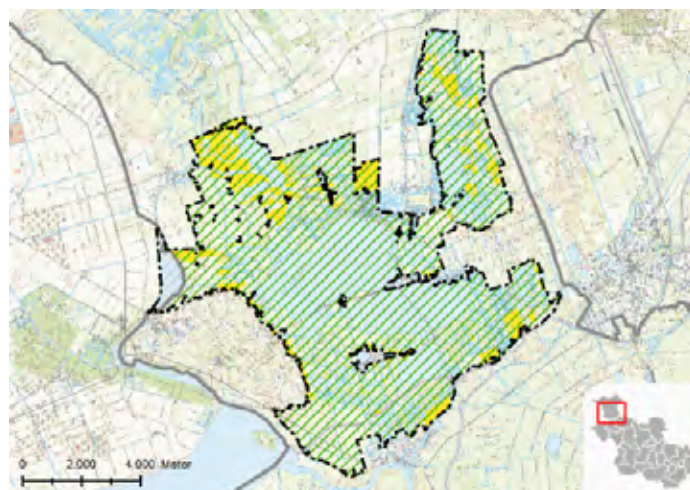
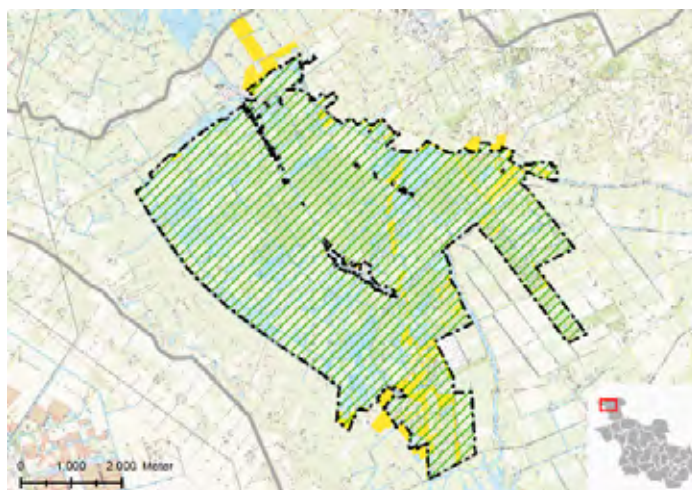
Provincie Overijssel

Wieden

Oppervlakte: Natura 2000: 8.885 ha
Uitwerkingsgebied: 891 ha

Weerribben

Oppervlakte: Natura 2000: 3.329 ha
Uitwerkingsgebied: 262 ha

De opgave in Wieden en Weerribben buiten de bestaande natuurgebieden (zogenoemde externe maatregelen) betreft in totaal ca. 1004 hectare en is verdeeld over 18 deelgebieden die in de komende 18 jaar gerealiseerd moet worden, waarvan het grootste deel in de eerste zes jaar. Binnen deze deelgebieden is de netto opgave voor inrichting of het wijzigen van het beheer 946 ha. Daarnaast wordt in de opgave voor de externe maatregelen in het deelgebied Noordmanen ook 185 hectare bestaand natuurgebied bij de opdracht betrokken (bestaande herstelmaatregelen) met daarbinnen een netto opgave voor de ontwikkelopgave van 116 ha. De reden hiervoor is dat de opgave voor de externe maatregelen en de interne maatregelen hier sterk verweven zijn.

Het gaat in eerste instantie om het opstellen van inrichtingsplannen voor de realisatie van de leefomgeving voor diverse moerasbroedvogels zoals de roerdomp, de purperreiger, de bruine kiekendief en de grote vuurvliinder, die uniek is in de wereld. Daarnaast worden plannen voor blauwgraslanden opgesteld. Het gaat in een deel van de gebieden om het creëren van moerasgebieden en in andere deelgebieden om het wijzigen van het beheer.

Na de planuitwerking volgt de realisatiefase. De provincie heeft de leiding over het project en er wordt daarbij nauw samengewerkt met de partnerorganisaties, waterschap Drents Overijsselse Delta, gemeenten Steenwijkerland en Zwartewaterland, LTO, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Zij zijn vertegenwoordigd in werkgroepen voor het opstellen van plannen, in een ambtelijke adviesgroep waar alle producten voor advies worden voorgelegd en in een bestuurlijke adviesgroep voor bestuurlijke adviezen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

De Wieden I

Het Ontwerp PIP voor De Wieden I (deelgebieden Muggenbeet, Duinweg-Leeuwte en de Verbindingszone De Wieden-Vollenhovermeer) heeft in het voorjaar ter inzage gelegen. Dit samen met de gecoördineerde hoofdvergunningen en met het peilbesluit van het waterschap. Op 27 oktober heeft GS ingestemd met het Ontwerp PIP waarna het op 9 december door PS is vastgesteld. Met betrekking tot de realisatie van De Wieden I is in 2020 al begonnen met de voorbereiding. De feitelijke voorbereiding start in 2021.

De Wieden II

In 2020 is een start gemaakt met de planuitwerking voor De Wieden II (deelgebieden Zomerdijk Zwartsluis, Zomerdijk, Beukers, Doosje en Polder Giethoorn). De betrokkenen en bewoners zijn geïnformeerd in een tweetal bijeenkomsten. De nadruk in deze gebieden ligt op het realiseren van leefgebied en broedgebied voor moerasvogels zoals roerdomp, bruine kiekendief en grote karekiet. De Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is in december 2020 nog ter inzage gelegd.

Weerribben

Voor verschillende deelgebieden zijn inrichtingsplannen in voorbereiding.

Deelgebied Noordmanen

Voor dit deelgebied werken we op dit moment aan een inrichtingsplan. Hierin werken we uit hoe we het gebied precies gaan inrichten. In het gebied zal riet worden geschraapt en opslag worden verwijderd. Daarnaast werken we aan een Milieu Effect Rapportage en het Provinciaal Inpassingsplan. Door de huidige coronamaatregelen werken we aan een digitale manier om de omgeving te informeren.

Deelgebied Kooi van Pen

Na een intensief proces om tot de beste plannen voor de Kooi van Pen in de Weerribben te komen, ligt er nu een ontwerp op tafel. Dit ontwerp is besproken met direct betrokkenen, burens en pachters. Om te vertellen en om te luisteren hoe zij in dit plan passen. Kort na de zomer is het gelukt om alsnog een algemene bijeenkomst te houden. Het ontwerp wordt vertaald in een bestek zodat een aannemer aan de slag kan. De planning is er nu op gericht om na de zomer 2021 te starten met de eerste werkzaamheden. Begin 2021 zal worden gestart met het verwijderen van opslag. Dit is nodig om het veenmosrietland en het trilveen te herstellen en te kunnen maaien en beheren.

Ook is gestart met het beschermingsprogramma voor de grote vuurvlinder. Een intensief project waarbij locaties met afgezette eitjes van de grote vuurvlinder zijn gelokaliseerd en gemarkeerd. In een gebied van bijna 1.000 ha wordt bij het maaien deze locaties ontzien. Daarnaast is dit jaar ook het bevoeiingsonderzoek uitgevoerd.

Verbindingszone Ossenzijl

Voor dit gebied op de grens met Friesland is een inrichtingsvariant in voorbereiding. Tegelijkertijd heeft de gemeente een zgn. Schetsschuit georganiseerd waarbij meerdere opgaven in samenhang zullen worden besproken.

Uitvoering Dwarsgracht-Jonen

De 10 km oeverstroken voor de grote vuurvlinder zijn dit jaar onderhouden door te maaien. Het is mooi om te zien dat de waterzuring zich al in deze oeverstroken vestigt en dat ze dienst doen als paaiplaats voor kleine visjes.

Waterkwaliteitsonderzoek

De waterkwaliteit in De Wieden en Weerribben wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van het water dat uit de polders aan de oostzijde van De Wieden en Weerribben aangevoerd wordt. Een deel van deze polders bestaat uit veen(weide)-gronden. Op deze gronden is sprake van bodemdaling. Er wordt onderzocht of bijvoorbeeld verhoogde grondwaterpeilen, het toepassen van onderwaterdrainage ook positieve effecten hebben op de waterkwaliteit in De Wieden en Weerribben. Het waterkwaliteitsonderzoek duurt bijna al 3 jaar en in 2021 zal besluitvorming over eventueel te nemen maatregelen plaatsvinden.

Wijziging beheer

De uitkomsten van het SOVON onderzoek naar geschikt leefgebied voor het paapje en de kwartelkoning zijn in 2020 besproken met de betrokken bewoners en de eigenaren/pachters van de gronden. De deelgebieden Sint Jansklooster en Belt-Schutsloot blijken niet geschikt te zijn voor het paapje. De oppervlakte van deze deelgebieden kan daarom worden verkleind.

Een gebied bij Zuideinde/Wanneperveen blijkt geschikt te zijn voor zowel het paapje als de kwartelkoning. Met de eigenaren/gebruikers in dit gebied vindt nog een verkenning plaats naar de verschillende belangen.

Gemeenteraad

In mei 2020 is de gemeenteraad van Steenwijkerland een aantal keren bijgepraat tijdens een werkvergadering over de voortgang in de Weerribben en De Wieden en de te nemen maatregelen. Ook is de gemeenteraad gehoord tijdens de ter inzagelegging van het ontwerp PIP van De Wieden I.

Natuurherstel in de natuurgebieden

Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zijn de beheerders in de Wieden-Weerribben en moeten natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden uitvoeren. In nauwe samenwerking met de terreinbeheerders is een pakket herstelmaatregelen uitgewerkt. Het betreft een reeks aan maatregelen over aanzienlijke oppervlakten waarbij petgaten worden gegraven, rietvelden worden geschraapt, bosopslag worden verwijderd en greppels worden aangelegd.

In het Natura 2000-beheerplan voor de gebieden De Wieden en Weerribben (2017) is beschreven dat het graven van petgaten noodzakelijk is om de verlandingsreeks met de daarbij behorende habitattypen weer op gang te brengen. Hierdoor wordt de behoudsdoelstellingen voor met name trilvenen en veenmosrietlanden behaald.

Een deel van de hierboven beschreven maatregelen in het deelgebied Kooi van Pen valt ook onder deze interne maatregelen.

Bij Jonen en Dwarsgracht is gestart met het graven van petgaten. Via de aangelegde persleiding wordt het vrijkomende materiaal vervoerd naar een gebied achter aangelegde vooroever. Daar wordt het materiaal onder water opgeborgen. Omdat weinig materiaal onder water niet oxideert wordt bij de uitvoering van deze natuurherstelmaatregelen de uitstoot van CO₂ tot een minimum beperkt.

Wierdense Veld

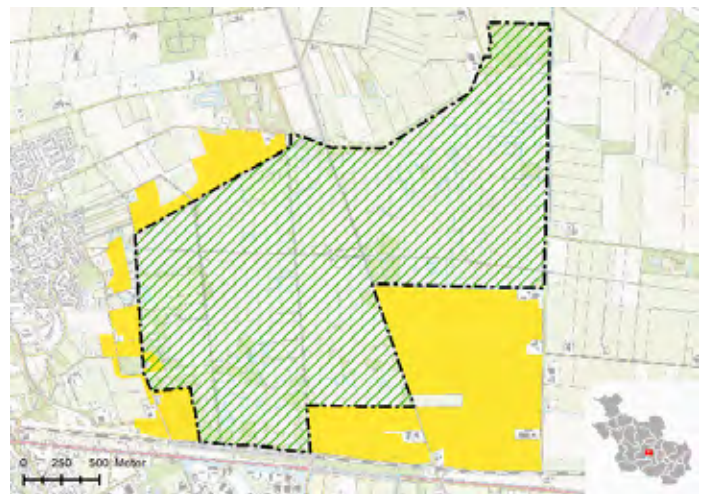
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: gebiedsproces gepauzeerd

Gebiedsproces gepauzeerd

Oppervlakte: Natura 2000: 420 ha
Uitwerkingsgebied: 170 ha

Het Wierdense Veld is een restant van een ooit uitgestrekt veenlandschap in Twente. Het gebied is grotendeels afgegraven voor de turf. Het is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

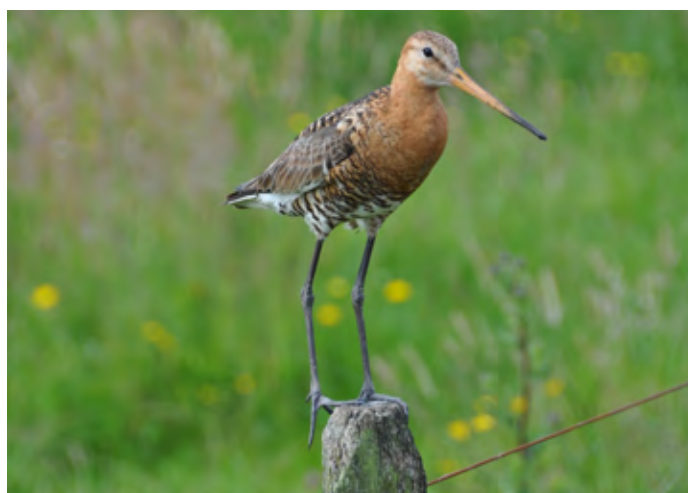
Mijlpalen en bijzonderheden

Start planvormingsfase

Door de late aanwijzing van dit gebied (pas op 25 november 2016 is het Wierdense Veld definitief aangewezen door het Ministerie van Economische Zaken als Natura 2000-gebied), is pas in 2017 begonnen met een verkenning (fase 1) gecombineerd met het opstellen van een plan van aanpak. Dit is gedaan door LTO in nauwe samenwerking met Landschap Overijssel. Het plan van aanpak is eind 2017 afgerond.

Onderzoeken

2018 was vooral gericht op het hydrologisch onderzoek en hydrologische modellering voor het te maken inrichtingsplan. De eerste helft van 2019 is besteed aan het uitwerken van een aantal scenario's (van maatregelen). Vervolgens zijn deze scenario's doorgerekend met behulp van een grondwatermodel. Daaruit kwamen een aantal scenario's naar voren, waarmee de natuurdoelen voor de korte termijn - het borgen van het behoud van de huidige natuurwaarden - behaald kunnen worden. Deze scenario's hebben allen een grotere impact op de agrarische percelen dan eerder voorzien in de PAS-gebiedsanalyse. De projectgroep gaf daar echter bij aan dat als de drinkwaterwinningen Wierden en Hoge Hexel langjarig op de maximaal vergunde capaciteit water winnen, het behalen van de natuurdoelen in deze scenario's niet gegarandeerd kan worden. Omdat de provincie verantwoordelijk is voor het beleid voor zowel de drinkwaterwinning als voor de Natura 2000-doelen, is zij ook de aangewezen instantie om hier een afweging in te maken. Daarom heeft de provincie Overijssel besloten de planuitwerking tijdelijk op te schorten en een nadere verkenning uit te voeren naar de relatie tussen de drinkwaterwinning en de Natura 2000-doelen. Op basis van de uitkomsten van deze verkenning beslist de provincie Overijssel over de vervolgstappen. Naar verwachting is dit in het voorjaar van 2021.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Punthuizen-Stroothuizen, Olde Maten en Veerslootslanden (beheer) en Sallandse Heuvelrug oostflank. Daarnaast is Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Buurserzand-Haaksbergerveen, Borkeld (bestuurlijk trekker), Dinkelland, Engbertsdijkvenen, Lemselermaten, Sallandse Heuvelrug, Springendal & Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge, IJsseluiterwaarden en Weerribben.

Herman Brink,
bestuurder Staatsbosbeheer:

"2020, wat een jaar. We zaten binnen en tegelijkertijd was het heel erg druk buiten in de natuurgebieden. Met de vele bezoekers in onze terreinen blijkt de waardering voor de natuur. Die bezoekers hebben op veel plekken kunnen zien dat we hard bezig zijn geweest de natuur weer te versterken. Mooie voorbeelden van het afgelopen jaar zijn te zien in Zuna, Vecht Beneden Regge, de Dinkel en Engbertsdijkvenen. Met bijzondere bijvangsten als opnieuw zichtbaar maken van Markegrenzen en een nieuw ontdekte pingo ruïne. Natuur, archeologie en geschiedenis hand in hand. En dat hebben we samen gedaan. We hebben weer een stap gezet richting een rijkere biodiversiteit door ecosystemen te versterken zodat bos, veen, heide en andere landschapstypen zich kunnen ontwikkelen. Daar zijn we trots op en daar gaan we mee door."

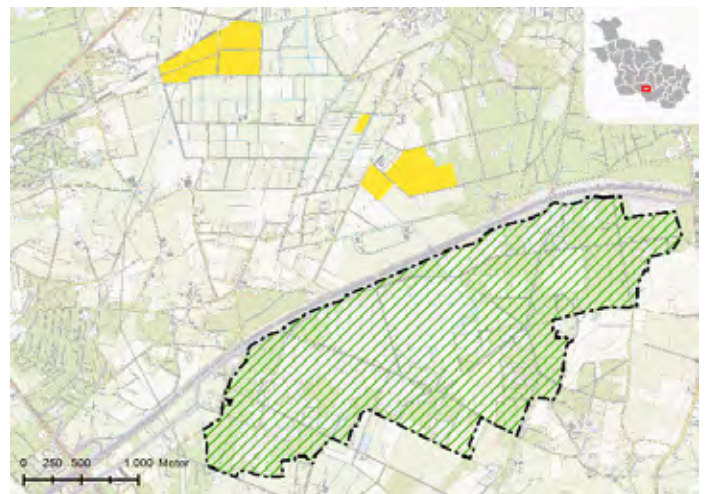
Borkeld

Peildatum 01.01.2021

Fase: Realisatie: Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 493 ha
Uitwerkingsgebied: 51 ha

De Borkeld is onderdeel van een eindmorene tussen Hellendoorn en Lochem. Het gebied is gevarieerd door hoogteverschillen en tussen zandige, ijzerhoudende lemige en venige bodem. De vegetatie in het gebied bestaat aan de randen uit heide, jeneverbesstruweel en bos. In het centrale deel van het gebied ligt een voormalig hoogveen dat nu vergrast en enigszins verbost is. Ten westen hiervan komt een strook met vergraste natte heide voor die over gaat in een groter droog heidegebied. Het leemkuilengebied is deels vergraven en deels onvergraven. Als gevolg hiervan bestaat het uit een kleinschalig patroon van heischrale graslanden en natte heide, omgeven door bos.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor de Borkeld is geen gebiedsproces nodig. De opgave wordt gerealiseerd door (herstel)maatregelen uit te voeren in de bestaande natuur. Staatsbosbeheer is terreinbeheerder en verantwoordelijk voor de uitvoering van deze interne maatregelen. Als maatregel wordt de heide door schapen begraaasd en zijn de leemkuilen vrijgemaakt van opslag. Het afgraven van het Elzenerven is door Staatsbosbeheer aanbesteed en de realisatie wordt eind 2021 gestart.

Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen

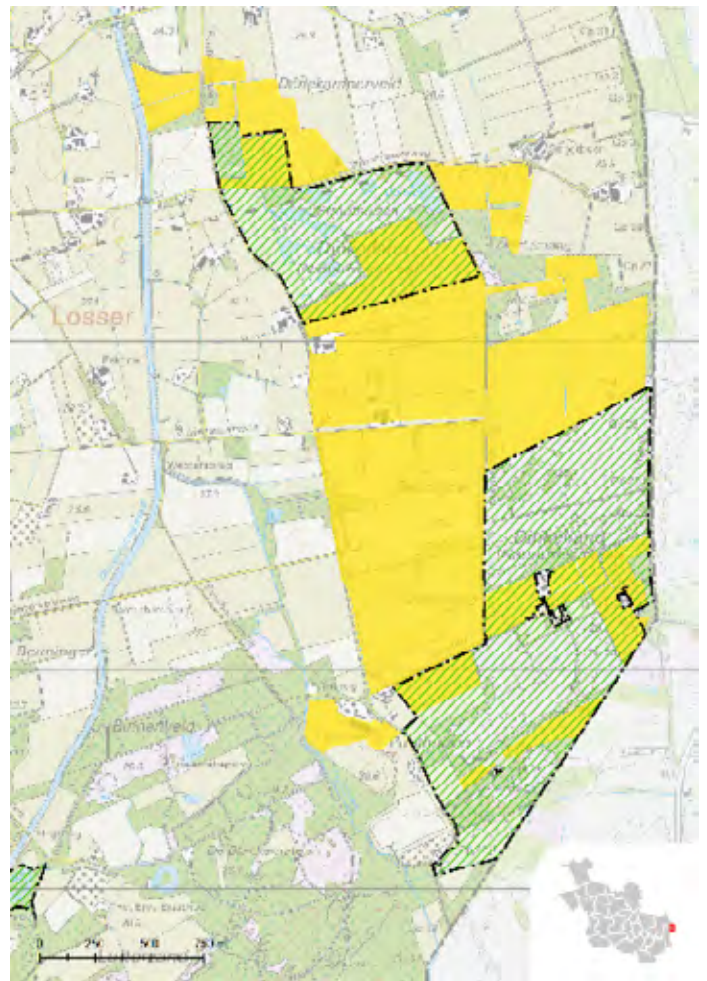
Peildatum 01.01.2021

Fase: Realisatie: Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000-gebied Dinkelland: 532 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied Punthuizen-Stroothuizen: 246 ha

De natuurgebieden Punthuizen-Stroothuizen en Beuninger Achterveld maken deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. Het deelgebied Stroothuizen is circa 60 hectare groot en een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente. Het bestaat uit droge en natte heide en een aantal natte slenkvormige laagtes met vennen en schraalland. Het deelgebied Punthuizen is 135 hectare groot (inclusief Beuninger Achterveld) en bestaat voor een belangrijk deel uit heide en laagtes met diverse goed ontwikkelde schraalland- en venvegetaties. Delen van het reservaat zijn kortstondig ontgonnen geweest, maar worden ondertussen 25 à 30 jaar verschraald. Ook het tussengelegen deelgebied Beuninger Achterveld is een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente (Denekamperveld).

Het waterpeil van de natuurgebieden en de omgeving is gedaald. Door de verdroging is de natuurwaarde van het gebied achteruitgegaan.

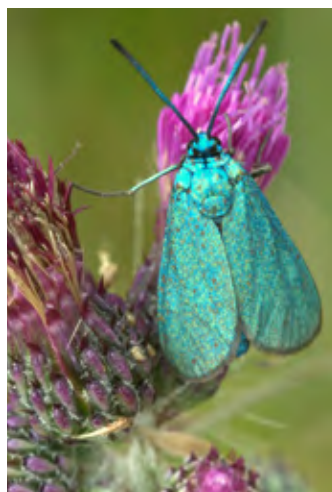
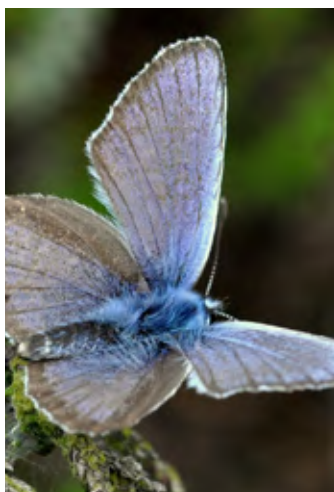
Onder leiding van Staatsbosbeheer, als bestuurlijk trekker van dit gebiedsproces, is een Inrichtingsplan opgesteld dat is vertaald naar een Provinciaal Inpassingsplan. Dit PIP is op 10 juli 2019 vastgesteld door Provinciale Staten. Op het vastgestelde PIP zijn zeven beroepen ingediend. Deze beroepen zijn op 26 november 2020 behandeld door de Raad van State. Naar verwachting doet de Raad van State in maart 2021 uitspraak op deze beroepen. Tot die tijd worden geen werkzaamheden uitgevoerd.

Met de maatregelen uit het Inrichtingsplan herstellen we de hydrologische werking van de slenken, dempen we sloten zodat het gebied beter water kan vasthouden en wordt de natuur robuuster gemaakt.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Op 10 juli 2019 hebben Provinciale Staten het Provinciaal Inpassingsplan en de MER voor Punthuizen en Stroothuizen vastgesteld. Op 26 november 2020 zijn de beroepen besproken bij de Raad van State.

Olde Maten & Veerslootslanden

Peildatum 01.01.2021

Fase: Beheer: Staatsbosbeheer

Verkenning

Planuitwerking

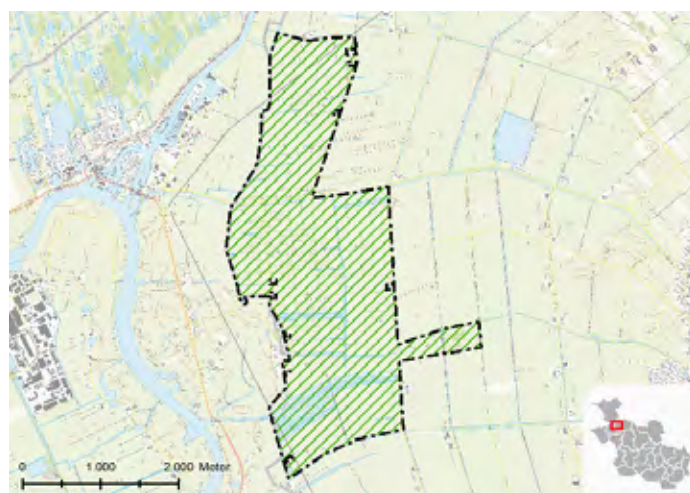
Realisatie

Beheer

Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 795 ha

Uitwerkingsgebied: 0 ha

Het Natura 2000-gebied Olde Maten en Veerslootslanden ligt in de gemeente Staphorst. De Olde Maten en Veerslootslanden omvatten één van de laatst bewaard gebleven restanten van onbemeste blauwgraslanden in het Nederlandse laagveen-gebied. De bodemkundige en hydrologische situatie zijn gunstig voor herstel waar de kwaliteit achteruit gegaan is. Het uitgebreide slotenpatroon in het gebied is een van de belangrijkste leefomgeving van de grote modderkruiper in ons land.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

De benodigde maatregelen vanuit de Ontwikkelopgave Natura 2000 zijn gerealiseerd.

Sallandse Heuvelrug

Peildatum 01.01.2021

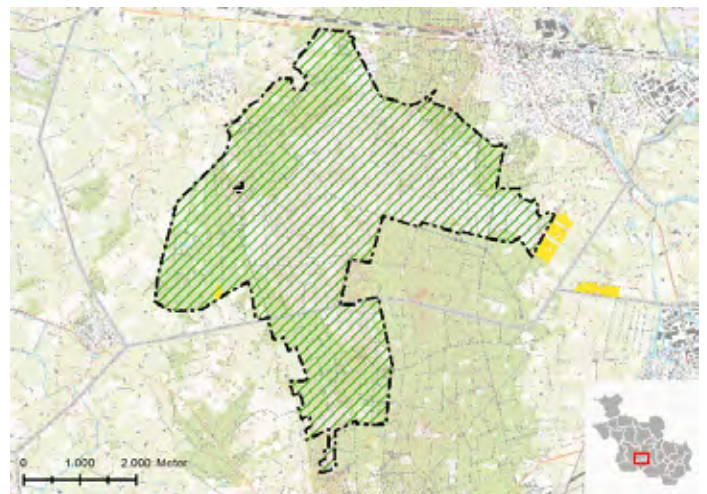
Fase: Planuitwerking: Staatsbosbeheer

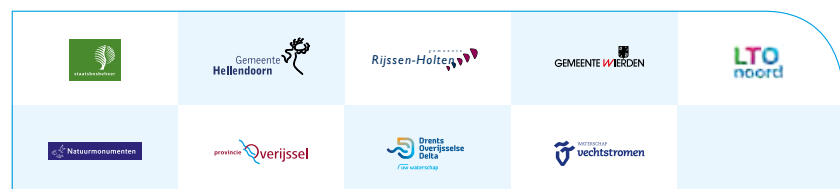
Staatsbosbeheer

Oppervlakte: Natura 2000: 2.217 ha

Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 40 ha

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een glaciële zandrug die een totale lengte heeft van veertien en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerde terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de 45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheibegroeiingen, met enkele jeneverbestruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heidetype voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden. Dit gevarieerde heidelandschap vormt de leefomgeving voor soorten als de nachtzwaluw, de roodborsttapuit en het korhoen.

De Sallandse Heuvelrug heeft een omvang van 2.217 hectare. Door verdroging en teveel stikstof staan de vochtige Heide en hellingveentjes onder druk, terwijl juist deze nattere vegetatie nodig is voor het habitat van het korhoen. Insecten in deze nattere delen zijn noodzakelijk voedsel voor korhoenkuikens. Behalve maatregelen op de heuvelrug zelf om de heide te herstellen, zoals het dempen van greppels en het kappen van bomen, wordt daarom aan de oostzijde een natter gebied geschikt gemaakt als foerageergebied voor het korhoen. Op en rond de Zunasche Heide wordt daarom minder bemest, worden hekken verwijderd en verkeersbeperkende maatregelen genomen om een aaneengesloten foerageergebied, aansluitend aan de heuvelrug te creëren. Predatie wordt tegengegaan door het gebied meer open te maken.

De maatregelen rond de Zunasche Heide hebben direct gevolgen voor 15 eigenaren. In overleg met hen wordt naar passende oplossingen gezocht.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Nationaal Park

Behalve een Natura 2000-gebied is de Sallandse Heuvelrug ook een Nationaal Park. In dit kader is er een uitvoeringsagenda en wordt er periodiek een nieuwsbrief verstuurd. De informatievoorziening over de maatregelen op de Heuvelrug en op de Zunasche Heide verloopt ook via deze nieuwsbrief.

Groot deel werkzaamheden Zunasche Heide afgerond

In 2020 is de uitvoering van de maatregelen op de Zunasche Heide grotendeels afgerond. Het laatste deel van de werkzaamheden staat voor de 1e helft van 2021 op de planning.

Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Dinkeldal en Vecht Beneden Regge: Reggedal en Benoorden de Vecht.

Nettie Aarnink,
bestuurder Waterschap Vechtstromen:

"Langs de Vecht, Regge en Dinkel hebben we opnieuw mooie stappen gezet in de opgaven en de planuitwerking die we hebben voor Natura 2000-gebieden. We zijn trots op wat we samen met partners en andere betrokkenen bereiken. Als waterschap zijn we ook in de uitvoeringsfase trekker voor de Regge en de Dinkel. Daarmee borgen we de kennis die is opgedaan in de planuitwerking."

Dinkelland: Dinkeldal

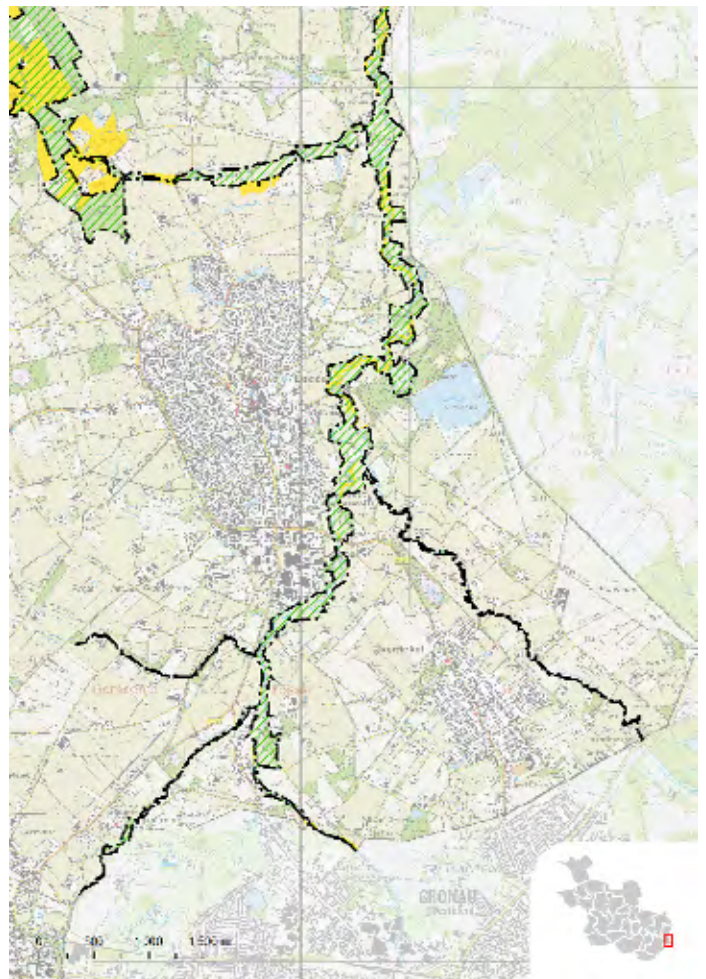
Peildatum 01.01.2021

Fase: Planuitwerking: Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen

Oppervlakte: Natura 2000-gebied Dinkelland: 532 ha
Uitwerkingsgebied Dinkeldal: 53 ha

Het Dinkeldal maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Het Provinciaal Inpassingsplan voor deelgebied Dinkeldal-Zuid is op 23 september 2020 vastgesteld door Provinciale Staten. In dit PIP worden N2000-maatregelen (stroomdal-graslanden) en KRW-doelen (meanderen van de Dinkel) gerealiseerd. Daarnaast wordt een fietspad (LAGA-pad) verlegd en verlengd. Op 27 februari 2020 heeft tijdens de terinzagelegging van het ontwerp PIP een drukbezochte informatiebijeenkomst plaatsgevonden in Glane.

Vecht Beneden Regge

Peildatum 01.01.2021

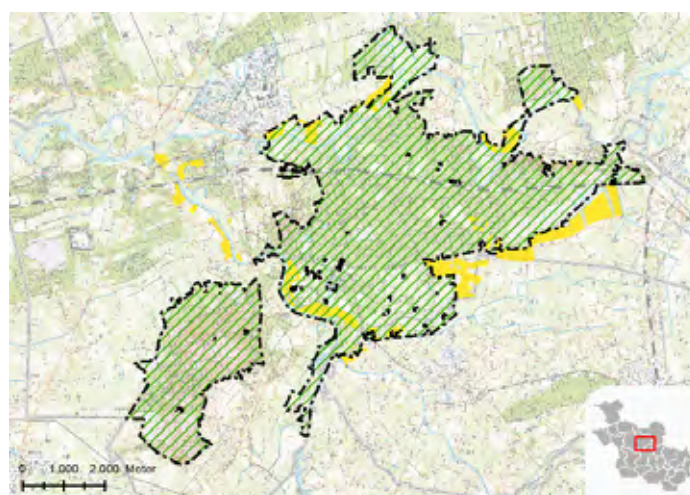
Fase: Planuitwerking: Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen

Oppervlakte: Natura 2000: 4.122 ha

Uitwerkingsgebied: 397 ha

Het Vecht Beneden Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. Het Natura 2000-gebied ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archemer- en Lemelerberg).

De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor. De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders.

De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen.

De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied. Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden die wordt bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn.

In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archemer- en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heide, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

[Ga naar de webpagina over dit gebied »](#)

Mijlpalen en bijzonderheden

Regge

Het Provinciaal Inpassingsplan voor deelgebied Eerderhooilanden is in het najaar van 2020 vastgesteld door Provinciale Staten. Na vaststelling van het ontwerp PIP door het college heeft er in juni een informatiebijeenkomst plaatsgevonden. Betrokkenen en belangstellenden konden zich hier voorafgaand voor aanmelden, zodat het binnen de beperkingen van de Corona regels, met de kaarten op tafel, mogelijk was om omwonenden te informeren.

Benoorden de Vecht

Natura 2000-deelgebied Karshoek-Stegeren in uitvoering

De uitvoering van het project Karshoek Stegeren is in het voorjaar van 2020 gestart. In het gebied richten we delen van het zomer- en winterbed van de Vecht opnieuw in om zo de juiste omstandigheden te creëren voor het ontstaan van bijzondere natuur. Er is naast de verlengde nevengeul een nieuwe meander aangelegd en richten we natuurvriendelijke oevers in. Na het uitvoeren van deze werkzaamheden kan de rivier gemakkelijker uit zijn oevers treden bij hoog water. Hierdoor wordt water beter vastgehouden, wat belangrijk is voor natuur en landbouw, en wordt tegelijk ruimte gemaakt voor extreme situaties om zo in de omgeving droge voeten te houden.

Na het hoogwaterseizoen, dat eind maart 2021 eindigt, wordt met de werkzaamheden aan de zuidkant van de Vecht gestart. We verwachten het gehele project rond de zomer van 2021 af te ronden.

Voortgang deelgebied Arriën

De provincie heeft in 2020 het trekkerschap voor deelgebied Arriën overgenomen van waterschap Vechtstromen. De opgave beperkt zich hier tot N2000-doelen aangezien de KRW-opgaven (verwijderen oeverversteviging) al in een eerder stadium zijn gerealiseerd. Dit betekent dat Vechtstromen hier geen waterdoelen heeft waarvan de uitvoering gecombineerd kan worden met de N2000-opgave. Daarnaast blijkt de natuuropgave in Arriën lastig te concretiseren. Uiteraard blijft het waterschap als een van de partners betrokken bij het vervolg.

Rijkswaterstaat

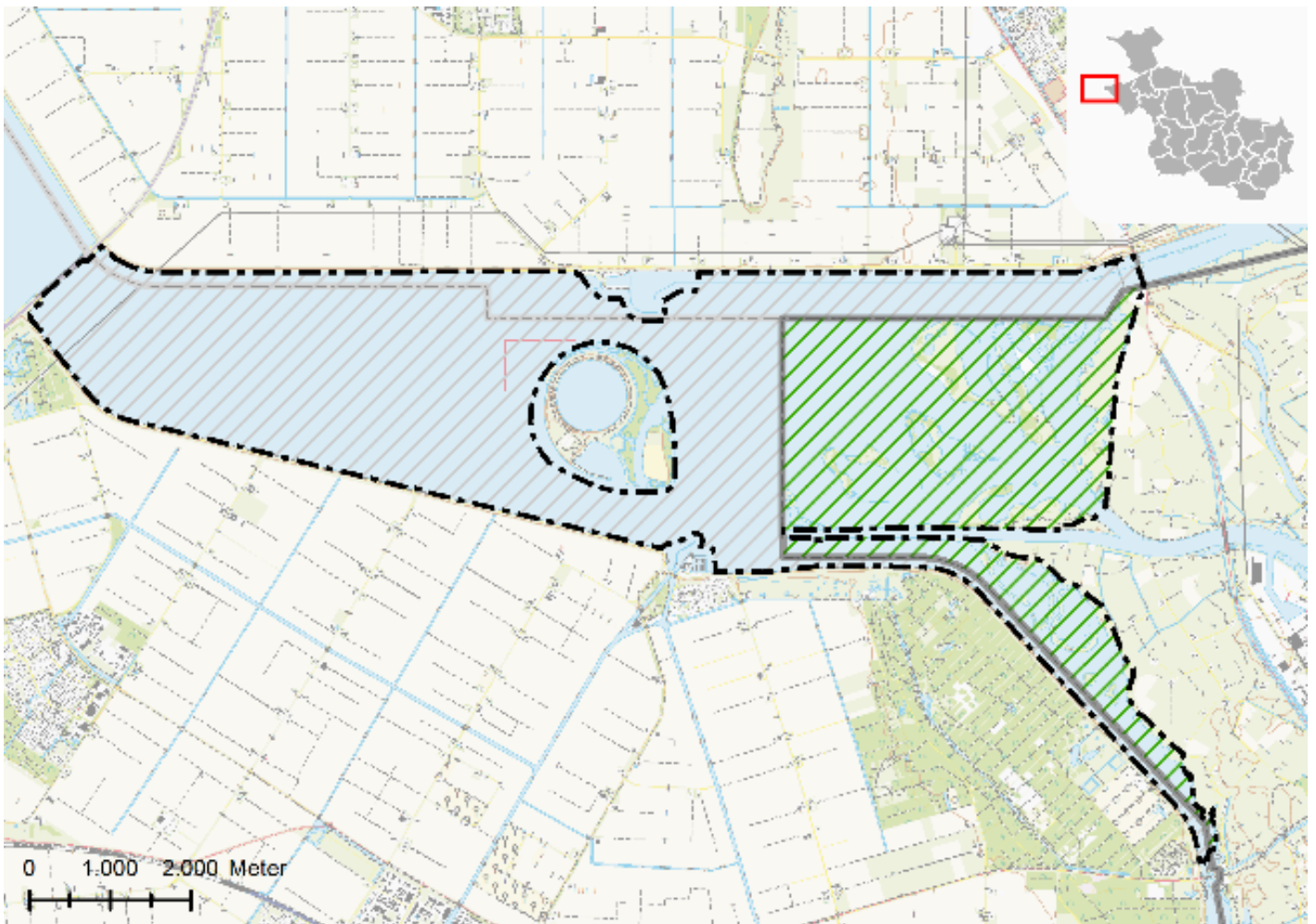
Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer, Veluwerandmeren en het Zwarte Meer.

Ketelmeer & Vossemeer

Peildatum 01.01.2021

Oppervlakte: Natura 2000:	1.381 ha
Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer.

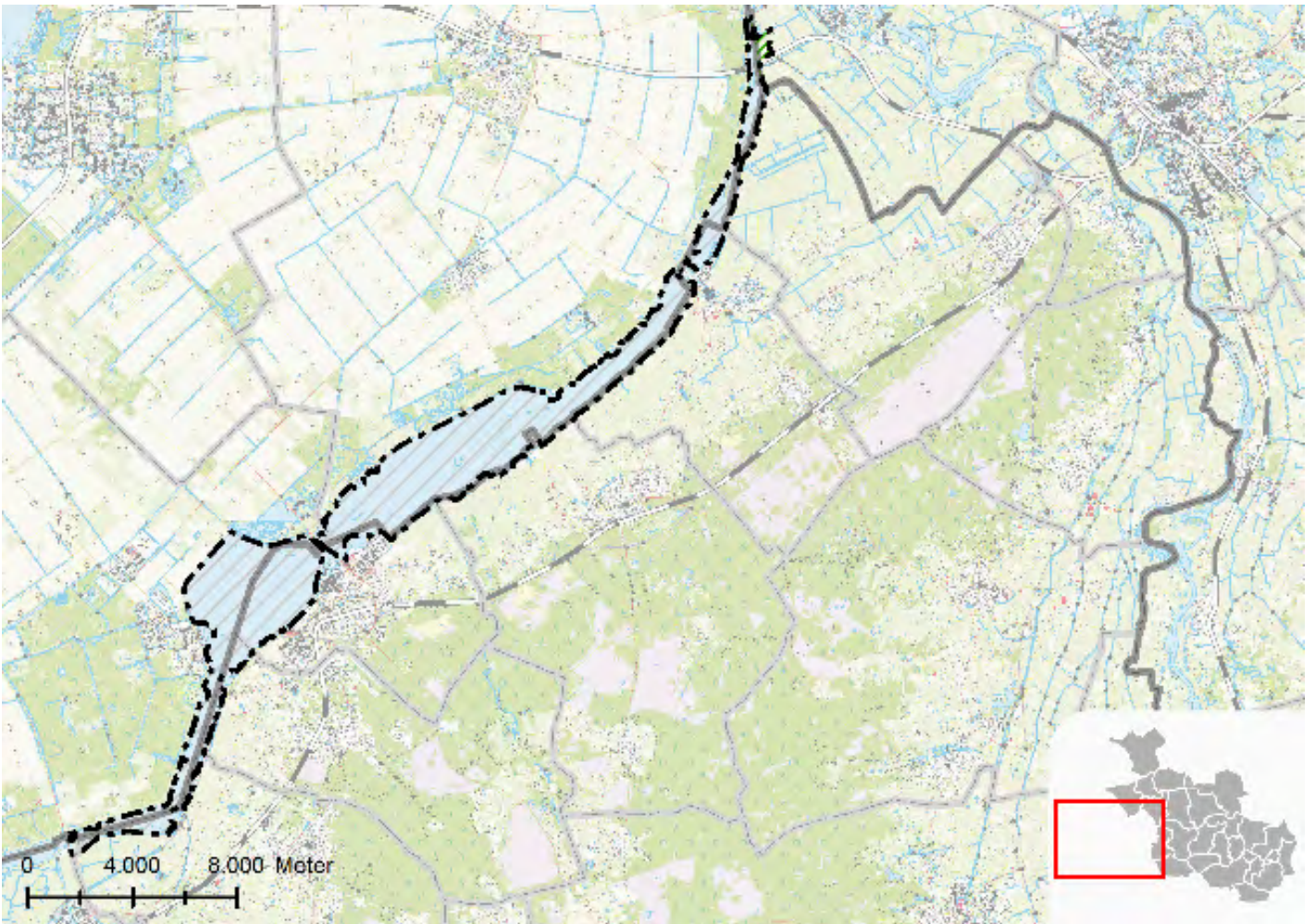

Veluwerandmeren

Peildatum 01.01.2021

Oppervlakte: Natura 2000: 73 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij de Veluwerandmeren.

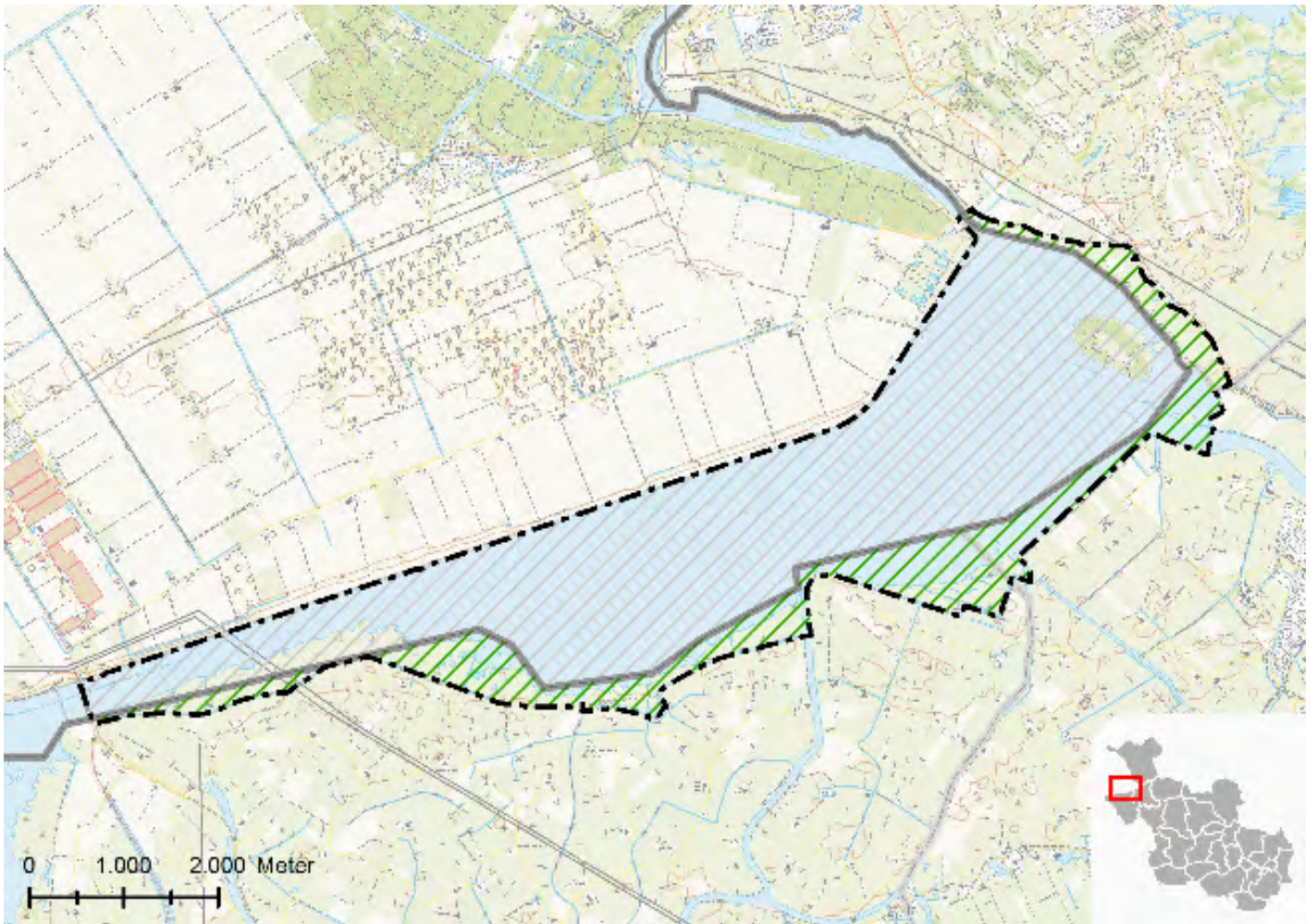

Zwarte Meer

Peildatum 01.01.2021

Oppervlakte: Natura 2000: 507 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij het Zwarte Meer.

Resultaten per verbetervoorstel

De verbetervoorstellen Natuurnetwerk Nederland hebben een andere status dan de Ontwikkelopgave zelf. Er is geen sprake van juridische afdwingbaarheid van de te realiseren natuur. Er is een verkenning gedaan en er zijn procesafspraken gemaakt met de partners die de verbetervoorstellen hebben ingediend en ook trekken.

Op basis van een analyse van de begrenzing van het vastgestelde NNN en gesprekken met de Samen Werkt Beter-partners blijkt bij onderstaande verbetervoorstellen nog een opgave te zijn.

Opgave per verbetervoorstel	
Deelgebied	Hectare
Barsbekerbinnenpolder Ga naar de pagina over dit gebied »	44
Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel) Ga naar de pagina over dit gebied »	130
Cellemuiden (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	6
Deldenerbroek (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	79
De Ruiten Ga naar de pagina over dit gebied »	37
Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg Ga naar de pagina over dit gebied »	17
Kuiperberg Ga naar de pagina over dit gebied »	5
Landgoed het Lankheet (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	2
Landgoed Schultenwolde (= afgerond) Ga naar de pagina over dit gebied »	2
Reestdal, Vledder en Leijerhooilanden Ga naar de pagina over dit gebied »	82
Regge Ga naar de pagina over dit gebied »	124
Reutum Ga naar de pagina over dit gebied »	13
Stuwwal Oldenzaal Ga naar de pagina over dit gebied »	100

Barsbekerbinnenpolder

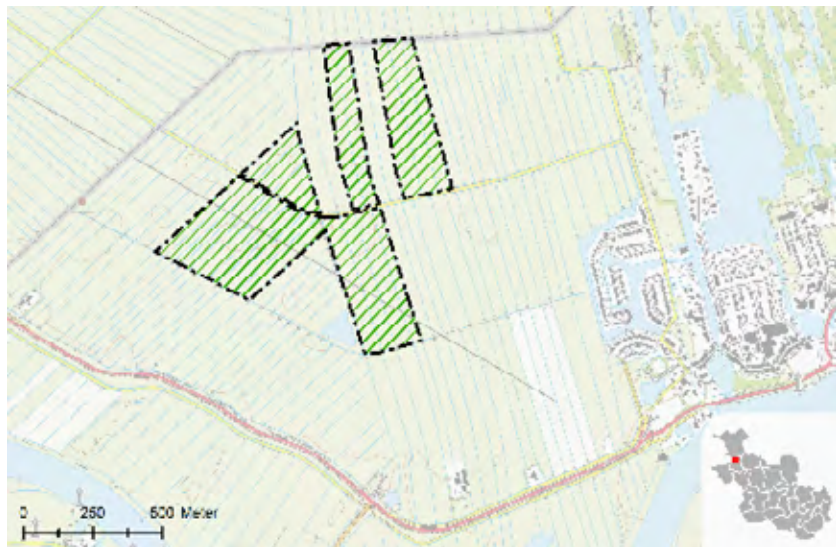
44 hectare

Barsbekerbinnenpolder is een oude veenpolder die van grote betekenis is als broedgebied voor weidevogels en foerageergebied voor ganzen. De binnenpolder is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Hier broeden onder andere grutto's, tureluurs, Kieviten, slobeenden en zomertalingen.

De afgelopen jaren is de weidevogelstand hier sterk achteruitgegaan door te intensief agrarisch gebruik, de lage grondwaterstanden en predatie door onder andere vossen. Natuurmonumenten is samen met agrarische ondernemers bezig om de weidevogelstand te verbeteren. Het is de bedoeling dat de komende jaren in het gebied een kern ontstaat waar het waterpeil wordt verhoogd, zodat het gebied geschikter wordt als broedgebied.

Bijzonderheden

De natuurkern wordt gerealiseerd via de landinrichting Blokzijl-Vollenhove. Via het ruilplan worden de eigendommen van Natuurmonumenten bij elkaar geruild. Het ontwerp-ruilplan heeft vanaf eind mei tot begin juli 2019 ter inzage gelegen.

Er zijn 75 zienswijzen ingediend. In het ontwerp-ruilplan heeft de uitvoeringscommissie ruimte vrijgemaakt voor nieuwe natuur in de Barsbekerbinnenpolder. De afhandeling van alle zienswijzen en eventuele beroepen bij de rechtbank duurt tot eind 2021. De kavelovergang (ingebruikname van de nieuwe toedeling) en aktepassering staan gepland voor de 1e helft van 2022. Mogelijk realiseert Natuurmonumenten na de toedeling nog 28 ha extra natuur ten behoeve van weidevogels. Hiervoor worden ca. 28 ha gebruikt die in Ottershaven vrijkwamen na een herziening van de plannen aldaar.

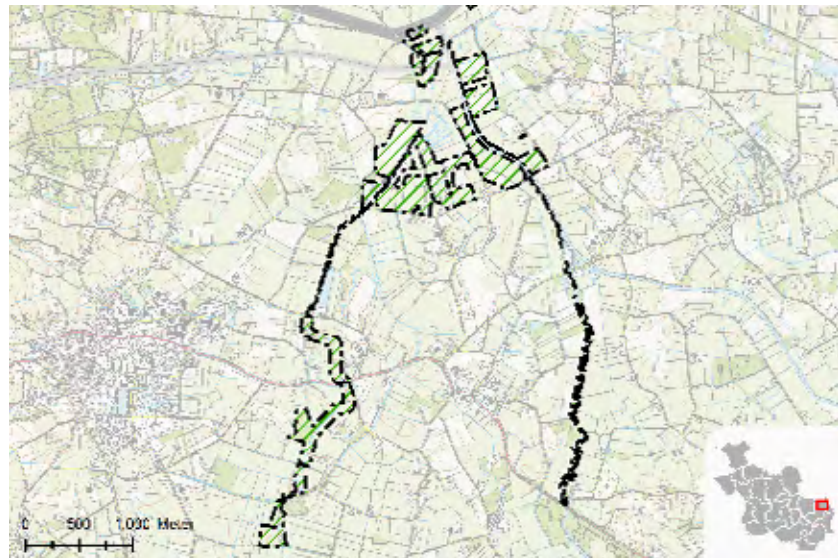
Beneden-Dinkel en Ottershagen (inclusief Wiemsel)

110 hectare

Ottershagen is het vroegere overstromingsgebied van de Dinkel. Door kanalisatie van de Dinkel en de Hollandergraven komen overstromingen nu nog maar zelden voor. Het gebied is van regionale betekenis als broedgebied voor weidevogels (hier broedt de grootste populatie grutto's van Twente) en als overwinteringsgebied voor veel watervogels. Het gebied is ook belangrijk voor de zeldzame boomkikker. Het streven is om de betekenis van dit gebied voor weidevogels en boomkikkers te versterken in combinatie met de functie van waterberging.

Bijzonderheden

De verschillende partners zijn het eens geworden over de begrenzing van dit zoekgebied. Het zal deels worden ingericht als natuur voor weidevogels en deels wordt geprobeerd via agrarisch natuurbeheer de doelstellingen te halen. De SWB partners hebben in 2018 overeenstemming bereikt over de inzet van 36 hectare verbetervoorstellen elders. In 2018 is onderzoek gestart om te bepalen of KRW- en NNN-opgave worden gerealiseerd via de Wiemselbeek of de Tilligterbeek. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Zodra er meer duidelijkheid is over de uitwerking van o.a. de KRW-opgave wordt het gebiedsproces om te komen tot de uitvoering van het verbetervoorstel weer opgepakt. Verwachte realisatie in 2024/2025.

Cellemuïden

6 hectare

Cellemuïden is een Natura 2000-vogelrichtlijngebied. Het heeft vooral betekenis voor ganzen en is een broedgebied voor weidevogels. Lokaal komt hier nog de beschermde kievitsbloem voor.

Het was in dit gebied de bedoeling om de bestaande, versnipperde eigendommen van Staatsbosbeheer bij elkaar te ruilen tot goed beheerbare eenheden.

Bijzonderheden

Inmiddels is gebleken dat het ruilen van deze percelen op grote praktische bezwaren stuit. Zo komen in deze percelen al bijzondere natuurwaarden voor (o.a. kievitsbloemen). Er is daarom door Staatsbosbeheer besloten om af te zien van ruiling. De eigendommen blijven liggen en het verbetervoorstel is hiermee afgerond.

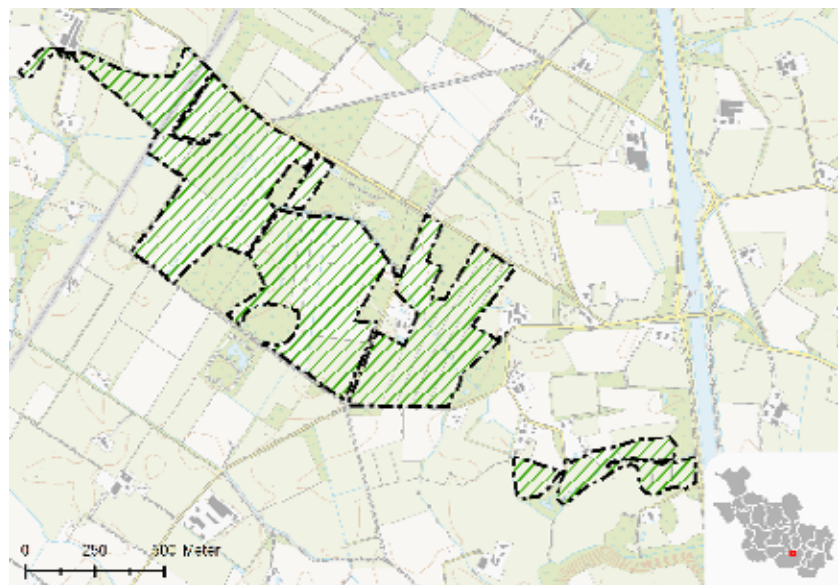
Deldenerbroek

79 hectare

Deldenerbroek is een voormalig heideontginningslandschap met veel variatie in terreintypen. Een afwisseling van kleinschalig agrarisch cultuurlandschap met houtwallen en bosjes. Het laagstgelegen centrale deel van het gebied (Demmersblok) is rijk aan kalkrijke kwel. Hier stroomt de Hagmolenbeek. In het kader van de landinrichting Enter is dit gebied ingericht als nat beekdallandschap.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is gerealiseerd via de landinrichting Enter en is in 2017 afgerond.

De Ruiten

37 hectare

Kenmerkend voor dit open weidegebied is de aanwezigheid van schoon kwelwater dat afkomstig is vanuit het Drents plateau. Het betreft het laagste deel van de polder Haerst-Genne. Door het kwelwater zijn de sloten en slootkanten rijk aan bijzondere plantensoorten zoals de dotterbloem, de grote pimpernel en de blauwe zegge. In het natuurgebied van Staatsbosbeheer, dat enkele jaren geleden is ingericht, ontwikkeld zich een soortenrijke schraalgrasland vegetatie.

In dit gebied is het de bedoeling om de versnipperd gelegen eigendommen van Staatsbosbeheer via een kavelruil bij elkaar te ruilen, zodat er een meer aangesloten hooilandreservaat kan ontstaan.

Bijzonderheden

In 2017 is een concept ruilplan gemaakt. Deze vrijwillige kavelruil is in 2018 verder uitgewerkt met Staatsbosbeheer, provincie en enkele particuliere eigenaren. De aktepassering van de kavelruil heeft plaats gevonden in februari 2019. Daarna kunnen de gronden van Staatsbosbeheer ingericht worden en kan het verbetervoorstel worden afgerond.

Ijsseluiterwaarden Fabrieksweg

17 hectare

Het gaat hier om de afronding van een natuureservaat in de Ijsseluiterwaarden bij Windesheim. Het is de bedoeling dat de natuurkwaliteit van een aantal percelen van Staatsbosbeheer wordt verhoogd.

Bijzonderheden

Inrichting van enkele percelen van Staatsbosbeheer. Deze percelen worden nu nog verpacht en landbouwkundig gebruikt. Op dit moment zijn er geen middelen voor de inrichting. In afwachting van meer duidelijkheid hierover ligt het verbetervoorstel stil.

Kuiperberg

5 hectare

Aan de rand van Ootmarsum liggen een aantal bronbeken die hier ontspringen. Deze beken en beekdalen hebben kenmerkende flora van natte schraalgraslanden en bronbossen met o.a. goudveil en bittere veldkers. Een aantal beken wordt hersteld en natuurlijk ingericht. Hierbij wordt vrijwel steeds een combinatie gezocht met een wandelpad. Ook de toeristische betekenis van Ootmarsum wordt hiermee vergroot.

Bijzonderheden

In 2017 is de begrenzing van het verbetervoorstel gewijzigd in overleg met de gemeente. Er lopen gesprekken met enkele grondeigenaren en er zijn beoogde ontwikkelingen rondom enkele van de locaties. Hierdoor zal er waarschijnlijk geen sprake zijn van een afgerond plan binnen 2 jaar. Planning van dit verbetervoorstel is gereed in 2024.

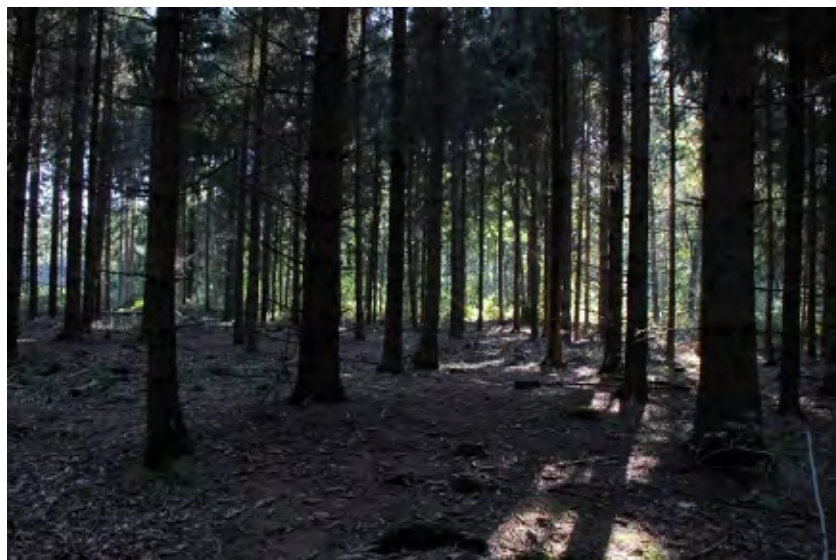
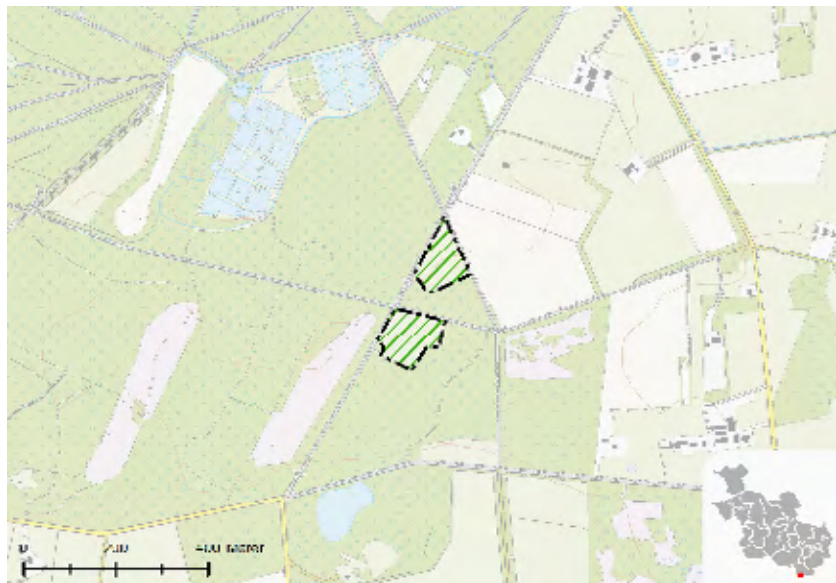
Landgoed Het Lankheet

2 hectare

Landgoed Het Lankheet heeft een afwisseling van bossen, heideterreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden hier worden vergroot.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is afgerond in 2016 via SKNL.

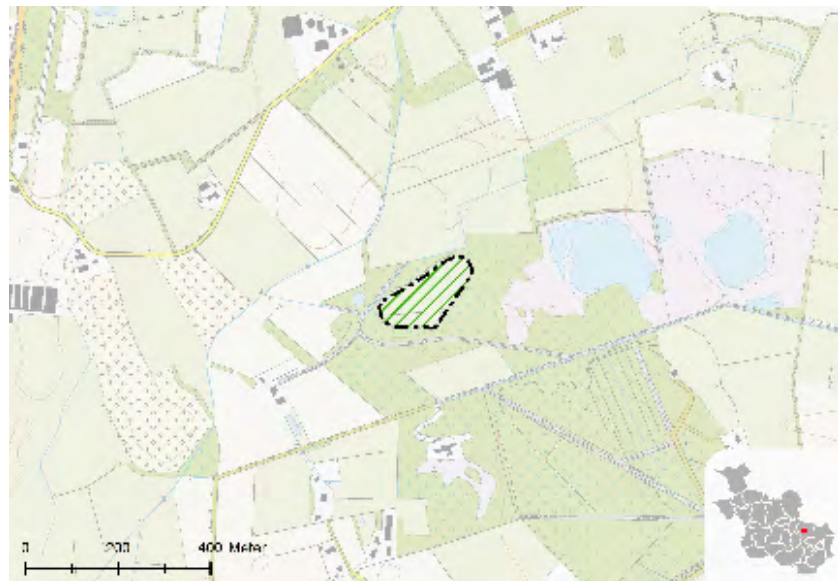
Landgoed Schultenwolde

2 hectare

Net als landgoed Lankheet heeft dit landgoed een afwisseling van bossen, heide-terreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden worden vergroot.

Bijzonderheden

Het verbetervoorstel is afgerond in 2016 via SKNL.

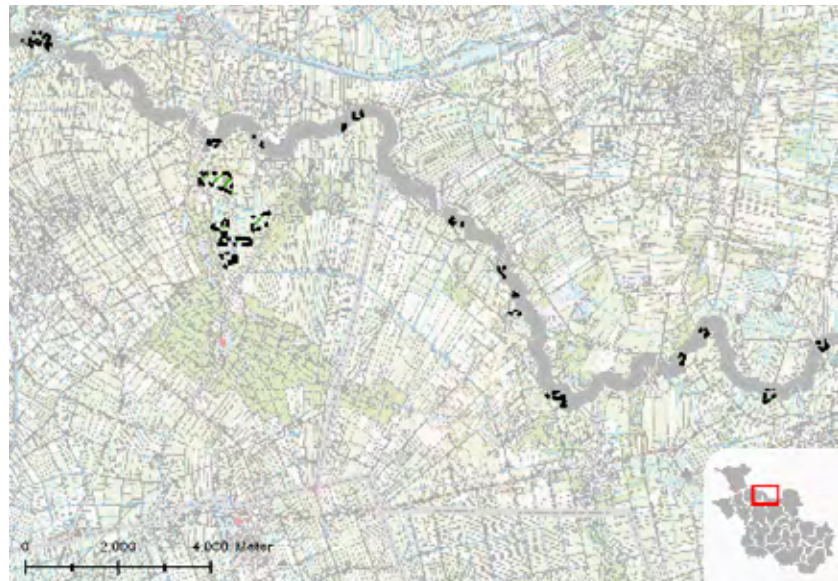
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden

82 hectare

Reestdal is één van de gaafste niet ontgonnen beekdallandschappen van Nederland gelegen op de grens van Drenthe en Overijssel. De van oorsprong natte hooilanden in het beekdal hebben veel last van te lage grondwaterstanden. Daarom is het waterschap bezig om het waterpeil van de Reest te verhogen. Hierdoor wordt de natuurkwaliteit van deze hooilanden verhoogd.

Bijzonderheden

Het grootste deel van dit project wordt gerealiseerd via de landinrichting Staphorst. Het plan van toedeling waarmee de meeste gronden beschikbaar komen voor natuurrealisatie is vastgesteld. Voorbereiding van de inrichting vindt al plaats. De inrichting kan worden gerealiseerd na de kavelovergang die gepland is in januari 2021. De planning is om de werkzaamheden in 2023 af te ronden.

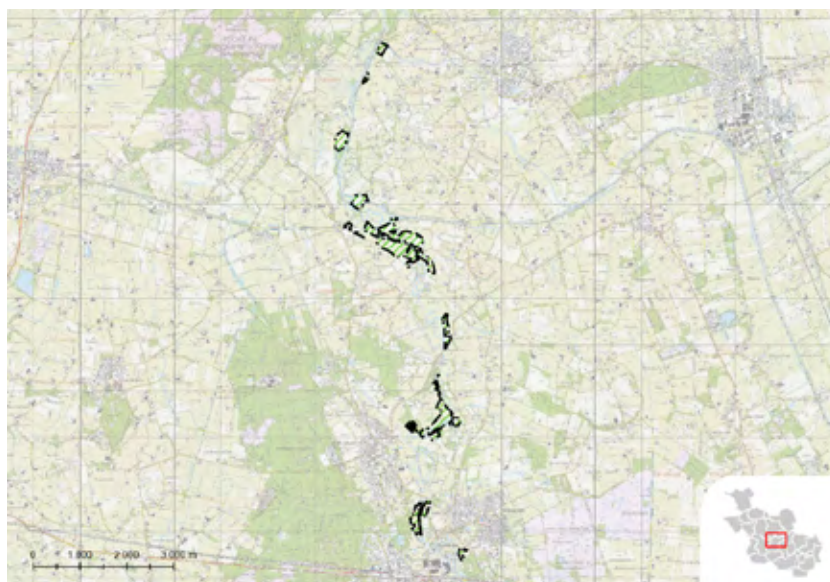
Regge

124 hectare

De Regge is eind 19de eeuw gekanaliseerd en bekaad ten behoeve van de scheepvaart en de landbouw. De afgelopen jaren heeft het waterschap grote delen van de Regge weer natuurlijk heringericht. De kaden zijn verdwenen en er ligt weer een natuurlijk meanderend riviertje. Hierdoor is zowel de betekenis voor de natuur als die voor de recreatie en het waterbeheer sterk toegenomen. De komende jaren worden de nog ontbrekende schakels in dit rivierherstelproject uitgevoerd.

Bijzonderheden

In dit gebied moet vererving en functiewijziging plaatsvinden. Het verbetervoorstel loopt mee in het gebiedsproces voor het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge. De voorbereidingen zijn bezig en de planning is dat dit verbetervoorstel (opgedeeld in locaties) gereed is in 2026. Waterschap, gemeente en provincie zijn hierbij betrokken. Inmiddels is 35 hectare gerealiseerd.

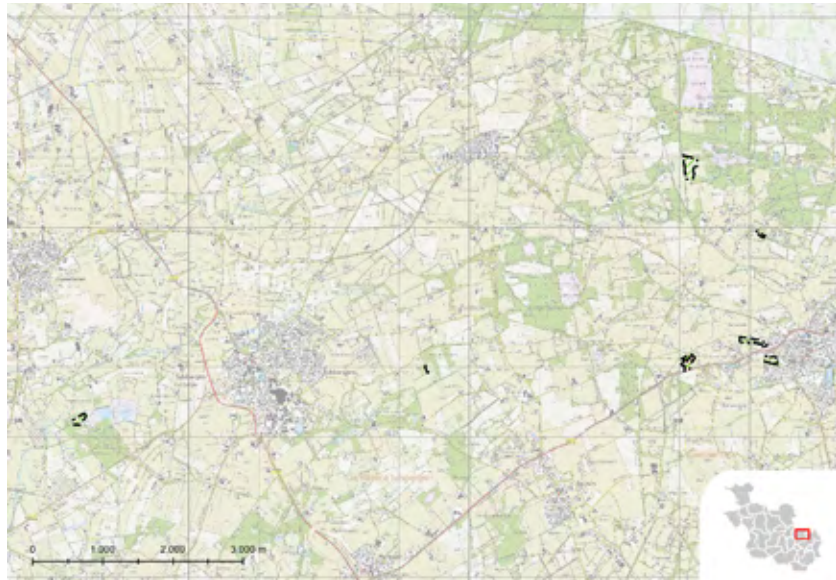
Reutum

13 hectare

Met de percelen die onder dit verbetervoorstel vallen en die eigendom zijn van de provincie, wordt de waterhuishouding van het natuurgebied 'de Reutumerweuste' van Staatsbosbeheer verbeterd. Hierdoor nemen de natuurwaarden van dit gebied toe.

Bijzonderheden

Het betrof hier een vrijwillige kavelruil. Het ruilplan is in 2019 afgerond en de akte is gepasseerd. Het ruilplan is door het Kadaster in opdracht van het CKO opgesteld. De inrichting is in uitvoering, deels door het Waterschap Vechtstromen. Naar verwachting is dit verbetervoorstel in 2021 afgerond.

Stuwwal Oldenzaal

100 ha

Het verbetervoorstel Stuwwal Oldenzaal betreft een aantal verspreid liggende percelen die omgevormd zullen worden van landbouw naar natuur. Hiermee wordt de kwaliteit en samenhang van het natuurnetwerk verbeterd.

Bijzonderheden

Er is 74 hectare gerealiseerd en/of beschikt. In dit gebied vinden vrij veel verschuivingen van hectares plaats en is daardoor arbeidsintensief. De geplande einddatum van het verbetervoorstel is 2026.

Bestuurlijke en juridische verplichtingen

Dit jaarverslag richt zich primair op de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000. Om een volledig overzicht te bieden van de voortgang met betrekking tot de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland zijn in dit hoofdstuk de resultaten van de bestuurlijke en juridische verplichtingen opgenomen. De opgave voor de bestuurlijke en juridische verplichtingen zijn in oktober 2014 voor het laatst vastgesteld door Provinciale Staten (PS/2014/702).

Majeure projecten

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid is ruim 350 hectare nieuwe NNN-deltanatuur gerealiseerd. Een deel ervan (ca. 43 ha. rietmoeras) is toegevoegd aan het bestaande Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. De eerste 8 hectare rietmoeras hiervan is al in 2014 aangelegd. Dit deel is in 2018 “ecologisch functioneel” geworden. Het tweede deel van het rietmoeras is in 2016 gerealiseerd en is mede tot stand gekomen dankzij een Europese LIFE-subsidie. Sinds 2017 broedt de roerdomp in het rietmoeras en vanaf 2019 heeft de grote karekiet er naar alle waarschijnlijkheid ook voor het eerst gebroed. In 2020 werden 3 territoria roerdomp (minimaal twee broedgevallen) en 2 territoria grote karekiet (waarschijnlijke broedgevallen) vastgesteld. De overige natuur ontwikkelt zich verder door. Talloze bijzondere vogelsoorten hebben het gebied al ontdekt als broed- en/of verblijfplaats, waaronder krooneend, waterral, baardmannetje, zeearend, zwarte ibis en reuzenstern. De nieuwe natuur is begin 2019 opgeleverd en overgedragen aan de eindbeheerder, Staatsbosbeheer. Het gehele project Ruimte voor de Rivier IJsseldelta fase 1, waar de gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid onderdeel van is, is eind 2020 opgeleverd.

De inrichting van de nieuwe natuur (NNN) op het voormalige militaire luchthaven-terrein is afgerond met de bouw van een uitzichttoren (2018) nabij Deventerpoort en een informatieplatform bij de voormalige Gefechtsstand (2019). In 2019 zijn twee gebouwen verwijderd vanwege vernielingen en onderhoudskosten. Het beheer van de NNN is op jaarbasis gegund aan Donkergroen. Voor de inzet van een BOA zijn afspraken gemaakt met Landschap Overijssel. Deze constructie is in 2020 voortgezet, een meer structurele oplossing voor beheer is gewenst.

Veel mensen maken gebruik van de website www.vliegbasistwenthe.info om vragen te stellen over historie, excursies en gebruik van het gebied. Zo is toestemming gegeven voor diverse activiteiten. Voor excursies wordt o.a. verwezen naar de gidsen van Landschap Overijssel.

Meer informatie

Kijk op www.overijssel.nl/nnn voor meer informatie over de maatregelen, regelingen en achtergronden. Hier vindt u ook de koppeling naar de PAS-gebiedsanalyses.

Het NNN is op perceelsniveau begrensd en zichtbaar in de Atlas van Overijssel > Landelijk gebied > Natuur en landschap > Begrenzing EHS & zone ONW. Op de kaart is bestaande natuur, gerealiseerde nieuwe natuur en nog te realiseren nieuwe natuur te zien.

Colofon

Maart 2021

Realisatie

Provincie Overijssel, Programma Ontwikkelopgave Natura 2000

Beeld

Gezamenlijke beeldbank Provincie Overijssel en Ontwikkelopgave Natura 2000

Mark Zekhuis

Herman Bruggink

Wim Hendriks

Ruud Westerhoff

Maurice Bijl

Jose Bosch

Jan Lohuis

Arco Lassche

Paul van Gaalen

Marjon Tigchelaar

Nico Kloek

GJ Jansen

Digitaal beschikbaar via

www.overijssel.nl/Natura2000jaarverslag2020

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

038 499 88 99

Natura2000@overijssel.nl

www.overijssel.nl/nnn